

แผนการบริหารจัดการ โรงเรียนขนาดเล็ก

ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗-๒๕๖๘

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสากล และนำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต้องลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อที่ ๓ การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กมาขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติไปยังสถานศึกษา เพื่อแก้ปัญหาการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ที่มีครูไม่ครบชั้น มีจำนวนนักเรียนน้อย ขาดแคลนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณในการบริหารจัดการศึกษาให้โรงเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นให้โรงเรียนสร้างเครือข่ายทางการศึกษา เพื่อร่วมกันพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดความเหลื่อมล้ำ นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง เสมอภาค และเท่าเทียมกัน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องดำเนินการตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ – ๒๕๖๘ ฉบับนี้ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพและให้โรงเรียนนำไปใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กต่อไป ขอขอบคุณคณะกรรมการจัดทำแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ – ๒๕๖๘ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
บทที่ ๑ บทนำ	
ความเป็นมาและสภาพปัญหา	๑
การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของ สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒	๑๐
การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม	๑๖
ทิศทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กของ สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘	๑๘
บทที่ ๒ รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก	
แนวทางการดำเนินการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก	๒๑
รูปแบบการควบรวม	๒๑
รูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	๒๑
DLTV	
Educational Technology	
รูปแบบเครือข่ายโรงเรียน	๒๕
บทที่ ๓ กระบวนการดำเนินงานขับเคลื่อนโรงเรียนขนาดเล็ก	
รูปแบบเครือข่าย ๕ พาทำ	๒๗
การดำเนินงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	๓๒
การดำเนินงานระดับโรงเรียน	๓๓
การนิเทศ ติดตาม	๓๙
บทที่ ๔ แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้	
การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)	๔๑
ของครูปลายทาง	
การจัดทำแผนการจัดการเรียนการสอน/การทำบันทึกหลังสอนหน้าเดียว	๔๑
เหมือนกันทั้งเขต	
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)	๔๕
ภาคผนวก	

บทนำ

๑. ความเป็นมาและสภาพปัญหา

๑.๑ ด้านนโยบายและจุดเน้น

นโยบายการศึกษาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2567 (พลตำรวจเอก เพิ่มพูน ชิดชอบ) “เรียนดี มีความสุข” ภายใต้แนวทางการดำเนินงาน “จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน”

● ลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑. ปรับวิธีการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษา

ลดขั้นตอน มุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน

๑.๑ ปรับระบบการประเมินวิทยฐานะครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เน้นตามสภาพจริงลดการทำเอกสาร ลดขั้นตอนการประเมิน ไม่ซับซ้อน ไม่ยุ่งยาก และเป็นธรรม โดยเน้นผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามช่วงวัย เป็นสำคัญ คำนึงถึงสภาพบริบทของสถานศึกษา และสอดคล้องกับการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อไม่ให้เกิดการสร้างภาระงานให้แก่ครูจนเกินไป

๑.๒ ปรับระบบการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนและการประเมินวิทยฐานะ ให้มีความเชื่อมโยงกัน และออกแบบการประเมินให้สามารถนำไปใช้กับการประเมินต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

๑.๓ นำเทคโนโลยีเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินวิทยฐานะ และสนับสนุนอุปกรณ์สำหรับใช้ในการประเมินให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา

๒. ครูและบุคลากรทางการศึกษาคืนถิ่น

(โยกย้ายกลับภูมิลำเนาด้วยความโปร่งใส ไม่มีการซื้อขายตำแหน่ง)

๒.๑ กำหนดหลักเกณฑ์การย้าย การช่วยราชการ ให้มีความชัดเจนและยืดหยุ่นตามแต่กรณี รวมทั้งการใช้บทลงโทษอย่างเข้มงวดและเด็ดขาดกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากการเรียกรับผลประโยชน์ในการโยกย้ายหรือแต่งตั้ง

๒.๒ สถาบันผลิตครูและหน่วยใช้ครู ร่วมกันสำรวจความต้องการครูในแต่ละสาขาวิชาที่ขาดแคลนในแต่ละพื้นที่ รวมทั้งพิจารณาให้ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษากลับมาเป็นครูหรือครูผู้ช่วยในภูมิลำเนาเดิมของตน

๓. แก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓.๑ สร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการวางแผนการใช้จ่ายเงินและการเก็บออมเงินให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งปลูกฝังผู้ที่ได้รับการบรรจุใหม่ให้มีความรู้ สร้างวินัยการบริหารจัดการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ หน่วยงานต้นสังกัดประสานการจัดการให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รีไฟแนนซ์ (Refinance) หรือรวมหนี้เป็นก้อนเดียว เพื่อลดภาระการผ่อนชำระหนี้จากหลายที่ โดยลดดอกเบี้ยให้ถูกลง ระยะเวลาผ่อนส่งยาวขึ้น สามารถชำระเงินต้นเพิ่มเติมจากเงินที่ผ่อนชำระเป็นรายงวดได้

๓.๓ พักชำระดอกเบี้ยให้แก่ครูทุกคนที่เป็นลูกหนี้สหกรณ์ออมทรัพย์ครู และสถาบันการเงิน โดยรัฐบาลจ่ายดอกเบี้ยให้แก่ผู้มีวงเงินกู้ไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท เป็นระยะเวลา ๓ ปี โดยลูกหนี้ชำระเพียงเงินต้น เพื่อสร้างขวัญกำลังใจและลดภาระค่าใช้จ่ายของครูไทยทั่วประเทศ

๔. จัดหาอุปกรณ์การสอนและสวัสดิการ (๑ ครู ๑ Tablet)

๔.๑ สนับสนุน จัดหาอุปกรณ์ ในการช่วยจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ

๔.๒ สนับสนุนจัดหาแท็บเล็ต (Tablet) ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงระบบออนไลน์รองรับการใช้งานให้เพียงพอกับจำนวนครูผู้สอน เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๔.๓ บูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน (ผู้เป็นเจ้าของสัมปทานสัญญาณอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง และภาครัฐ ในการพัฒนาเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่มีการสอน)

๔.๔ สนับสนุนงบประมาณ เป็นงบลงทุนทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อพัฒนาให้ครอบคลุมทั้งด้าน Hardware, Software และ Peopleware

● ลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง

๑. เรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime) เรียนฟรี มีงานทำ

"ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง " มีระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้

โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

(๑ นักเรียน ๑ Tablet)

๑.๑ ส่งเสริมบทบาทของภาคเอกชนให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและจัดการศึกษาและการให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมในระหว่างการเรียนรู้หรือฝึกอาชีพ สร้างโอกาสการมีงานทำ ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันแรงงานเข้าสู่ตลาดได้เร็วยิ่งขึ้น

๑.๒ ส่งเสริมการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจัง ออกแบบระบบการเรียนการสอนในแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เรียนที่ไหนก็ได้ และร่วมกับสถานประกอบการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและสมรรถนะตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ รวมทั้งสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้อง ชี้แจงทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการ ผู้ปกครอง ชุมชน นักเรียน นักศึกษา ให้เห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

๑.๓ สนับสนุน จัดหาอุปกรณ์ ในการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

๑.๔ สนับสนุนจัดหาแท็บเล็ต (Tablet) ที่มีประสิทธิภาพ สามารถเชื่อมโยงระบบออนไลน์รองรับการใช้งานให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับพัฒนาการของโลกยุคดิจิทัล

๑.๕ บูรณาการความร่วมมือระหว่างภาคเอกชน (ผู้เป็นเจ้าของสัมปทานสัญญาณอินเทอร์เน็ต ความเร็วสูง และภาครัฐ ในการพัฒนาเครือข่ายสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้ครอบคลุมทุกพื้นที่)

๑.๖ พัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ โดยจัดทำเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้ครอบคลุมหลักสูตรการเรียนรู้และวิธีการจัดการเรียนการสอน

๑.๗ จัดทำระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนสามารถเข้าสู่แหล่งความรู้ โดยไม่มีค่าใช้จ่ายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ นำแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติ มาผสมผสานการเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียนกับการเรียนการสอนออนไลน์ (Hybrid Education) ผู้เรียนจะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ และขยายการเรียนรู้ไปถึงประชาชนทุกช่วงวัยทั่วประเทศให้มีโอกาสทางการศึกษา เข้าถึงเนื้อหาสาระที่มีคุณภาพและมีประโยชน์ อันจะนำไปสู่การเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวมของประเทศ

๑.๘ พัฒนาการศึกษาระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) เพื่อให้ผู้เรียนและประชาชนได้เรียนและทำงานไปในเวลาเดียวกัน สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ตามความต้องการของผู้เรียน

ตามเวลา สถานที่ที่เหมาะสมกับสภาพและความสนใจ โดยสามารถนำความรู้หรือความสามารถที่ได้จากทักษะ ประสบการณ์การทำงาน การฝึกอบรม หรือการเรียนรู้ ทั้งจากสถานศึกษาหรือสถาบันการศึกษาการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเทียบโอนเป็นหน่วยกิตมาสะสมไว้สำหรับเทียบคุณวุฒิหรือความสามารถในการทำงานทั้งในระบบ การศึกษาและนอกระบบการศึกษาได้

๑.๙ ผู้เรียนสามารถเปลี่ยนสาขาที่เรียนในขณะที่เข้ารับการศึกษาแล้ว เพื่อให้ตรงกับความต้องการและความต้องการของผู้เรียน และตรงตามตลาดแรงงานที่ปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสังคมโดยอิสระ

๒. ๑ อำเภอ ๑ โรงเรียนคุณภาพ

๒.๑ จัดให้มีการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพต้นแบบอย่างน้อย ๑ โรงเรียนในแต่ละอำเภอหรือเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อนำร่องการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ สนับสนุนโครงสร้างพื้นฐาน สื่อ อุปกรณ์และงบประมาณการปรับปรุงสภาพแวดล้อม และบริบทของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเรียนรู้ปัจจุบัน เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เช่น บ้าน (ครอบครัว) ผู้นำทางศาสนา และโรงเรียน เพื่อร่วมกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๒.๒ จัดสรรงบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปีงบประมาณ เพื่อให้การดำเนินงานและการวางแผนเกิดความต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๒.๓ จัดสรรครูและบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มเติมโดยใช้เกณฑ์พิเศษหรือมีงบประมาณครูอัตราจ้างเพิ่มเติมในวิชาเอกที่ขาดแคลน

๒.๔ สร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอน

๓. ระบบแนะแนวการเรียนรู้ (Coaching) และเป้าหมายชีวิต

๓.๑ พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโลก โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกระดับการศึกษาให้มีทักษะที่เหมาะสมและจำเป็นต่อการดำรงชีวิต และมีหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความสนใจและความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

๓.๒ จัดให้มีระบบแนะแนวทางการศึกษา (Coaching) ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นพบแนวทางการเรียนและเป้าหมายชีวิตที่ตนเองชอบ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตลอดระยะเวลาการเรียน

๓.๓ เน้นนวัตกรรมการเรียนรู้แบบ STEM Education (วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์) ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น มุ่งเน้นทักษะจากการปฏิบัติจริง และเสริมความสามารถด้าน Soft Skill ควบคู่กับการพัฒนา

๓.๔ ประสานความร่วมมือกับกรมสุขภาพจิตและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการแก้ปัญหาสุขภาพจิตของผู้เรียนเพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนให้สามารถอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข

๔. การจัดทำระบบวัดผลรับรองมาตรฐานวิชาชีพ (Skill Certificate) ผู้เรียนสามารถเรียนเพิ่มเพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพ

๔.๑ ผู้เรียนและประชาชนสามารถนำหน่วยกิตที่สะสมมาใช้สำหรับเทียบคุณวุฒิ รับรองมาตรฐานวิชาชีพเพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพนำไปใช้ต่อยอดในการเรียนและความก้าวหน้าในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยื่นขอเสนอขอรับเงินเดือนที่เหมาะสมกับประสบการณ์ที่มี

๔.๒ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสายอาชีพศึกษา สามารถขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพได้ในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่จะมีรายได้ระหว่างเรียนควบคู่กับการทำงานไปพร้อมกันและสามารถที่จะขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพ เพื่อยกระดับศักยภาพของตนเอง รวมทั้งการลดระยะเวลาในการเข้าสู่ตลาดแรงงานและเปิดโอกาสทางการศึกษาที่ยืดหยุ่นต่อการประกอบอาชีพ

๕. การจัดทำระบบวัดผลเทียบระดับการศึกษา และประเมินผลการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ ไม่ต้องเสียเวลาเรียนในระบบประหยัดเวลาประหยัดค่าใช้จ่าย

๕.๑ จัดทำระบบการเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์หรือสมรรถนะจากระบบเดียวกันแต่ต่างสถานศึกษา หรือจากระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่ง หรือจากต่างประเทศ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษา หรือการรับรองระดับการศึกษาต่างสถานศึกษาหรือต่างระบบได้ หรือไปสะสมเพื่อประโยชน์ในการได้รับการรับรองคุณวุฒิ หรือเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพ และผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ สามารถเรียนในระดับที่สูงขึ้นโดยไม่ยึดติดกับระยะเวลาในการศึกษา

๕.๒ จัดระบบวัดแววและความถนัดของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยสามารถปรับเปลี่ยนแผนการเรียนในระหว่างเรียนได้ รวมทั้งการแนะแนวเลือกเรียนตามเส้นทางอาชีพ ความถนัดและความสนใจ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนในอนาคต

๖. มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)

๖.๑ การจัดการอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ต่อเนื่อง) เป็นการจัดการศึกษาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับเทคนิค โดยมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนากำลังคนในสาขาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ตรงความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ กรอบคุณวุฒิแห่งชาติและกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติ ด้วยความร่วมมืออย่างเข้มแข็งและต่อเนื่องกับภาคประกอบการ องค์กรวิชาชีพ และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างทักษะอาชีพและทักษะชีวิตให้ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความพร้อมในการเข้าสู่อาชีพได้ทันต่อความต้องการกำลังคนของประเทศและอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

๖.๒ จัดหาเงินกองทุน เพิ่มนักเรียนสายอาชีวศึกษา นำเข้าสู่ตลาดแรงงาน โดยประสานกับกระทรวงแรงงานเพื่อให้นักเรียนนักศึกษาที่จบมา มีตลาดรองรับ สามารถประกอบอาชีพได้ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๖.๓ จัดให้มีการเชื่อมโยงหลักสูตรของสายอาชีวศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมศักยภาพแก่ผู้เรียน (Upskill) หรือเพิ่มพูนทักษะใหม่ (Reskill) โดยได้รับการรับรองตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพและผู้เรียนจะได้รับใบประกาศนียบัตรตามสมรรถนะอาชีพ เพื่อนำไปใช้ประกอบการสมัครงานและการขอขึ้นเงินเดือนและการประกอบวิชาชีพ ทั้งนี้ผู้เรียนอาจเป็นผู้ที่อยู่ในระบบการศึกษาหรือนอกระบบการศึกษาก็ได้

๖.๔ จัดให้มีการอบรมอาชีพเสริมในชุมชน เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะใหม่ (New Skill) เพิ่มสมรรถนะ (Upskill) หรือทบทวนทักษะ (Reskill) ให้แก่ผู้เรียนและประชาชนทั่วไป เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ช่างแอร์การค้าขาย การเกษตร ฯลฯ เพื่อเป็นเครื่องมือในการช่วยผู้เรียนและประชาชนลดรายจ่ายในครัวเรือนและอาจสร้างเป็นอาชีพเสริมให้แก่ครอบครัวได้

๑.๒ ด้านนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘

ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ออกประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ประกาศ ณ วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน ๔ ด้าน คือ ๑) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง ๒) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง มีคุณธรรม ๓) มีงานทำ มีอาชีพ และ ๔) เป็นพลเมืองดี สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๓ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) โดยเฉพาะหมวดหมายที่ ๑๒ แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ รวมทั้งนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) นั้น

เนื่องจาก ได้มีคำสั่งนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ ๑๑ - ๑๒ กันยายน ๒๕๖๖ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประกาศข้อสั่งการและแนวทางปฏิบัติให้หน่วยงานในสังกัดและหน่วยงานในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ นำนโยบายด้านการศึกษาของคณะรัฐมนตรีที่แถลงต่อรัฐสภาและนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ไปดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและประชาชนทุกคน ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา นโยบายของรัฐบาล และนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘ และนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ ดังนี้

๑. ปลุกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ และน้อมนำพระบรมราโชบายด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ

๑.๑ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา เพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

๑.๒ ขับเคลื่อนพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของในหลวงรัชกาลที่ ๑๐ สู่การปฏิบัติ

๑.๓ ปลุกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติ

๒. จัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรม และประชาธิปไตย

๒.๑ พัฒนาการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรม และประชาธิปไตยในสังคมร่วมสมัย

๒.๒ พัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรม ประชาธิปไตยและส่งเสริมความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สู่ห้องเรียนวิถีใหม่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

๓. ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและหลากหลาย

๓.๑ ส่งเสริมให้มีการต่อยอดแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

๓.๒ พัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ด้วยการเรียนรู้อย่างมีความสุข

๓.๓ ส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๔. ส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นวิถีในการค้นหาความรู้และต่อยอดองค์ความรู้ที่สูงขึ้น

๔.๑ ส่งเสริมการอ่านเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

๔.๒ พัฒนาความสามารถด้านการอ่านตามแนวทางการประเมิน PISA

๕. ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๕.๑ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะด้านการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม การมีจิตอาสาทำความดีด้วยหัวใจ

๕.๒ สร้างผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอื่น ๆ

๕.๓ ส่งเสริมกิจกรรมสถานักเรียน ชุมนุม ชมรม และการมีส่วนร่วมให้เกิดวิถีประชาธิปไตยในโรงเรียน เป็นพลเมืองที่ดี และแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

๖. จัดการศึกษาแบบเรียนรวม

๖.๑ พัฒนาองค์ความรู้ เจตคติและทักษะการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

๖.๒ สร้างเครือข่ายบูรณาการความร่วมมือช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษระหว่าง สถานศึกษากับทีมสหวิชาชีพ

๖.๓ นิเทศ กำกับ ติดตาม โดยร่วมมือกับเครือข่ายในทุกภาคส่วน

๗. จัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ

๗.๑ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้เรียนตามพหุปัญญา

๗.๒ พัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านภาษา ด้านทัศนศิลป์ ด้านดนตรี ด้านนาฏศิลป์ ด้านกีฬา และด้านอื่น ๆ

๗.๓ ส่งเสริมความเป็นเลิศของผู้มีความสามารถพิเศษ และ Soft Power อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๘. เสริมสร้างความปลอดภัยของสถานศึกษาอบอุ่น มีความสุข เอื้อต่อการเรียนรู้

๘.๑ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของสถานศึกษา เพื่อให้เป็นพื้นที่ปลอดภัย

๘.๒ สร้างเครือข่ายและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และสถานศึกษา

๘.๓ สร้างภูมิคุ้มกันผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ไม่ให้เข้าไปข้องเกี่ยวกับยาเสพติด

๘.๔ รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ดูแลความปลอดภัยของผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผ่านระบบ OBEC Safety Center

๙. เพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

๙.๑ พัฒนาระบบการป้องกัน การเฝ้าระวัง และการดูแลช่วยเหลือเด็กกลุ่มเสี่ยง เด็กตกหล่น เด็กออกกลางคัน เด็กไร้สัญชาติ เด็กพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดารและพื้นที่เกาะ ตามความต้องการจำเป็นรายบุคคล เพื่อไม่ให้หลุดจากระบบการศึกษา โดยบูรณาการความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๙.๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เด็กพิการและเด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาส เข้าถึงการศึกษา แหล่งเรียนรู้ และการฝึกอาชีพที่หลากหลายเหมาะสมตามศักยภาพ เพื่อให้มีทักษะในการดำเนินชีวิตสามารถพึ่งตนเองได้

๑๐. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑๐.๑ พัฒนาผู้บริหารสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรส่วนกลาง ให้เป็นผู้นำเชิงกลยุทธ์ นำนโยบายสู่การปฏิบัติ และมีทักษะในการบริหารสถานการณ์

๑๐.๒ พัฒนาสมรรถนะศึกษานิเทศก์ ในการนิเทศ และการชี้แนะ (Coaching)

๑๐.๓ พัฒนาสมรรถนะครู ด้านภาษาอังกฤษ ภาษาจีน เทคโนโลยีดิจิทัล การจัดการเรียนรู้ จิตวิญญาณความเป็นครูและทักษะอื่นที่จำเป็น

๑๐.๔ พัฒนาคูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้และสมรรถนะด้านวิชาการ ด้านทักษะ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๑.๓ นโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

● ลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคล

๑.๑ ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการ การแต่งตั้ง การย้าย การช่วยราชการ และการขอมี

๑.๒ พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

๒. การแก้ไขปัญหาหนี้สินครู

๒.๑ จัดตั้งศูนย์และสถานีแก้หนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ

๒.๒ จัดทำข้อมูลสารสนเทศ และแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา

๒.๓ ดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา

๓. การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

๓.๑ จัดทำแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

๓.๒ จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียน

ขยายโอกาสทางการศึกษา

๓.๓ เสนอปรับเกณฑ์อัตรากำลังผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรสายสนับสนุน

๓.๔ จัดทำคำสั่งมอบอำนาจเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ โดยให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นผู้ดำเนินการแทนโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนไม่เกิน ๖๐ คน และเลื่อนวิทยฐานะทางการศึกษา

๓.๕ จัดทำรูปแบบการบริหารเจ้าหน้าที่ธุรการ ในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาส

๓.๖ สร้างและใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ในระบบดิจิทัล และส่งเสริมการใช้ DLTV

๔. ลดภาระการประเมินของสถานศึกษา

๔.๑ สํารวจรายการประเมิน การรายงานข้อมูล และโครงการของสถานศึกษาจัดทำรูปแบบและแนวทางการประเมินเพื่อลดภาระของสถานศึกษา

๔.๓ ติดตามผลการประเมินตามแนวทางเพื่อลดภาระการประเมินของสถานศึกษา

๕. สร้างความตระหนักในการป้องกันการทุจริต

๕.๑ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๕.๒ สรรหา บรรจุและแต่งตั้ง โยกย้าย ตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ยึดถือระบบคุณธรรมและความโปร่งใส

๕.๓ จัดซื้อจัดจ้างวัสดุ ครุภัณฑ์ อาหารกลางวัน อย่างมีคุณภาพและถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง

๖. การสื่อสาร และประชาสัมพันธ์องค์กร

- ๖.๑ พัฒนาการสื่อสารทุกช่องทาง
- ๖.๒ ติดตามและวิเคราะห์ประเด็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
- ๖.๓ ผลิตและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ สพฐ.
- ๖.๔ สร้างเครือข่าย และประยุกต์ใช้ AI เพื่อการประชาสัมพันธ์

● ลดภาระนักเรียนและผู้ปกครอง

๑. การเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา (Anywhere Anytime) ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

- ๑.๑ จัดหาเครื่องมือ พร้อมอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยสำหรับการเรียนรู้
- ๑.๒ จัดหาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงของสถานศึกษา
- ๑.๓ พัฒนา ส่งเสริม และขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้เทคโนโลยี

ดิจิทัล ให้แก่ผู้เรียนทุกที่ทุกเวลา

๒. สร้างความเข้มแข็งระบบแนะแนว การชี้แนะ (Coaching) และการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้เรียน

- ๒.๑ พัฒนาระบบการแนะแนวและการชี้แนะแนวทาง (Coaching)
- ๒.๒ พัฒนาครูแนะแนวแกนนำ และพัฒนาให้ครูทุกคนให้การแนะแนวนักเรียนได้
- ๒.๓ ส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนวิถีใหม่ด้วย School Health Hero และส่งเสริมสุขภาพกายรอบด้าน

๓. ส่งเสริมระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank)

- ๓.๑ พัฒนาระบบการเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์เพื่อใช้ในการสะสมหน่วยกิตและผลการเรียนของผู้เรียน ผ่านระบบธนาคารหน่วยกิต (Credit Bank)
- ๓.๒ พัฒนาระบบธนาคารหน่วยกิตดิจิทัล
- ๓.๓ เชื่อมโยง AP๑ ระหว่างสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และระบบธนาคารหน่วยกิตแห่งชาติ

๔. ๑ อำเภอ ๑ โรงเรียนคุณภาพ

- ๔.๑ จัดทำแผนการพัฒนาโรงเรียนคุณภาพ
- ๔.๒ กำหนดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนคุณภาพ
- ๔.๓ สนับสนุนและพัฒนาโรงเรียนคุณภาพที่ สอดคล้องกับบริบทและความต้องการ เพื่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ

๕. เสริมสร้างทักษะอาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน

- ๕.๑ พัฒนานักธุรกิจน้อยมีคุณธรรม นำสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์
- ๕.๒ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานหารายได้ในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน
- ๕.๓ ส่งเสริมประสบการณ์อาชีพของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๕.๔ พัฒนาต่อยอดห้องแล็บสอนอาชีพ ในโรงเรียนต้นแบบสหกรณ์โรงเรียน
- ๕.๕ ส่งเสริมการศึกษาร่วมหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ทวิศึกษา) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

๒. สภาพปัญหา

จากการศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ที่ผ่านมา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กประสบปัญหาการบริหารจัดการศึกษา

๑. ด้านการบริหารงานวิชาการ มีครูไม่ครบชั้น ครูสอนไม่ตรงวิชาเอก ครูผู้สอนยังใช้เทคนิควิธีการสอนที่ไม่หลากหลาย และสอนไม่เต็มเวลาเพราะมีภารกิจอื่นที่นอกเหนือจากการสอนที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติ โรงเรียนขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนวัสดุ ครุภัณฑ์ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนลดลง หลักสูตรท้องถิ่นที่สร้างขึ้นปัจจุบันไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้เรียน ขาดแคลนสื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย

๒. ด้านการบริหารงานงบประมาณ ได้รับงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัวไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ และปัญหาเกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนงบประมาณ ประกอบกับค่าใช้จ่ายสาธารณสุขโรคที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากในการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียน ได้ใช้เกณฑ์การจัดสรรหลาย ๆ เกณฑ์ ซึ่งขนาดโรงเรียนก็ใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดสรร ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการในด้านสื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง

๓. ด้านการบริหารงานบุคคล ขาดแคลนผู้บริหารโรงเรียน ทำให้ไม่มีผู้บริหารโรงเรียนมาบริหารงาน ขาดแคลนครู และนักการภารโรง ทำให้ผู้ปกครองขาดความมั่นใจ และนำนักเรียนไปเรียนที่โรงเรียนอื่น ขาดความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอนบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลที่จะให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา รวมถึงยังขาดมีความรู้ ความเข้าใจในการใช้แพลตฟอร์มเพื่อการศึกษา ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานการสอนมากเกินไป

๔. ด้านการบริหารงานทั่วไป อาคารสถานที่ชำรุดทรุดโทรม ไม่ได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมระบบไฟฟ้า - ประปา และความปลอดภัยของการเดินทางมาโรงเรียนของนักเรียน แต่เนื่องจากสภาพปัจจุบันมีการใช้งานมานาน อาคารชำรุดทรุดโทรม งบประมาณไม่เพียงพอต่อการดำเนินการ สถานที่ไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

๑. โรงเรียนขนาดเล็กได้รับการจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาจากรัฐบาล คิดเป็นรายหัวนักเรียน ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนน้อยได้รับงบประมาณน้อยกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า ส่งผลให้โรงเรียนขนาดเล็กขาดทั้งอุปกรณ์ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง ประกอบกับค่าใช้จ่ายสาธารณสุขโรคที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากในการจัดสรรงบประมาณให้กับโรงเรียน ได้ใช้เกณฑ์การจัดสรรหลาย ๆ เกณฑ์ ซึ่งขนาดโรงเรียนก็ใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดสรร ทำให้โรงเรียนขนาดเล็กได้รับงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการในด้านสื่อ วัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งก่อสร้าง

๒. ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะวิชาเอกและจำนวนครูไม่ครบชั้นเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสัดส่วนครู ๑ คน ต่อนักเรียน ๒๐ คน) ทำให้เกิดปัญหาการจัดสรรครูแก่นักเรียนบางแห่งที่มีจำนวนนักเรียนน้อย โรงเรียนขนาดเล็กจึงประสบปัญหาครูไม่ครบชั้นเรียน ครูไม่ครบทุกวิชา/รายวิชา ครูไม่ตรงวิชาเอก โดยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ภาพรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ซึ่งสอดคล้องกับผลการประเมินโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. รอบที่ ๒ ซึ่งพบว่า โรงเรียนที่ไม่ผ่านการประเมินส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โดยเฉพาะด้านผู้เรียน

๓. อัตราการเกิดของประชากรทั้งประเทศลดลงอย่างต่อเนื่อง ปัญหานักเรียนออกกลางคัน ส่งผลทำให้ขนาดโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น

๔. นโยบายการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กขาดความต่อเนื่อง แนวทางการดำเนินการไม่ชัดเจน ทั้งการส่งเสริมสนับสนุนหรือการยุบรวมโรงเรียนขนาดเล็ก

๕. ความนิยมของผู้ปกครองที่ต้องการส่งบุตรหลานไปเรียนโรงเรียนในเมือง สถานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครอง สภาพเศรษฐกิจและสังคมมีการขยายตัวของประชากรอย่างรวดเร็วในบริเวณชานเมือง รวมถึงเป็นที่นิยมในการเป็นที่อยู่อาศัยของประชากร และขณะเดียวกันประชากรในสังคมเมืองมีอัตราการเกิดลดลง การเคลื่อนย้ายแรงงาน

๖. ผู้ปกครอง และชุมชน มีความห่วงหาโรงเรียนเก่า มีความต้องการคงสภาพโรงเรียนในชุมชนให้อยู่ต่อไป

การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ปัจจุบันมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน ๑๓๔ โรงเรียน (ควบรวม ๒ โรงเรียน) เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ ๑๒๐ คนลงมาจำนวน ๗๖ โรงเรียน (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖) คิดเป็นจำนวนถึงร้อยละ ๕๘.๒๐ ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด ซึ่งจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรลดลงและการย้ายถิ่นตามการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง การมีโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถสะท้อนคุณภาพและประสิทธิภาพได้ การบริหารจัดการไม่คุ้มค่า โรงเรียนขนาดเล็กจึงกลายเป็นประเด็นสำคัญของระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ จึงได้กำหนดนโยบายแนวทางการดำเนินงาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนรูปแบบการใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็ก อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพต่อไป

๑. จำนวนโรงเรียนขนาดเล็กจำแนกเป็นรายอำเภอ

(ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖)	
อำเภอ	จำนวนโรงเรียนขนาดเล็ก
ดอนเจดีย์	๑๘
สองพี่น้อง	๒๗
อู่ทอง	๓๑
รวมทั้งสิ้น	๗๖*

หมายเหตุ อำเภอดอนเจดีย์มีโรงเรียนขนาดเล็กควบรวม ๑ โรงเรียน

- โรงเรียนวัดธัญวารี ควบรวมกับ โรงเรียนบ้านหนองจิกรากฆ่า(โรงเรียนหลัก)

อำเภออู่ทองมีโรงเรียนขนาดเล็กควบรวม ๑ โรงเรียน

- โรงเรียนวัดคอกวัว ควบรวมกับ โรงเรียนบ้านเขากำแพง(โรงเรียนหลัก)

* อำเภอสองพี่น้องมีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ระหว่างดำเนินการ เลิก ๑ โรงเรียน

- โรงเรียนบ้านบัวขาว

๒. จำนวนโรงเรียนจำแนกตามขนาดจำนวนนักเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๖

(ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖)

ขนาดโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จำนวนโรงเรียน	ร้อยละ
ขนาดที่ ๑	น้อยกว่า ๒๐ คน	๑	๐.๗๖
	๒๑ - ๔๐ คน	๙	๖.๘๒
	๔๑ - ๖๐ คน	๑๗	๑๒.๘๘
	๖๑ - ๘๐ คน	๒๐	๑๕.๑๕
	๘๑ - ๑๐๐ คน	๑๘	๑๓.๖๔
	๑๐๑ - ๑๑๙ คน	๑๑	๘.๓๓
รวมขนาดที่ ๑		๗๖	๕๗.๕๘
ขนาดที่ ๒	๑๒๐ - ๓๑๙ คน	๕๔	๔๐.๙๑
ขนาดที่ ๓	๓๒๐ - ๑,๖๓๙ คน	๒	๑.๕๑
	ตั้งแต่ ๑,๖๘๐ คนขึ้นไป	-	๐.๐๐
รวมทั้งสิ้น		๑๓๒	๑๐๐.๐๐

๓. จำนวนนักเรียน ครู และขนาดโรงเรียน ปีการศึกษา ๒๕๖๖

(ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๖)

ขนาดโรงเรียน	ดอนเจดีย์	สองพี่น้อง	อู่ทอง	รวม
ขนาดเล็ก ๑๑๙ คน ลงมา	๑๘	๒๗	๓๑	๗๖
ขนาดกลาง ๑๒๐ - ๓๑๙ คน	๖	๒๘	๒๐	๕๔
ขนาดใหญ่ ๓๒๐ - ๑,๖๓๙ คน	๑	๐	๑	๒
ขนาดใหญ่พิเศษ ๑,๖๘๐ คนขึ้นไป				๐
รวม	๒๖	๕๕	๕๓	๑๓๔
ระดับการศึกษา	ดอนเจดีย์	สองพี่น้อง	อู่ทอง	รวม
อนุบาล ๑ - ป.๖	๒๑	๔๓	๔๔	๑๐๘
อนุบาล ๑ - ม.๓	๖	๑๑	๙	๒๖
รวม	๒๗	๕๔	๕๓	๑๓๔

หมายเหตุ อำเภอดอนเจดีย์มีโรงเรียนขนาดเล็กควบรวม ๑ โรงเรียน
อำเภออู่ทองมีโรงเรียนขนาดเล็กควบรวม ๑ โรงเรียน
อำเภอสองพี่น้องมีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ระหว่างดำเนินการ เลิก ๑ โรงเรียน

๔. ข้อมูลโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน ๗๖ โรงเรียน (ควบรวม ๒ โรงเรียน)***

(ข้อมูล ณ วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖)

ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู (คน)			ธุรการ	จำนวน ห้องเรียน (ห้อง)	จำนวน นักเรียน (คน)	หมายเหตุ (ร.ร.ในโครงการฯ)
		ข้าราชการ ครู	พนก.	อัตรา จ้าง				
๑	วัดช่องลม	๕	๑	๓	-	๘	๖๗	-
๒	วัดสามัคคีธรรม	๖	-	๔	๑	๘	๗๙	รร.คอนเน็กอิตี
๓	วัดจันทราวาส	๑๒	-	-	๑	๑๒	๙๘	รร.คุณภาพประจำตำบล รร.คอนเน็กอิตี
๔	วัดบ้านหนองไธสง	๓	-	๑	๑	๘	๒๕	-
๕	วัดหนองหลุม	๘	-	๒	๑	๙	๗๖	รร.คุณภาพประจำตำบล
๖	บ้านหนองแหน	๕	๑	-	๑	๘	๖๓	-
๗	วัดโคกสำโรง	๒	๑	-	๑	๘	๔๐	-
๘	บ้านห้วยหิน	๖	-	-	๒	๘	๖๗	-
๙	บ้านหนองกุฎี	๕	๑	-	๑	๙	๖๒	-
๑๐	วัดคอกวัว (ควบรวม)	-	-	-	-	-	-	ควบรวม***
๑๑	วัดห้วยคูสามัคคี	๔	-	๑	-	๘	๔๐	-
๑๒	บ้านโป่งพรานอินทร์	๔	๑	๑	๑	๘	๔๘	-
๑๓	วัดเขาดิสลัก	๕	-	๑	๒	๙	๖๙	-
๑๔	วัดโพธิ์เขียว	๖	๑	๑	๒	๙	๙๘	-
๑๕	วัดกม่วง	๘	๑	๒	๑*	๙	๘๙	*นักรการโรง
๑๖	บ้านสระบัวทอง	๗	๑	๒	๑*	๙	๘๓	*นักรการโรง
๑๗	วัดใหม่สีทราวาส	๘	-	๑	๑	๘	๑๑๐	รร.คุณภาพประจำตำบล รร.คอนเน็กอิตี
๑๘	วัดโคกยายเกตุ	๖	๑	๒	-	๙	๗๖	รร.คอนเน็กอิตี
๑๙	บ้านหัวทำนบ	๔	๑	๑	-	๘	๕๖	รร.คุณภาพประจำตำบล
๒๐	วัดศรีสร้อยเพชร	๓	-	๑	๑	๘	๓๗	-
๒๑	บ้านดอนพุทรา	๕	๑	-	๑*	๙	๔๕	*นักรการโรง
๒๒	วัดดอนสุโข	๕	๔	-	-	๙	๑๑๑	-
๒๓	บ้านรางโพธิ์	๔	๒	๒	๑	๙	๕๖	-
๒๔	วัดปทุมวาราม	๗	๑	๒	๒	๘	๙๐	-

ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู (คน)			ธุรการ	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)	หมายเหตุ (ร.ร.ในโครงการฯ)
		ข้าราชการครู	พนภ.	อัตราจ้าง				
๒๕	วัดใหม่ปทุมสูตร	๗	-	๑	-	๙	๕๕	-
๒๖	วัดคลองตัน	๘	-	๑	๒	๘	๗๕	ร.ร.คุณภาพประจำตำบล
๒๗	วัดหนองยายทรัพย์	๔	-	-	๒	๙	๖๖	-
๒๘	วัดบ่อคู	๔	๑	-	๑	๘	๓๐	-
๒๙	วัดนันทวัน	๘	-	๓	๒*	๘	๙๓	ร.ร.คุณภาพประจำตำบล *นักการภารโรง ๑
๓๐	พระธาตุจตุตถ์วิทยา	๓	-	๑	-	๗	๓๘	-
๓๑	วัดคณที	๕	๑	๒	-	๙	๘๐	-
๓๒	วัดหัวโพธิ์	๙	๑	-	-	๘	๙๙	-
๓๓	อาหารสังฆะวัดมณะ ๒ วัดวังตะกู	๙	๑	-	๑	๘	๑๑๘	-
๓๔	บ้านสะพังกร่าง	๘	-	๑	-	๘	๙๗	-
๓๕	วัดใหม่เพชรรัตน์	๘	-	๑	๑*	๘	๙๒	*นักการภารโรง ๑
๓๖	บ้านประทุนทอง	๗	-	-	๑	๙	๘๒	-
๓๗	วัดดอนสงวน	๔	๑	-	๑	๘	๔๕	-
๓๘	วัดเวฬุวัน	๖	๑	๒	-	๘	๑๐๕	-
๓๙	บ้านหนองเฝ้า	๗	๑	-	๓	๙	๑๑๖	-
๔๐	วัดพรสวรรค์	๗	-	๑	๓*	๑๐	๗๖	*นักการภารโรง ๑
๔๑	บ้านบัวขาว***	๒	๑	-	-	๖	๑๐	อยู่ระหว่างดำเนินการ “เลิก”
๔๒	บ้านหนองวัลย์เปรียง	๕	๑	-	-	๘	๔๙	-
๔๓	วัดทุ่งเขิน	๗	๑	๒	-	๘	๑๑๙	-
๔๔	บ้านโป่ง	๗	๒	๑	๑*	๘	๑๐๐	*นักการภารโรง ๑
๔๕	วัดท่าจัด	๕	๑	๒	๑*	๗	๔๓	*นักการภารโรง ๑
๔๖	บ้านโคกสูงเห่า	๗	-	-	๓*	๘	๔๘	*นักการภารโรง ๑
๔๗	วัดสองพี่น้อง	๖	-	-	๒	๘	๕๘	ร.ร.คุณภาพประจำตำบล ร.ร.คอนเน็กอิตี

ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู (คน)			ธุรการ	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)	หมายเหตุ (ร.ร.ในโครงการฯ)
		ข้าราชการครู	พนภ.	อัตราจ้าง				
๔๘	วัดใหม่พรรตน์	๖	๒	-	-	๘	๑๐๕	รร.คอนเน็กอีดี
๔๙	วัดเนินพระปรารค์	๑๑	-	-	๑	๙	๑๑๗	รร.คุณภาพประจำตำบล
๕๐	วัดสำเภาทอง	๓	๑	-	-	๙	๔๒	-
๕๑	วัดย่านซื่อ	๕	๑	-	๓	๘	๔๒	รร.คอนเน็กอีดี *นักการภารโรง ๑
๕๒	วัดลาดประทุมทอง	๙	-	๒	๒*	๙	๘๔	*นักการภารโรง ๑
๕๓	อาหารสังฆะวัดมณะ ๑ วัดลาดบัว	๗	๑	๓	-	๘	๗๗	รร.คุณภาพประจำตำบล
๕๔	บ้านโคก ๗ ลูก	๔	๑	-	-	๘	๓๙	-
๕๕	สองพี่น้อง	๖	-	-	๒	๘	๘๘	-
๕๖	บ้านไผ่ตาไม้	๘	๑	๒	๑	๘	๑๑๘	-
๕๗	วัดใหม่บำรุงธรรม	๖	-	๑	๑	๙	๔๗	-
๕๘	วัดรางบัวทอง (สุวรรณวิทยา)	๗	-	-	๒	๘	๖๘	รร.คุณภาพประจำตำบล รร.คอนเน็กอีดี
๕๙	วัดสว่างอารมณ์	๘	-	๓	-	๘	๗๔	-
๖๐	บ้านโคกหม้อ	๕	๑	๑	-	๘	๘๓	-
๖๑	วัดสระศรีเจริญ	๕	-	๑	-	๘	๖๒	-
๖๒	วัดราษฎร์บำรุง	๕	-	-	๑	๙	๕๓	-
๖๓	วัดหนองหลอด	๖	-	๑	๑	๘	๗๙	-
๖๔	บ้านห้วยม้าลอย	๖	๑	๑	๑	๘	๘๐	-
๖๕	วัดบ้านกรวด	๕	-	๒	๑*	๘	๗๙	รร.คุณภาพประจำตำบล *นักการภารโรง ๑
๖๖	วัดท่ากุ่ม	๖	-	-	๕	๘	๑๐๙	-
๖๗	บ้านบ่อสำราญ	๘	-	-	๑	๙	๘๓	-
๖๘	วัดอัญญาวารี(ควบรวม)	-	-	-	-	-	-	ควบรวม***
๖๙	วัดชีธาราม	๗	-	๓	๑	๘	๙๗	รร.คอนเน็กอีดี
๗๐	บ้านดงกะเข	๕	-	๒	๑	๘	๕๓	-
๗๑	บ้านหนองฝ้าย	๗	๒	๑	-	๙	๑๐	-
๗๒	บ้านหัวเขา	๔	๒	-	-	๙	๕๐	-

ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนครู (คน)			ธุรการ	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)	หมายเหตุ (ร.ร.ในโครงการฯ)
		ข้าราชการครู	พนัก.	อัตราจ้าง				
๗๓	บ้านหนองสลัดได	๓	๑	-	-	๖	๓๑	-
๗๔	บ้านดอนกลาง	๓	-	-	-	๙	๔๒	-
๗๕	บ้านยมเปือ	๘	-	๑	๒*	๙	๑๐๖	*นักการภารโรง ๑
๗๖	บ้านสระหลวง	๖	๑	๒	๒*	๘	๗๔	*นักการภารโรง ๑
๗๗	บ้านทะเลบก	๘	๑	๑	๑	๘	๙๐	รร.คุณภาพประจำตำบล
๗๘	บ้านหนองแวม	๕	๑	๑	๒	๙	๕๓	-

หมายเหตุ **๒ โรงเรียน อำเภอดอนเจดีย์มีโรงเรียนขนาดเล็กควบรวม ๑ โรงเรียน

- โรงเรียนวัดธัญวารี ควบรวมกับ โรงเรียนบ้านหนองจิกรากข้า(โรงเรียนหลัก)
- อำเภออุทุมมีโรงเรียนขนาดเล็กควบรวม ๑ โรงเรียน
- โรงเรียนวัดคอกวัว ควบรวมกับ โรงเรียนบ้านเขากำแพง(โรงเรียนหลัก)
- อำเภอสองพี่น้องมีโรงเรียนขนาดเล็กอยู่ระหว่างดำเนินการ เลิก ๑ โรงเรียน
- โรงเรียนบ้านบัวขาว

๓. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Swot Analysis)

สภาพแวดล้อมภายใน (จุดแข็ง จุดอ่อน)

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weakness)
<p>๑. นักเรียนได้รับการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดจากครู</p> <p>๒. ครูและบุคลากรมีความรัก ความสามัคคี ร่วมมือกันในการปฏิบัติงาน</p> <p>๓. คณะกรรมการสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ชุมชน ให้ความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษา</p> <p>๔. มีสื่อเทคโนโลยีจากโรงเรียนไกลกังวลในการจัดการเรียนการสอน (DLTV)</p>	<p>๑. ขาดแคลนบุคลากร ครูไม่ครบชั้น สอนไม่ตรงตามวิชาเอก ต้องใช้ครูวิชาเอกหนึ่งไปสอนอีกวิชาหนึ่ง ซึ่งบางวิชาถนัด บางวิชาไม่ถนัด</p> <p>๒. ขาดบุคลากรที่มีความถนัดในวิชาเฉพาะ</p> <p>๓. มีปัญหาครูย้ายเข้าออกบ่อย การเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง หรือมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนน้อย</p> <p>๔. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในบางวิชาต่ำ</p> <p>๕. โรงเรียนมีวัสดุ อุปกรณ์สื่อเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ</p> <p>๖. งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการพัฒนา</p> <p>๗. ความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กของผู้ปฏิบัติหน้าที่การจัดการศึกษา</p> <p>๘. ความต่อเนื่องของผู้บริหารสถานศึกษา</p>

สภาพแวดล้อมภายนอก (โอกาส อุปสรรค)

โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
<p>๑. โรงเรียนได้รับการยอมรับและการสนับสนุนจากชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่</p> <p>๒. ผู้ปกครองและคนในชุมชนให้ความสนใจในด้านการบริหารการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และให้ความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา</p> <p>๓. หน่วยงานและองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนและพัฒนากิจกรรมของโรงเรียน</p> <p>๔. การมีเครือข่ายความร่วมมือสนับสนุนงบประมาณจากชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการ ส่งผลทำให้การศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กพัฒนา มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น</p> <p>๕. ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี (คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต) ส่งผลทำให้นักเรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง</p> <p>๖. ความรวดเร็ว ทันสมัยในการเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร องค์กรความรู้ และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การเข้าถึงการให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และแพลตฟอร์มต่าง ๆ สนับสนุนการจัดการเรียนรู้</p>	<p>๑. นักเรียนบางส่วนไม่ได้อยู่ร่วมกับบิดา-มารดา อาศัยอยู่กับ ปู่- ย่า ตา-ยาย เนื่องจากการหย่าร้างของบิดา มารดา ส่งผลให้ขาดการควบคุมการใช้งานด้านเทคโนโลยี เช่น การเล่นเกมส์และติดมือถือ ไม่สนใจการเรียน</p> <p>๒. ส่วนใหญ่มีปัญหาด้านครอบครัวแตกแยกส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน</p> <p>๓. การอพยพย้ายถิ่นที่อยู่ของผู้ปกครองที่เป็นแรงงานหรือไปประกอบอาชีพต่างจังหวัด เพื่อหารายได้ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลบุตรหลาน</p> <p>๔. ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ประกอบอาชีพรับจ้าง ไม่มีเวลาดูแลนักเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียน ส่งผลกระทบต่อผลการเรียนของนักเรียน</p> <p>๕. ขาดแหล่งบริการด้านเทคโนโลยีในชุมชนที่เอื้อต่อการเรียนรู้</p> <p>๖. ชุมชนมีรายได้น้อยฐานะทางเศรษฐกิจไม่เท่าเทียม มีผลกระทบต่อ การให้การสนับสนุนการศึกษา</p> <p>๗. นโยบายของรัฐที่เปลี่ยนแปลงบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องหรือเชื่อมโยงของนโยบายและการดำเนินงานของหน่วยงานทางการศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง</p>

๔. ทิศทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๗ - ๒๕๖๘

นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗

- **วิสัยทัศน์ (Vision)**

“ โรงเรียนขนาดเล็กมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ”

- **พันธกิจ (Mission)**

๑) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศของผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามศักยภาพ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตร และทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตในศตวรรษที่ ๒๑

๒) พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ

๓) พัฒนาสถานศึกษาและระบบการบริหารจัดการศึกษาทุกระดับให้มีความปลอดภัยและสถานศึกษา จัดการศึกษาเพื่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๔) เพิ่มโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

๕) พัฒนาระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานในสังกัดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเหมาะสมกับบริบท

- **ผลสัมฤทธิ์**

๑) ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกัน พร้อมทั้งจะรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทุกรูปแบบ รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยี ในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ และชีวิตวิถีถัดไปและได้รับการศึกษาในสถานศึกษาที่มีความปลอดภัย

๒) ผู้เรียนได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค และเท่าเทียม

๓) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะความรู้ และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ มีสมรรถนะที่เหมาะสมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามช่วงวัย รวมถึงได้รับการส่งเสริมความเป็นเลิศเต็มตามศักยภาพ

๔) หน่วยงานและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาระบบบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นกลยุทธ์ (Strategic Issue)

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๑ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๒ สร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๓ ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการสู่องค์กรที่ทันสมัยและมีขีดสมรรถนะสูง

- **ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๑ : ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ เป้าหมาย**

๑. ร้อยละ ๑๐๐ ของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการดูแลด้านความปลอดภัยและสามารถปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ โรคอุบัติซ้ำ

๒. ร้อยละ ๑๐๐ ของสถานศึกษา ได้รับการพัฒนาให้มีความปลอดภัย และจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ร้อยละ ๑๐๐ ของสถานศึกษา ได้รับการส่งเสริมให้มีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องเพื่อความปลอดภัยของผู้เรียน

๔. ร้อยละ ๑๐๐ ของผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทุกรูปแบบ

● **ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๒ สร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา**

เป้าหมาย

๑. ร้อยละ ๑๐๐ ของผู้เรียนระดับปฐมวัยได้มีโอกาสเข้ารับการพัฒนาที่เหมาะสมตามวัย
๒. ร้อยละ ๑๐๐ ของผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาคจนจบการศึกษาภาคบังคับ
๓. ร้อยละ ๑๐๐ ของเด็กพิการและเด็กด้อยโอกาส ได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ
๔. ร้อยละ ๑๐๐ ของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
๖. ร้อยละ ๑๐๐ ของเด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะออกจากระบบการศึกษา เด็กตกหล่น และเด็กออกกลางคัน ได้รับการช่วยเหลือให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๗. ร้อยละ ๑๐๐ ของผู้เรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ได้รับโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา โดยใช้ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

● **ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๓ ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑**

เป้าหมาย

๑. ร้อยละ ๙๕ ของเด็กปฐมวัยในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีพัฒนาการสมวัย
๒. ร้อยละ ๑๐๐ ของผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภูมิใจในความเป็นไทย
๓. ร้อยละ ๙๕ ของผู้เรียนทุกช่วงวัยในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ตามมาตรฐาน สอดคล้องกับศักยภาพ ให้เป็นผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑
๔. ร้อยละ ๑๐๐ ของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพและจิตวิญญาณ ความเป็นครู
๕. ร้อยละ ๑๐๐ ของสถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๖. ร้อยละ ๑๐๐ ของสถานศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) และมีระบบการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment for Learning) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ยืดหยุ่นตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล (Personalized Learning)

● **ประเด็นกลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาสู่องค์กรที่ทันสมัย**

และมีขีดสมรรถนะสูง

เป้าหมาย

๑. ร้อยละ ๑๐๐ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ,สถานศึกษามีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการ และการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ร้อยละ ๑๐๐ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ,สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน
๓. ร้อยละ ๑๐๐ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ,สถานศึกษามีระบบการจัดสรรทรัพยากร และงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท
๔. ร้อยละ ๑๐๐ ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ,สถานศึกษามีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่มี ประสิทธิภาพ เหมาะสมกับบริบท
๕. ร้อยละ ๑๐๐ ของสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ลักษณะพิเศษและโรงเรียนคุณภาพ ได้รับการ พัฒนาประสิทธิภาพที่เหมาะสมกับบริบท

บทที่ ๒

รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

รูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ มีนโยบายในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กให้มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

- **รูปแบบที่ ๑ การรวบรวมสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**

เป็นการรวบรวมโรงเรียนที่มีนักเรียนต่ำกว่า ๑๐ คน ไปเรียนร่วมกับโรงเรียนหลักทุกชั้นเรียน และใช้ทรัพยากรร่วมกัน

- **รูปแบบที่ ๒ รูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ**

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินการจัดการสอนของสถานศึกษาในรูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

- **รูปแบบที่ ๓ รูปแบบเครือข่ายโรงเรียน**

เป็นการพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ๑ อำเภอ ๑ โรงเรียนคุณภาพ และโรงเรียนร่วมพัฒนา โรงเรียนคอนเน็คติว ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการสร้างเครือข่าย ๓ - ๕ โรงเรียนมาเรียนรวมกัน โดยไม่มีเงื่อนไขการรวม การเลิก อาจมาเรียนรวมกันเป็นบางชั้น ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น มีครูครบชั้น คุณภาพการจัดการเรียนการสอนดีขึ้น

๒. แนวทางการดำเนินการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก

๑. รูปแบบการควบรวม

ควบรวมโรงเรียน จำนวน ๒ โรงเรียน ดังนี้

๑. โรงเรียนวัดธัญวาริ ไปเรียนรวมกับโรงเรียนหนองจิกกรากำ อำเภอดอนเจดีย์ ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๑

๒. โรงเรียนวัดคอกวัว ไปเรียนรวมกับโรงเรียนบ้านเขากำแพง อำเภออุทุมพร ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๔

๒. รูปแบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ด้วยแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และแผนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินการจัดการสอนของสถานศึกษา โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology : EdTech) เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้โรงเรียนขนาดเล็กทุกโรงเรียน นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น จัดการเรียนการสอนผ่านสื่อทางไกลผ่านดาวเทียม ได้แก่ DLTV/DLCT ระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง

ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)	จำนวนครู	รูปแบบ		
					DLTV	EdTech	หมายเหตุ
๑	บ้านทะเลบก	๘	๙๐	๑๐	✓		
๒	บ้านสระหลวง	๘	๗๔	๙	✓		
๓	บ้านหนองแวม	๙	๕๓	๗	✓		
๔	วัดสามัคคีธรรม	๘	๗๙	๑๐	✓		
๕	วัดจันทราวาส	๑๒	๙๘	๑๒	✓		
๖	วัดบ้านหนองไธ้	๘	๒๕	๔	✓		
๗	วัดหนองหลุม	๙	๗๖	๑๐	✓		
๘	บ้านหนองแหน	๘	๖๓	๖	✓		
๙	วัดโคกสำโรง	๘	๔๐	๓	✓		
๑๐	บ้านห้วยหิน	๘	๖๗	๖	✓		
๑๑	บ้านหนองกุฎิ	๙	๖๒	๖	✓		
๑๒	วัดคอกวัว (ควบรวม)	-	-				
๑๓	วัดห้วยคูสามัคคี	๘	๔๐	๕	✓		
๑๔	วัดเขาดิสลัก	๙	๖๙	๖	✓		
๑๕	วัดโพธิ์เสียว	๙	๙๘	๘	✓		

ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน (ห้อง)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวน ครู	รูปแบบ		
					DLTV	EdTech	หมายเหตุ
๑๖	บ้านสระบัวทอง	๙	๘๓	๑๐	✓		
๑๗	วัดใหม่สิทธิवास	๘	๑๑๐	๙	✓		
๑๘	วัดโคกยายเกตุ	๙	๗๖	๙	✓		
๑๙	บ้านหัวทำนบ	๘	๕๖	๖	✓		
๒๐	วัดศรีสร้อยเพชร	๘	๓๗	๔	✓		
๒๑	บ้านดอนพุทรา	๙	๔๕	๖	✓		
๒๒	วัดดอนสุโข	๙	๑๑๑	๙	✓		
๒๓	บ้านรางโพธิ์	๙	๕๖	๘	✓		
๒๔	วัดหนองยายทรัพย์	๙	๖๖	๔	✓		
๒๕	หรรษาสุจิตต์วิทยา	๗	๓๘	๔	✓		
๒๖	วัดคณธี	๙	๘๐	๘	✓		
๒๗	อาหารสังฆะวัฒนธรรม ๒ วัดวังตะกู่	๘	๑๑๘	๑๐	✓		
๒๘	บ้านประทุนทอง	๙	๘๒	๗	✓		
๒๙	วัดดอนสงวน	๘	๔๕	๕	✓		
๓๐	วัดเวฬุวัน	๘	๑๐๕	๙	✓		
๓๑	บ้านหนองเฝ้า	๙	๑๑๖	๘	✓		
๓๒	บ้านหนองวัลย์เปรียง	๘	๔๙	๖	✓		
๓๓	วัดทุ่งเขิน	๘	๑๑๙	๑๐	✓		
๓๔	บ้านโป่ง	๘	๑๐๐	๑๐	✓		
๓๕	บ้านโคกงูเห่า	๘	๔๘	๗	✓		
๓๖	วัดย่านซื่อ	๘	๔๒	๖	✓		
๓๗	สองพี่น้อง	๘	๘๘	๖	✓	✓	
					ป.๑-๓	ป.๔-๖	
๓๘	วัดใหม่บำรุงธรรม	๙	๔๗	๖	✓		
๓๙	วัดรางบัวทอง (สุวรรณวิทยา)	๘	๖๘	๗	✓		
๔๐	วัดสว่างอารมณ์	๘	๗๔	๘	✓		
๔๑	บ้านโคกหม้อ	๘	๘๓	๖	✓		
๔๒	วัดสระศรีเจริญ	๘	๖๒	๖	✓		

ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน (ห้อง)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวน ครู	รูปแบบ		
					DLTV	EdTech	หมายเหตุ
๔๓	วัดหนองหลอด	๘	๗๙	๗	✓		
๔๔	บ้านห้วยม้าลอย	๘	๘๐	๘	✓		
๔๕	วัดบ้านกรวด	๘	๗๙	๗	✓		
๔๖	วัดธัญญาวารี(ควบรวม)	-	-				
๔๗	บ้านดงกะเซา	๘	๕๓	๗	✓		
๔๘	บ้านหัวเขา	๙	๕๐	๖	✓		
๔๙	บ้านดอนกลาง	๙	๔๒	๓	✓		
๕๐	วัดกกม่วง	๙	๘๙	๑๑	✓ ป.๒-๖	✓ ป.๑	ครูสอน,Internet
๕๑	บ้านโป่งพรานอินทร์	๘	๔๘	๖	✓	✓	ครูสอน,Internet
๕๒	วัดปทุมวนาราม	๘	๙๐	๑๐	✓	✓	ครูสอน,Internet
๕๓	วัดใหม่ปทุมสูตร	๙	๕๕	๘	✓	✓	ครูสอน,Internet PPT
๕๔	วัดคลองตัน	๘	๗๕	๙	✓	✓	ครูสอน,Internet
๕๕	วัดป่อคู	๘	๓๐	๕	✓	✓	ครูสอน,Internet
๕๖	วัดนันทวัน	๘	๙๓	๑๑	✓	✓	ครูสอน,Internet
๕๗	วัดหัวโพธิ์	๘	๙๙	๑๐	✓	✓	ครูสอน,Internet
๕๘	บ้านสะพังกร่าง	๘	๙๗	๙	✓	✓	ครูสอน,Internet
๕๙	วัดใหม่เพชรรัตน์	๘	๙๒	๙	✓	✓	ครูสอน,Internet
๖๐	วัดพรสวรรค์	๑๐	๗๖	๘	✓	✓	ครูสอน,Internet
๖๑	บ้านยมเปือ	๙	๑๐๖	๙	✓	✓	ครูสอน,Internet YouTube
๖๒	บ้านบัวขาว***	๖	๑๐	๓	✓	✓	ครูสอน,Internet
๖๓	วัดท่าจัด	๗	๔๓	๘	✓	✓	ครูสอน,Internet
๖๔	วัดสองพี่น้อง	๘	๕๘	๖	✓	✓	ครูสอน,Internet
๖๕	วัดใหม่นพรัตน์	๘	๑๐๕	๘	✓	✓	ครูสอน,Internet
๖๖	วัดช่องลม	๘	๖๗	๙	✓	✓	ครูสอน,Internet
๖๗	วัดเนินพระปรางค์	๙	๑๑๗	๑๑	✓	✓	ครูสอน,Internet

ที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวน ห้องเรียน (ห้อง)	จำนวน นักเรียน (คน)	จำนวน ครู	รูปแบบ		
					DLTV	EdTech	หมายเหตุ
๖๘	วัดสำเภาทอง	๙	๔๒	๔	✓	✓	ครูสอน,Internet
๖๙	วัดลาดประทุมทอง	๙	๘๔	๑๑	✓	✓	ครูสอน,Internet
๗๐	อาหารสังฆะวัดมณะ ๑ วัดลาดบัว	๘	๗๗	๑๑	✓	✓	ครูสอน,Internet
๗๑	บ้านโคก ๗ ลูก	๘	๓๙	๕	✓	✓	ครูสอน,Internet
๗๒	บ้านไผ่ตาไม้	๘	๑๑๘	๑๑	✓	✓	ครูสอน,Internet
๗๓	วัดราษฎร์บำรุง	๙	๕๓	๕	✓	✓	ครูสอน,Internet
๗๔	วัดท่ากุ่ม	๘	๑๐๙	๖	✓	✓	ครูสอน,Internet
๗๕	บ้านบ่อสำราญ	๙	๘๓	๘	✓	✓	ครูสอน,Internet
๗๖	วัดชีธาราม	๘	๙๗	๑๐	✓	✓	ครูสอน,Internet
๗๗	บ้านหนองฝ้าย	๙	๑๐	๑๐	✓	✓	ครูสอน,Internet YouTube
๗๘	บ้านหนองสลัดได	๖	๓๑	๔	✓	✓	ครูสอน,Internet

๓. รูปแบบเครือข่ายโรงเรียน

เป็นการพัฒนาโรงเรียนเครือข่ายโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล ๑ อำเภอ ๑ โรงเรียนคุณภาพ และโรงเรียนร่วมพัฒนา โรงเรียนคอนเน็คดี ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กที่มีการสร้างเครือข่าย ๓ - ๕ โรงเรียนมาเรียนรวมกัน โดยไม่มีเงื่อนไขการรวม การเลิก อาจมาเรียนรวมกันเป็นบางชั้น ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น มีครูครบชั้น คุณภาพการจัดการเรียนการสอน

๑ อำเภอ ๑ โรงเรียนคุณภาพ

ลำดับที่	อำเภอ	โรงเรียนหลัก	โรงเรียนเครือข่าย	หมายเหตุ
๑	ดอนเจดีย์	บ้านสระกระโจม	๑. บ้านหัวเขา ๒. บ้านหนองแถม ๓. บ้านหนองสลัดไธ	
๒	สองพี่น้อง	วัดไผ่โรงวัว	๑. บ้านไผ่ตาไม้	
๓	อู่ทอง	อนุบาลบ้านท่าพระยาจักร	๑. วัดช่องลม ๒. วัดเขาพระ ๓. วัดปทุมสรวาส ๔. วัดสามัคคีธรรม	

โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล

ลำดับที่	โรงเรียน	ตำบล อำเภอ	หมายเหตุ
๑	วัดจันทราวาส	ตำบลกระจัน	อำเภออู่ทอง
๒	วัดหนองหลุม	ตำบลหนองไธ	
๓	วัดใหม่สิทธิราวาส	ตำบลยั้งทะลาย	
๔	บ้านหัวทำนบ	ตำบลบ้านดอน	
๕	วัดคลองตัน	ตำบลสระยายโสม	
๖	วัดนันทวัน	ตำบลสระยายโสม	
๗	บ้านประทุมทอง	ตำบลหัวโพธิ์	อำเภอสองพี่น้อง
๘	วัดสองพี่น้อง	ตำบลต้นตาล	
๙	วัดเนินพระปรางค์	ตำบลเนินพระปรางค์	
๑๐	อาหารสังฆะวิณะ ๑ วัดลาดบัว	ตำบลบ้านช้าง	
๑๑	วัดรางบัวทอง (สุวรรณวิทยา)	ตำบลบ้านกุ่ม	
๑๒	วัดบ้านกรวด	ตำบลหนองสาหร่าย	
๑๓	บ้านทะเลบก	ตำบลทะเลบก	อำเภอดอนเจดีย์

โรงเรียนเครือข่ายอื่น ๆ คอนเน็คที

ลำดับที่	โรงเรียน	อำเภอ	หมายเหตุ
๑	วัดสามัคคีธรรม	อำเภออุ้มทอง	
๒	วัดจันทราวาส	อำเภออุ้มทอง	
๓	วัดใหม่สิทธิवास	อำเภออุ้มทอง	
๔	วัดโคกยายเกตุ	อำเภออุ้มทอง	
๕	วัดสองพี่น้อง	อำเภอสองพี่น้อง	
๖	วัดใหม่พรรัตน์	อำเภอสองพี่น้อง	
๗	วัดย่านซื่อ	อำเภอสองพี่น้อง	
๘	วัดรางบัวทอง (สุวรรณวิทยา)	อำเภอสองพี่น้อง	
๙	วัดชีธาราม	อำเภอดอนเจดีย์	

บทที่ ๓

กระบวนการดำเนินงานขับเคลื่อนโรงเรียนขนาดเล็ก

รูปแบบเครือข่าย ๕ พาทำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ – ๒๕๖๘ สำหรับสถานศึกษาในสังกัดด้วยรูปแบบ ๕ สร้าง ๔ เสริม ๖ จุดเน้น โดยใช้ “เครือข่าย ๕ พาทำ” โดยได้ทำเล่มคู่มือแนวทางการดำเนินงานทั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและของสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน (ดังภาพ)

รูปเล่มแนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ใช้การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาด้วยรูปแบบ Model การบริหารงาน (ดังภาพ)

Input ปัจจัยนำเข้า ประกอบไปด้วย

๑. นโยบายของรัฐมนตรี นโยบายจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ นโยบายจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนโยบายจังหวัดสุพรรณบุรี

๒. นโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒
“๕ สร้าง ๔ เสริม ๖ จุดเน้น”

๓. ๔ M ได้แก่ Man, Money, Material, Management

Process กระบวนการ โดยใช้เครือข่าย ๕ พาก้า ได้แก่

- พาทบทวนปัญหาการทำงาน
- พาพิชิตคิดสร้างเครือข่าย
- พาทักทายเป้าหมายด้วยนวัตกรรม
- พานำแรงรัดพร้อมเล่าขาน
- พาจับขานร่วมชื่นชมยินดี

ขับเคลื่อนโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA โดยมีเป้าหมาย คือ สุพรรณบุรี ๒ สร้างคนดี คนเก่ง เน้นคุณภาพ Output ผลผลิต ได้แก่

๑. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีคุณภาพ
๒. สถานศึกษามีคุณภาพ
๓. นักเรียนมีคุณภาพ

แนวทางการดำเนินงานตามนโยบาย ๕ สร้าง ๔ เสริม ๖ จุดเน้น มีดังนี้

นโยบาย ๕ สร้าง ๔ เสริม ๖ จุดเน้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒

๕ สร้าง

๑. สร้างคุณภาพผู้เรียน
๒. สร้างบุคลากรมืออาชีพ
๓. สร้างคนดี สู่งสังคม
๔. สร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา
๕. สร้างสภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์น่าอยู่
๖. เสริมประสิทธิภาพระบบประกันคุณภาพภายใน
๗. เสริมกระบวนการนิเทศการศึกษา
๘. เสริมประสิทธิภาพการบริหารด้วยเทคโนโลยี
๙. เสริมคุณภาพสถานศึกษา

๖ จุดเน้น

๑. มุ่งอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น
๒. เน้นคุณธรรม
๓. นำเรียนรู้เชิงรุก
๔. ประยุกต์ Soft Power วิถีไทย
๕. ใส่ใจสิ่งแวดล้อม
๖. พร้อมเครือข่ายความร่วมมือ

๕ สร้าง ประกอบไปด้วย

๑. สร้างคุณภาพผู้เรียน

๑. บูรณาการเตรียมความพร้อมด้านการอ่านการเขียน ด้วยกิจกรรม ก - ฮ ไม่รอ ป.๑
๒. ประถมศึกษาจัดกิจกรรมการอ่าน การเขียน การคัดลายมือ การคิดคำนวณ และการคิดวิเคราะห์ตามระดับชั้นเรียน
๓. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ RT/NT/O-NET และ PISA
๔. ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
๕. จัดกิจกรรมส่งเสริมพหุปัญญา
๖. จัดการเรียนการสอนแบบเรียนรวม
๗. จัดกิจกรรมส่งเสริม Soft Power (Food Film Fashion Fighting Festival)
๘. มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)
๙. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น

๒. สร้างบุคลากรมืออาชีพ

๑. ส่งเสริม สนับสนุนให้ครู บุคลากร พัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ
๒. จัดประสบการณ์/จัดกิจกรรมการจัด การเรียนรู้ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุก Active learning
๓. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๔. จัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับข้อตกลงในการพัฒนางาน (PA)
๕. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC)
๖. มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

๓. สร้างคนดีสู่สังคม

๑. จัดกิจกรรมปลูกฝังความรักในสถาบัน หลักของชาติ
๒. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ตามโครงการโรงเรียนคุณธรรม สพฐ. และกิจกรรม
อื่น ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา
๓. จัดกิจกรรมส่งเสริมคุณลักษณะ ๕ ประการ ตามโครงการโรงเรียนสุจริต
๔. พัฒนาทักษะอาชีพสู่การมีงานทำ
๕. จัดกิจกรรมจิตอาสา/บำเพ็ญประโยชน์ (Corporate Social Responsibility : CSR)
๖. นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้
๗. จัดตั้งกองลูกเสือ/เนตรนารี/ยุวกาชาด ให้ถูกต้อง
๘. จัดการเรียนการสอนกิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดอย่างมีประสิทธิภาพทุกสถานศึกษา

๔. สร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา

๑. ดำเนินงาน MOE Safety Center จัดทำแผนเผชิญเหตุและซักซ้อมแผนเผชิญเหตุ
๒. มีมาตรการป้องกันการออกกลางคัน (Drop Out)
๓. จัดกิจกรรมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยกระบวนการ ๕ ขั้นตอน ของระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน สพฐ.
๔. นำเครือข่ายความร่วมมือมาช่วย ดำเนินงานด้านความปลอดภัย ในสถานศึกษา
๕. มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

๕. สร้างสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์น่าอยู่

๑. จัดกิจกรรมสร้างความตระหนักรู้และจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและเป็นมิตรกับ
สิ่งแวดล้อม
๒. จัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
๓. จัดกิจกรรมปลูกฝังการมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม
๔. จัดกิจกรรมการบริหารจัดการขยะ/ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice)

๔ เสริม ประกอบไปด้วย

๑. เสริมประสิทธิภาพระบบประกันคุณภาพภายใน

๑. จัดทำระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน
๒. มีการจัดทำ SAR ที่ตอบสนองต่อค่าเป้าหมายของสถานศึกษาและสอดคล้องกับเกณฑ์การประเมิน สมศ.
๓. มีเครือข่ายการแลกเปลี่ยนระบบการประกันคุณภาพภายใน

๒. เสริมกระบวนการนิเทศ

๑. มีการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
๒. มีรูปแบบการนิเทศภายในที่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา

๓. เสริมประสิทธิภาพการบริหารด้วยเทคโนโลยี

๑. มีการใช้ระบบดิจิทัลในการบริหารจัดการงาน ๔ ฝ่ายของสถานศึกษา
๒. จัดทำข้อมูลสารสนเทศ (Big Data) ของสถานศึกษาที่เป็นปัจจุบันในรูปแบบดิจิทัล

๔. เสริมคุณภาพสถานศึกษา

๑. โรงเรียนขนาดเล็กบริหารจัดการโดยใช้ยุทธศาสตร์ ๔ ๕ ๖
๒. โรงเรียนคุณภาพ บริหารจัดการด้วย ๘ จุดเน้นของนโยบายโรงเรียนคุณภาพ

๖ จุดเน้น ประกอบไปด้วย

๑. มุ่งอ่านออก เขียนได้ คิดเลขเป็น
๒. เน้นคุณธรรม
๓. นำเรียนรู้เชิงรุก
๔. ประยุกต์ Soft Power วิถีไทย
๕. ใส่ใจสิ่งแวดล้อม
๖. พร้อมเครือข่ายความร่วมมือ

การดำเนินงานระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

๑. ศึกษา และจัดทำข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง ๗๖ โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒

๒. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Swot Analysis)

๓. แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ – ๒๕๖๘ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครูศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการกลุ่ม/หน่วย และผู้ที่เกี่ยวข้อง

๔. ประชุมคณะกรรมการจัดทำแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ – ๒๕๖๘ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ เพื่อวางแผนการดำเนินงาน ดังนี้

- ๑) กำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์
- ๒) กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
- ๓) กำหนดกระบวนการดำเนินงานขับเคลื่อนโรงเรียนขนาดเล็ก
- ๔) กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้

๕. ประชุมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาตามแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก

๖. นิเทศ กำกับ ติดตาม การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

๗. รายงานผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานระดับโรงเรียน

ด้วยแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และแผนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินการจัดการสอนของสถานศึกษา โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV และรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology : EdTech) ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานในระดับของสถานศึกษา ดังนี้

❖ แนวทางการดำเนินงานระดับโรงเรียน

ขอบข่ายการดำเนินงาน

๑) วางแผนการดำเนินงาน

- ๑.๑) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานฝ่ายต่าง ๆ
- ๑.๒) ศึกษา “มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)”
- ๑.๓) โรงเรียนประเมินตนเองตาม “มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)” (ประเมินก่อนการดำเนินงาน)
- ๑.๔) รายงานผลการประเมินตนเอง ผ่านระบบออนไลน์
- ๑.๕) นำผลการประเมินตนเองเพื่อกำหนดแผนการดำเนินงาน เพื่อการจัดการเรียน การสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมให้เป็นไปตามมาตรฐาน

๒) ขับเคลื่อนการดำเนินงาน

- ๒.๑) จัดประชุมชี้แจงแผนการดำเนินงานให้ทุกฝ่ายรับทราบและเข้าใจตรงกัน
- ๒.๒) กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน
- ๒.๓) ดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

๓) สรุปและรายงานผลการดำเนินงาน

- ๓.๑) ประเมินตนเองตาม “มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)” (ประเมินหลังการดำเนินงาน)
- ๓.๒) รายงานผลการประเมินตนเองผ่านระบบออนไลน์
- ๓.๓) จัดทำข้อมูล สารสนเทศผลการประเมินตนเอง

๔) พัฒนางานอย่างต่อเนื่อง นำข้อมูลสารสนเทศ ที่ได้จากการประเมินผลการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ไปใช้โดยการวิเคราะห์จุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาเพื่อนำไปพัฒนางานในส่วนที่เกี่ยวข้อง

❖ ขับเคลื่อนตามแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน DLTV ในระดับสถานศึกษา

การขับเคลื่อนแนวทางการบริหารจัดการห้องเรียน DLTV สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในการดำเนินงานระดับโรงเรียนให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องดำเนินการ ดังนี้

- ๑) จัดทำทะเบียนคุณทรัพย์สินที่ได้รับจัดสรร กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บควบคุม กำหนดระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบสภาพบำรุงรักษา และซ่อมแซม ทั้งก่อนและหลังการใช้งาน สำหรับทรัพย์สินที่มีสภาพไม่สามารถใช้งานได้ ให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นพิจารณาและทำการจำหน่ายพัสดุ หรือให้โรงเรียนที่มีความต้องการยืมเรียน หรือบริจาค

๒) การติดตั้งจอ SmartTV จำนวน ๑ เครื่อง ต่อ ๑ ห้องเรียน และให้นำไปใช้ในการจัดการเรียน การสอนในห้องเรียนเท่านั้น โดยให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร (ห้องเรียนของชั้นอนุบาล ปีที่ ๑ - ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓) ห้ามนำไปใช้กับห้องอื่นที่ไม่ได้ใช้ในการจัดการเรียนการสอน DLTV เช่น ห้องสมุด ห้องประชุม เป็นต้น

๓) ในกรณีที่โรงเรียนได้รับโทรทัศน์บริจาค สามารถนำไปใช้ในห้องเรียนมากกว่า ๑ เครื่องได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้เรียนรู้อย่างทั่วถึง

๔) จัดให้นักเรียนในแต่ละชั้นเรียน เรียนกับ DLTV ในช่องรายการที่ตรงกับชั้นเรียนนั้น ๆ เท่านั้น ห้ามนำนักเรียนต่างชั้นเรียนไปนั่งเรียนรวมในชั้นเรียนเดียวกัน

๕) กรณีที่โรงเรียนจะจัดชั้นเรียน ๒ ชั้น ในห้องเดียวกัน ให้ติดตั้งจอโทรทัศน์ชนิดผนังด้านหน้า ๑ เครื่อง และด้านหลัง ๑ เครื่อง แยกตามชั้นเรียน อาจจะมีผนังเบากันเพื่อไม่ให้เสียงทั้ง ๒ ชั้นเรียนรบกวนกัน

๖) การจัดชั้นเรียน นักเรียนแถวหน้าควรจัดแถวนั่งของนักเรียนเป็นแถวโค้ง เมื่อนักเรียนนั่งแล้ว จะต้องมองตรงไปที่จอโทรทัศน์ทุกคน แถวที่ ๒ และ ๓ ควรจัดสับหว่าง เพื่อไม่ให้แถวหน้าบังสายตาในการรับชม โทรทัศน์

๗) การติดตั้งโทรทัศน์ ให้ระดับความสูงของจออยู่ในระดับสายตาของนักเรียน โดยมีความสูง ประมาณ ๑.๕๐ เมตร และนักเรียนแถวหน้าสุดต้องอยู่ห่างจากจอประมาณ ๑.๕๐ เมตร

๘) จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสม ปิดกันแสงสะท้อนจอโทรทัศน์

๙) ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ ๔ ๕ ๖ ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน ทางไกลผ่านดาวเทียม

ยุทธศาสตร์ ๔ ๕ ๖ ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

ยุทธศาสตร์ ๔ ๕ ๖ ปัจจัยสำคัญสู่ความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม		
๔ ข้อ พื้นฐาน	ผู้บริหาร ๕ ข้อ จัดทำ	ครูนำ ๖ ข้อ ปฏิบัติ
<p>๑. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนและภายในห้องเรียนต้องสะอาดและเป็นระเบียบ</p> <p>๒. โทรทัศน์ขนาดเหมาะสมกับห้องเรียน และจำนวนนักเรียน ติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงเหมาะสมกับระดับสายต่านักเรียน</p> <p>๓. บทบาทของครูต้องเอาใจใส่ กำกับ ดูแล ช่วยเหลือนักเรียนทั้งก่อนเรียนระหว่างเรียน และหลังเรียน</p> <p>๔. นักเรียนต้องมีส่วนร่วมกิจกรรม และตั้งใจเรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียนโรงเรียนไกลกังวล</p>	<p>๑. ต้องวางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียมอย่างจริงจัง และอำนวยความสะดวกให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง</p> <p>๒. ต้องเป็นผู้นำด้วยความมุ่งมั่น และนำพาครูทุกคนทุกฝ่าย ตระหนัก เห็นความสำคัญและให้ความร่วมมือดำเนินการอย่างจริงจังต่อเนื่อง</p> <p>๓. ต้องจัดหาเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมและโทรทัศน์ขนาดเหมาะสมกับห้องเรียนละจำนวนนักเรียน ติดตั้งโทรทัศน์ให้มีความสูงเหมาะสมกับระดับสายต่านักเรียน</p> <p>๔. ต้องจัดหาคู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม</p> <p>๕. ต้องนิเทศ ติดตาม การจัดการเรียนการสอนทุกห้องเรียนอย่างสม่ำเสมอ</p>	<p>๑. จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสม เอื้อต่อการปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้</p> <p>๒. เตรียมการสอนล่วงหน้า ทั้งสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ใบงาน ใบความรู้และกิจกรรมเสริมตามที่คู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียมกำหนด รวมทั้งมอบหมายงานให้นักเรียนเตรียมพร้อมในการเรียนครั้งต่อไป</p> <p>๓. ร่วมจัดการเรียนรู้ไปพร้อมกับครูโรงเรียนต้นทางและต้องเอาใจใส่ กำกับ ดูแล แนะนำนักเรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนทุกครั้ง</p> <p>๔. สรุปสาระสำคัญร่วมกับนักเรียนหลังจากกิจกรรมการเรียนรู้ สิ้นสุดลงและบันทึกผลการจัดการเรียนรู้หลังสอนทุกครั้ง</p> <p>๕. วัดและประเมินผลเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดในแต่ละครั้ง แต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทำให้ทราบว่าการเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป</p> <p>๖. จัดกิจกรรมสอนซ่อมเสริมนอกตารางออกอากาศ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียน</p>

บทบาทหน้าที่การดำเนินงานระดับโรงเรียน

❖ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV

● บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา

มุ่งเน้นให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ DLTV มีข้อที่ผู้บริหารควรดำเนินการตามตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ ๑ จัดทำวัสดุอุปกรณ์ การจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม

๑) จัดทำวัสดุ - อุปกรณ์

๒) มีการตรวจสอบ บำรุงรักษาให้มีความแข็งแรง พร้อมใช้งานตลอดเวลา

ตัวชี้วัดที่ ๒ การจัดสภาพห้องเรียนอาคารเรียนและสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

๑) สถานศึกษามีการกำหนดมาตรฐานห้องเรียนตามบริบทของโรงเรียน โดยบริเวณโรงเรียน อาคารเรียนและห้องเรียน มีความสะอาดเป็นระเบียบ และปลอดภัย

๒) มีพื้นที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนอย่างเพียงพอ

๓) มีภูมิทัศน์และแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ตัวชี้วัดที่ ๓ การสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

๑) สถานศึกษามีการมอบหมายผู้รับผิดชอบควบคุมดูแลอุปกรณ์ และระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

๒) กำหนดแนวทางปฏิบัติและแก้ไขปัญหาให้สามารถจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ได้

๓) จัดทำตารางกิจกรรมของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ตัวชี้วัดที่ ๔ กำหนดนโยบายและน่านโยบาย โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมสู่การปฏิบัติ

๑) จัดประชุมเพื่อสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ชี้ให้เห็นถึงแนวทางการใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถยกระดับคุณภาพได้

๒) กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมาย ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

๓) จัดโครงการ/กิจกรรม/งบประมาณ เพื่อยกระดับการจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ตามบริบทของโรงเรียน

๔) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลโครงการ/กิจกรรม อย่างสม่ำเสมอ

๕) การประเมินและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ที่เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

๖) นำข้อมูลจากรายงานผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงให้มีคุณภาพต่อไป

ตัวชี้วัดที่ ๕ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

๑) ให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan) และชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

๒) กำหนดให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาจัดทำแผนพัฒนาตนเอง (ID Plan) เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

๓) กำหนดแนวทางและวิธีการประเมินผลการพัฒนาตนเอง (ID Plan) ที่สอดคล้องกับแผนที่ได้จัดทำไว้เกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

๔) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Share & Learn) จากผลการพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

๕) จัดกิจกรรมถอดบทเรียน การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

ตัวชี้วัดที่ ๖ การนิเทศภายใน

๑) กำหนดแผนการนิเทศโดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ การนิเทศเนื้อหา ระยะเวลา วิธีการ แนวทาง และผู้นิเทศให้ครอบคลุมตามประเด็นการพิจารณา

๒) ดำเนินการนิเทศภายในตามบริบทของสถานศึกษา เช่น คู่สัญญา เยี่ยมชั้นเรียนเพื่อนสนิท ฯลฯ

๓.) สรุปผลการนิเทศ

๔.) แลกเปลี่ยนผลการนิเทศและนำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาให้มีคุณภาพต่อไป

บทบาทหน้าที่ของครูผู้สอน

มุ่งเน้นให้ครูผู้สอน ดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ DLTV มีข้อที่ครูควรดำเนินการตามตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ ๑ เตรียมการก่อนการเรียนการสอน

๑) จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนการสอน โดยมีมุมแสดงผลงานและป้ายนิเทศแสดงความรู้ตามหน่วยการเรียนรู้

๒) ตรวจสอบความพร้อมของอุปกรณ์ สัญญาณการแพร่ภาพของโรงเรียนต้นทางให้สามารถจัดการเรียนการสอน

๓) ศึกษาคู่มือแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นทาง เตรียมสื่อ อุปกรณ์ ใบบางให้สอดคล้องกับโรงเรียนต้นทางโดยการเตรียมล่วงหน้าก่อนสอนอย่างน้อย ๑ วัน

๔) ชี้แจงการทำความเข้าใจให้กับนักเรียนในการเรียนรู้กับ DLTV

ตัวชี้วัดที่ ๒ จัดการเรียนการสอนของครูปลายทางให้มีประสิทธิภาพ ครูปฏิบัติ ดังนี้

๑) จัดสภาพห้องเรียนให้เหมาะสม เอื้อต่อการปฏิบัติ กิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้

๒) เตรียมการสอนล่วงหน้า ทั้งสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ใบบาง ใบความรู้และกิจกรรมเสริมตามที่คู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV กำหนด รวมทั้งมอบหมายงานให้นักเรียนเตรียมพร้อมในการเรียนครั้งต่อไป

๓) ร่วมจัดการเรียนรู้ไปพร้อมกับครูโรงเรียนต้นทางและต้องเอาใจใส่ กำกับ ดูแล แนะนำนักเรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนทุกครั้ง

๔) สรุปสาระสำคัญร่วมกับนักเรียนหลังจากกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลงและบันทึกผลการจัดการเรียนรู้หลังสอนทุกครั้ง

ตัวชี้วัดที่ ๓ วัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

๑) ครูต้องวัดและประเมินผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดในแต่ละครั้งแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ทำให้ทราบผลการเรียนรู้ของนักเรียนบรรลุตามตัวชี้วัดหรือไม่ เพื่อทำการซ่อมเสริมต่อไป โดยมีการวัดผลก่อนเรียน ระหว่างเรียน หลังเรียน และวัดผลปลายปีอย่างเป็นระบบ ตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย

๒) มีการวิเคราะห์ผลการวัดและประเมินผล เพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

ตัวชี้วัดที่ ๔ สอนซ่อมเสริม เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

๑) วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยนำผลการประเมินมาใช้

๒) สอนซ่อมเสริมนอกตารางออกอากาศ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๓) สอนซ่อมเสริมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

๔) บันทึกผลการสอนซ่อมเสริมให้สอดคล้องกับปัญหาที่พบจากการวัดและประเมินผล

❖ รูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology : EdTech)

● บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา

มุ่งเน้นให้ผู้บริหารโรงเรียนได้ดำเนินการในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech มีข้อที่ผู้บริหารควรดำเนินการ ดังนี้

๑) มีการกำหนดนโยบายวางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และอำนวยความสะดวกให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และต่อเนื่อง

๒) ผู้บริหารเป็นผู้นำมีความมุ่งมั่น กำกับดูแล สนับสนุนช่วยเหลือ และส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการศึกษาด้วย DLIT ได้อย่างมีคุณภาพ

๓) ส่งเสริม สนับสนุนให้มีเครื่องรับสัญญาณอินเทอร์เน็ต และการเข้าถึงสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยี ตลอดทั้งเครื่องรับโทรทัศน์หรือเครื่องมัลติมีเดียโปรเจคเตอร์ ที่สามารถใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ คมชัดทั้งภาพและเสียง ภายในห้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

๔) มีการส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรด้านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech มีเครือข่ายพัฒนาคุณภาพจัดการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech และมีการประกายกย่อง เชิดชูเกียรติ และมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

๕) นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนเทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech ของทุกห้องอย่างสม่ำเสมอ

๖) มีการนำข้อมูลไปใช้ในการแก้ไขปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรม ในบริบทของโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนต่อไป

● บทบาทของครูผู้สอน

มุ่งเน้นให้ครูผู้สอน ดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech มีข้อที่ครูควรดำเนินการดังนี้

๑) จัดเตรียมคอมพิวเตอร์ เครื่องข่ายอินเทอร์เน็ต สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ประกอบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้เทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech ได้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

๒) พัฒนาตนเองให้มีความรู้เกี่ยวกับการใช้ พัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech มีการสืบค้นข้อมูล หรือเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือจัดทำแผนพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาผ่าน EdTech PLC

๓) ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech โดยการวิเคราะห์ หลักสูตร การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และใช้สื่อประกอบการสอน

๔) จัดกิจกรรมการเรียนรู้และให้นักเรียนเข้าถึงเทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech) โดยการศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนเอง และเกิดขึ้นงานในการเรียนรู้

๕) วัดและประเมินผลตามสภาพจริงด้วยวิธีการ เครื่องมือที่หลากหลายครอบคลุม มาตรฐาน และตัวชี้วัด หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง และแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ทราบถึงผล การเรียนรู้ของนักเรียน

๖) นำผลการวัดและประเมินมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย และวางแผนการสอนซ่อมเสริม โดยใช้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีทางการศึกษา EdTech

๗) เข้าร่วมเครือข่ายชุมชนการเรียนรู้ครูมืออาชีพ เพื่อเผยแพร่ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในอันที่จะ ได้นำองค์ความรู้ต่างๆไปใช้ในการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

การนิเทศ ติดตาม

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาจะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดการเรียน การสอนโดยใช้รูปแบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV หรือการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology : EdTech) ในระดับสถานศึกษา ตลอดจนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะมีการดำเนินการแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ อันจะเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้ รูปแบบการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV หรือการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology : EdTech) ในระดับสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และมีคุณภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และตามที่สถานศึกษากำหนด การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล มีเป้าหมายหลักคือ การแนะนำ ช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ โดยมีขอบเขตการดำเนินงาน ดังนี้

๑. การนิเทศภายใน ของสถานศึกษา

๒. การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒

การนิเทศภายใน

การนิเทศภายในสถานศึกษา เป็นการช่วยเหลือ ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรให้สามารถ ดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) หรือ การสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology : EdTech) ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสถานศึกษาโดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ประสานความร่วมมือ และสร้างข้อตกลง

๑) ประสานความร่วมมือในการสร้างทีมงานนิเทศ ติดตามผล และดำเนินการแต่งตั้งคณะนิเทศ ติดตามผล ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒) กำหนดเป้าหมายร่วมกันระหว่างคณะกรรมการนิเทศ และคณะครูและบุคลากรใน การดำเนินงานในสถานศึกษา

๓) วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินตนเองของโรงเรียน เพื่อนำมาใช้ประกอบการประเมินภายใน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) หรือการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology : EdTech) ในแต่ละครั้ง

๔) กำหนดแผน/ปฏิทินการนิเทศ ติดตามผลในการจัดการศึกษาในแต่ละภาคเรียน

ขั้นที่ ๒ สร้างความตระหนัก

๑) ประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานและเครื่องมือที่นำไปใช้ในการนิเทศภายใน ให้คณะ นิเทศภายใน และคณะครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันก่อนการดำเนินงาน

ขั้นที่ ๓ ดำเนินการนิเทศ

๑) โรงเรียนแจ้งปฏิทินการนิเทศภายในแก่คณะครูและบุคลากร

๒) คณะนิเทศภายในดำเนินการนิเทศภายในตามแผนและปฏิทินที่กำหนด

๓) คณะนิเทศภายในสะท้อนผลการดำเนินการนิเทศแก่ผู้รับการนิเทศ

ขั้นที่ ๔ สรุปและรายงานผลการติดตามและประเมินผล

๑) คณะนิเทศภายใน สรุปผลการดำเนินงานนิเทศ ติดตาม

๒) รวบรวมผลการนิเทศภายในแล้วจัดกระทำข้อมูลเป็นสารสนเทศ เพื่อรายงานผลการติดตาม ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นที่ ๕ การพัฒนาการนิเทศภายใน

๑) ประเมินผลการนิเทศภายใน

๒) นำผลการนิเทศภายในมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

๑) แบบประเมินตนเอง

๒) นิเทศภายใน การดำเนินงานให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) หรือการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology : EdTech)

๓) แบบรายงานผลการนิเทศภายใน

การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒

กรอบแนวทางในการดำเนินการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) หรือการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology : EdTech) เพื่อช่วยเหลือส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการ เรียนการสอนของโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีกรอบการดำเนินงาน ดังนี้

๑) วางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะทำงาน ศึกษาแนวทางการนิเทศ ติดตามจัดทำแผนและ ปฏิทินการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลพร้อมทั้งศึกษาระบบการรายงานผลการนิเทศ ติดตามผลทางระบบ ออนไลน์ให้สอดคล้องตามที่มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ได้กำหนดไว้

๒) ขับเคลื่อนการดำเนินงาน ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตามผลการจัด การเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม พร้อมทั้งจัดประชุมขยายผลให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ทราบแนวทางการดำเนินงานนิเทศ ติดตามผลได้เข้าใจโดยทั่วกัน

๓) ดำเนินงานนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานในโรงเรียนขนาดเล็กที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้ การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) หรือการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational

Technology : EdTech) ติดตามผลการดำเนินงาน มีกรอบเป้าหมายการดำเนินการ คือ ๑) นิเทศและติดตามผลอย่างน้อยภาคเรียนละ ๑ ครั้ง ๒) ดำเนินการนิเทศครบทุกโรงเรียน

๔) สรุป และรายงานผลการนิเทศ และติดตามผลโดยรวบรวมข้อมูลผลการนิเทศและติดตามผลที่ได้มาจัดทำข้อมูล แล้วรายงานให้มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามปฏิทินและช่องทางที่กำหนด

๕) พัฒนาการนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่อง โดยนำสารสนเทศที่ได้จากการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) หรือการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา (Educational Technology : EdTech) ตามที่ได้รับมอบหมายแล้วสะท้อนสภาพปัญหาการดำเนินงานพร้อมข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการพัฒนางาน การติดตาม และการประเมินผล พร้อมทั้งรายงานให้มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมในพระบรมราชูปถัมภ์และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ เพื่อนำไปสู่การพัฒนางานทั้งในส่วนของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ ต่อไป

บทที่ ๔

แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้

การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของครูปลายทาง

ด้วยแนวทางการดำเนินงานบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ตามนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ และแผนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินการจัดการสอนของสถานศึกษา โดยใช้รูปแบบ การจัดการเรียนการสอนด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV รวมทั้งมูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมได้รับพระราชทานพระราชานุญาตให้นำสื่อ ๖๐ พรรษา เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนโดย ได้รับความร่วมมือจาก สพฐ. และ สสวท. ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบรายชั้นเรียน โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning เพื่อให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสามารถเชื่อมโยงความรู้แบบองค์รวมได้

เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และมาตรฐานของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม(DLTV) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ จึงได้กำหนดแนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ของครูปลายทาง ๔ ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย

๑. เตรียมการก่อน
๒. สอนอย่างมีประสิทธิภาพ
๓. ทราบผลการเรียนรู้
๔. ซ่อมเสริมผู้เรียน

โดยมีรายละเอียดในการดำเนินการทั้ง ๔ ขั้นตอน ดังนี้

• **เตรียมการก่อน**

๑.๑ ศึกษาตารางออกอากาศ ของแต่ละระดับชั้น เพื่อให้ทราบถึงกำหนดการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในแต่ละชั่วโมงของแต่ละวัน ใน ๑ สัปดาห์

ตารางสอนออกอากาศสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม
รายวิชาสอนออกอากาศในช่อง สศทพ.๑ ช่อง ๑๔๖ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑
ภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

เวลา วัน	ชั่วโมงที่ ๑ ๘.๓๐-๙.๓๐	ชั่วโมงที่ ๒ ๙.๓๐-๑๐.๓๐	ชั่วโมงที่ ๓ ๑๐.๓๐-๑๑.๓๐	ชั่วโมงที่ ๔ ๑๑.๓๐-๑๒.๓๐	ชั่วโมงที่ ๕ ๑๒.๓๐-๑๓.๓๐	ชั่วโมงที่ ๖ ๑๓.๓๐-๑๔.๓๐	ชั่วโมงที่ ๗ ๑๔.๓๐-๑๕.๓๐
จันทร์	ท๑๑๑๑๑ ภาษาไทย	อ๑๑๑๑๑ ภาษาอังกฤษ	ค๑๑๑๑๑ คณิตศาสตร์	พักกลางวัน	ส๑๑๑๑๒ ประวัติศาสตร์	ว๑๑๑๑๑ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (วิทยากรคำนวณ)	
อังคาร	ค๑๑๑๑๑ คณิตศาสตร์	ท๑๑๑๑๑ ภาษาไทย	ว๑๑๑๑๑ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		ส๑๑๑๑๑ สังคมศึกษา		
พุธ	อ๑๑๑๑๑ ภาษาอังกฤษ	ค๑๑๑๑๑ คณิตศาสตร์	ท๑๑๑๑๑ ภาษาไทย		ท๑๑๑๑๑ สุขศึกษาและพลศึกษา (สุขศึกษา)		
พฤหัสบดี	ว๑๑๑๑๑ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	ท๑๑๑๑๑ ภาษาไทย	ค๑๑๑๑๑ คณิตศาสตร์		ค๑๑๑๑๑ ศิลปะ		
ศุกร์	ค๑๑๑๑๑ คณิตศาสตร์	ท๑๑๑๑๑ ภาษาไทย	ง๑๑๑๑๑ งานอาชีพ		ส๑๑๑๑๑ สังคมศึกษา		

๑.๒ ศึกษาคู่มือแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนต้นทาง

๑.๓ เตรียมการสอนล่วงหน้า ทั้งสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ใบงาน ใบความรู้และกิจกรรมเสริม ตามที่คู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV กำหนดล่วงหน้าก่อนสอนอย่างน้อย ๑ วัน

• สอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๑ ร่วมจัดการเรียนรู้ไปพร้อมกับครูโรงเรียนต้นทาง

๒.๒ เอาใจใส่ กำกับ ดูแล แนะนำนักเรียนให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ทุกครั้ง

๒.๓ สรุปลงสาระสำคัญร่วมกับนักเรียนหลังจากกิจกรรมการเรียนรู้สิ้นสุดลง

๒.๔ มอบหมายงานให้นักเรียนเตรียมพร้อมในการเรียนครั้งต่อไป

๒.๕ บันทึกผลการจัดการเรียนรู้หลังสอนทุกครั้ง

คู่มือครูสอนทางไกลผ่านดาวเทียม DLTV ภาคเรียนที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๖๓

๑๓ บันทึกหลังสอน

สาขาวิชา/รายวิชา: วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ครูผู้สอน: นางสาวกัญญาภัค ใจดี

วันที่สอน: ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๓

จุดประสงค์การเรียนรู้: นักเรียนสามารถอธิบายโครงสร้างของเซลล์ได้

ผลการเรียนรู้อะไรบ้าง: นักเรียนสามารถอธิบายโครงสร้างของเซลล์ได้

ข้อเสนอแนะ: นักเรียนบางคนยังไม่เข้าใจเรื่องเยื่อหุ้มเซลล์

บันทึกโดย: นางสาวกัญญาภัค ใจดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔

วิชา: วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง: เซลล์ของสิ่งมีชีวิต

จุดประสงค์การเรียนรู้: นักเรียนสามารถอธิบายโครงสร้างของเซลล์ได้

กิจกรรม: 1. ครูอธิบายโครงสร้างของเซลล์ 2. นักเรียนดูภาพประกอบ 3. นักเรียนทำใบงาน 4. นักเรียนเล่นเกมเกี่ยวกับเซลล์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓

วิชา: คณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

เรื่อง: การคูณ

จุดประสงค์การเรียนรู้: นักเรียนสามารถคูณจำนวนเต็มบวกได้

กิจกรรม: 1. ครูอธิบายการคูณ 2. นักเรียนดูภาพประกอบ 3. นักเรียนทำใบงาน 4. นักเรียนเล่นเกมเกี่ยวกับคูณ

• **รับทราบผลการเรียนรู้**

- ๓.๑ วัดและประเมินผล เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดในแต่ละครั้งแต่ละหน่วยการเรียนรู้
- ๓.๒ เมื่อทราบผลการเรียนรู้ของนักเรียนว่าบรรลุตามตัวชี้วัดหรือไม่ เพื่อทำการซ่อมเสริมต่อไป
- ๓.๓ นำบันทึกผลการจัดการเรียนรู้หลังสอนมาวิเคราะห์ผลการวัดและประเมินผล เพื่อนำไป

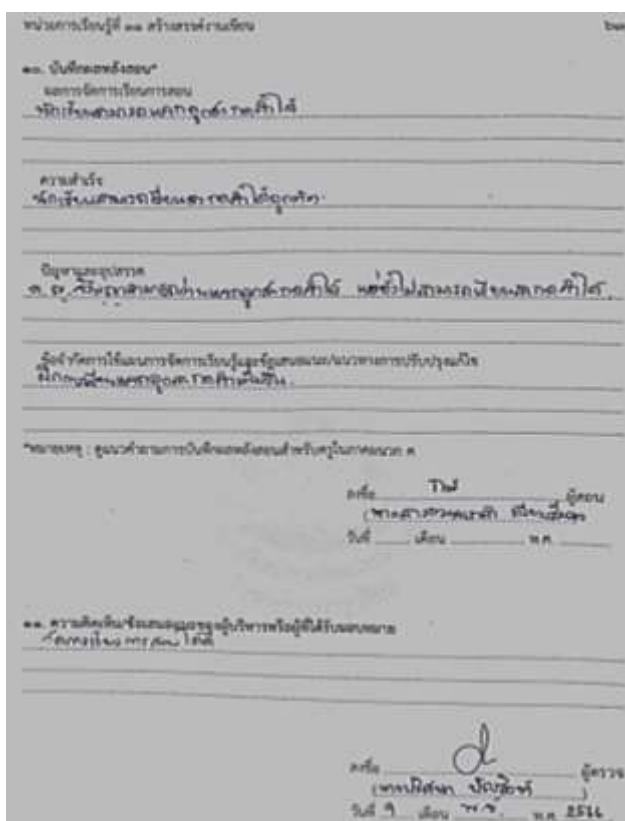
ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

• **๔ สอนเสริมผู้เรียน**

๔.๑ สอนซ่อมเสริมนอกตารางออกอากาศ เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ไม่บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัด เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๔.๒ สอนซ่อมเสริมให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ

๔.๓ บันทึกผลการสอนซ่อมเสริมให้สอดคล้องกับปัญหาที่พบจากการวัดและประเมินผล

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

Active Learning เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่ง แปรตามตัวก็คือ เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ การเรียนรู้ โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการแก้ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง ได้แก่ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

กระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ในการนี้ ครูต้องลดบทบาทในการสอน และการให้ข้อความรู้แก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลายไม่ว่าจะเป็น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกับเพื่อนๆ

การสอนแบบ Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือกระทำ และใช้กระบวนการคิด โดยผู้เรียนจะเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receivers) ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co - creators)

ในศตวรรษที่ ๒๑ เป็นยุคของข้อมูลข่าวสารและการเปลี่ยนแปลงด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้การสื่อสารไร้พรมแดน การเข้าถึงแหล่งข้อมูลสามารถทำได้ทุกที่ทุกเวลา ผลกระทบจากยุคโลกาภิวัตน์นี้ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้แสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ประกอบกับปัจจุบันมีองค์ความรู้ใหม่เกิดขึ้นมากมายทุกวินาทีทำให้น้องหิวชา มีมากกว่าที่จะเรียนรู้จากในห้องเรียนได้หมด ซึ่งการสอนแบบเดิมด้วยการ “พูด บอก เล่า” ไม่สามารถจะพัฒนาให้ผู้เรียนให้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนในชั้นเรียนไปปฏิบัติได้ดี ดังนั้น จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียน จากผู้สอนคือผู้ถ่ายทอด ปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะวิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่างๆ สร้างความเข้าใจด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (ไพฑูริย์ สินลารัตน์, ๒๕๔๕.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และทัศนีย์ บุญเดิม,๒๕๔๕,ทศนา แคมมณี,๒๕๔๘,บัณทิต ทิพากร.๒๕๕๐)

Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้แบบเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคตหลักการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ออกแบบแผนการสอนและกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน Active Learning จึงถือเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน อีกทั้งยังช่วยส่งเสริม student engagement, enhance relevance, and improve motivation ของผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) หมายถึง การออกแบบการเรียนรู้ และการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง สร้างองค์ความรู้ ผ่านการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) การได้ปฏิบัติงานสร้างสรรค์งาน และนำเสนอองานด้วยตัวเองการเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ขั้นสูง (Higher- Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และอภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิม และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

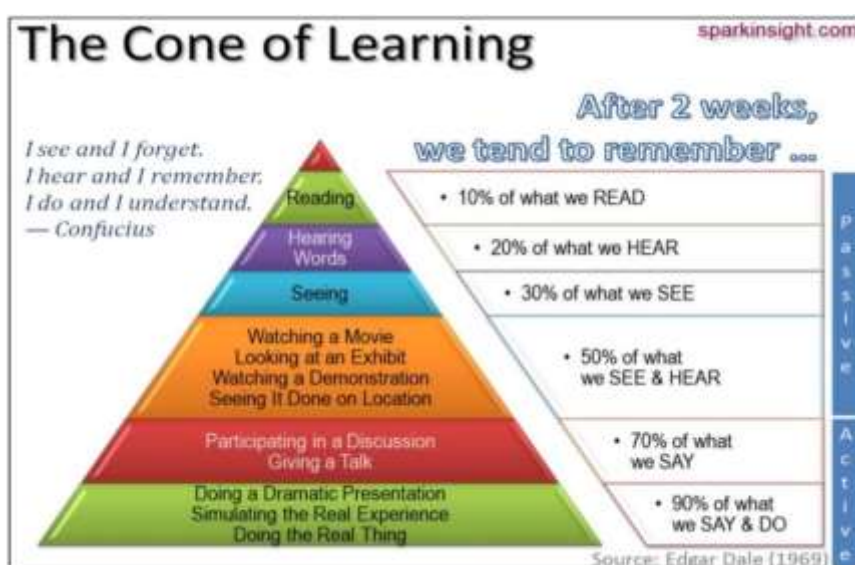
๑. Active Learning ส่งเสริมการมีอิสระทางด้านความคิด และการกระทำของผู้เรียนการมี วิจารณ์ญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาส มีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง และมีการใช้วิจารณ์ญาณใน การคิด และตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรมนั้น มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ ค้นหาสไตล์ การเรียนรู้ของตนเอง สู่การเป็นผู้รู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง (Metacognition) เพราะฉะนั้น Active Learning จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง (Higher Order Thinking) ในการมี วิจารณ์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์

๒. Active Learning สนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือ ในการปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม

๓. Active Learning ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออก ถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นในสภาพแวดล้อม ที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบ และทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

๔. Active Learning ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งตัวผู้เรียนและ ตัวครูเป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) สอดรับกับแนวคิดพหุปัญญา (Multiple Intelligence) เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนักแนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ที่จะปรับเปลี่ยน บทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียน แต่ละคนสิ่งเหล่านี้จะทำให้ ครูเกิดทักษะในการสอน และมีความเชี่ยวชาญในบทบาท หน้าที่ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาตน พัฒนางานและ พัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน

๕. กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนและ นานกว่ากระบวนการเรียนรู้ Passive Learning เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้องกับ การทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์ กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ได้ผ่านการปฏิบัติจริง จะสามารถเก็บจำในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory) ทำให้ผลการเรียนรู้ ยังคงอยู่ได้ในปริมาณที่มากกว่า ระยะเวลาที่สั้นกว่า ซึ่งอธิบายไว้ ดังรูป

จากรูปจะเห็นได้ว่า กรวยแห่งการเรียนรู้นี้ได้แบ่งเป็น ๒ กระบวนการ คือ

๑. กระบวนการเรียนรู้ Passive Learning

- กระบวนการเรียนรู้โดยการอ่านท่องจำผู้เรียนจะจำได้ในสิ่งที่เรียนได้เพียง ๑๐%
- การเรียนรู้โดยการฟังบรรยายเพียงอย่างเดียวโดยที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมอื่นในขณะที่อาจารย์สอนเมื่อเวลาผ่านไปผู้เรียนจะจำได้เพียง ๒๐% หากในการเรียนการสอนผู้เรียนมีโอกาสได้เห็นภาพประกอบด้วยก็จะทำให้ผลการเรียนรู้คงอยู่ได้เพิ่มขึ้นเป็น ๓๐%
- กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนเพิ่มขึ้น เช่น การให้ดูภาพยนตร์ การสาธิตจัดนิทรรศการให้ผู้เรียนได้ดู รวมทั้งการนำผู้เรียนไปทัศนศึกษา หรือดูงาน ก็ทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้นเป็น ๕๐%

๒. กระบวนการเรียนรู้ Active Learning

- การให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้และเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์จนเกิดความรู้ความเข้าใจนำไปประยุกต์ใช้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่าหรือ สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และพัฒนาตนเองเต็มความสามารถ รวมถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เขาได้มีโอกาสร่วมอภิปรายให้มีโอกาสฝึกทักษะการสื่อสารทำให้ผลการเรียนรู้เพิ่มขึ้น ๗๐%
- การนำเสนองานทางวิชาการ เรียนรู้ในสถานการณ์จำลอง ทั้งมีการฝึกปฏิบัติ ในสภาพจริง มีการเชื่อมโยงกับสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งจะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นถึง ๙๐%

ลักษณะการเรียนรู้เชิงรุก

๑. เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหา และการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
๒. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันในรูปแบบของความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน
๓. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
๔. เป็นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์
๕. ผู้เรียนได้เรียนรู้ความมีวินัยในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
๖. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และการสรุปของผู้เรียน
๗. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

ลักษณะของการจัดกระบวนการเรียนรู้

๑. จัดการเรียนรู้ที่พัฒนาศักยภาพทางสมอง ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
๒. จัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้สูงสุด
๓. จัดให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
๔. จัดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทั้งในด้านการสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันสร้างร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน
๕. จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้เรื่องความรับผิดชอบร่วมกัน การมีวินัยในการทำงาน และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในภารกิจต่าง ๆ
๖. จัดกระบวนการเรียนที่สร้างสถานการณ์ให้ผู้เรียนอ่าน พูด ฟัง คิดอย่างลุ่มลึก ผู้เรียนจะเป็นผู้จัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง
๗. จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดขั้นสูง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
๘. จัดกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร หรือสารสนเทศ และหลักการความคิด

๙. ผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยการควบคุมในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

๑๐. จัดกระบวนการสร้างความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน

ลักษณะกิจกรรมที่เป็นการเรียนรู้เชิงรุก

๑. กระบวนการเรียนรู้ที่ลดบทบาทการสอน และการให้ความรู้โดยตรงของครู แต่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างองค์ความรู้ และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๒. กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้นำความรู้ ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า คิดสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ พัฒนาทักษะกระบวนการคิดไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

๓. กิจกรรมเชื่อมโยงกับนักเรียน กับสภาพแวดล้อมใกล้ตัว ปัญหาของชุมชน สังคม หรือประเทศชาติ

๔. กิจกรรมเป็นการนำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาใหม่ หรือใช้ในสถานการณ์ใหม่

๕. กิจกรรมเน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดของตนเองอย่างมีเหตุมีผล มีโอกาสร่วมมืออภิปราย และนำเสนอผลงาน

๖. กิจกรรมเน้นการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนด้วยกัน

รูปแบบการจัดเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ ได้กำหนดรูปแบบ ดังนี้

๑. การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning)

๒. การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning)

๓. กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS ๕ Steps)

๑. การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning)

เป็นเทคนิคการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นและเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติกระทั่งได้คำตอบที่ผู้เรียนอยากรู้หรือสงสัย สนับสนุนให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับสิ่งที่กำลังเรียนรู้ และบูรณาการความรู้จากศาสตร์ต่างๆ กับชีวิตจริง เพื่อสังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ของตนเองจากรูปร่างเป็นนามธรรม ซึ่งอาจเป็นองค์ความรู้ที่เหมือนหรือต่างจากที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในห้องเรียน ทั้งนี้การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐานยังกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา คิดวิพากษ์ และคิดรับผิดชอบต่อความสำเร็จของส่วนรวม การเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-based Learning) ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะทักษะการทำงานที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต (Real World) ตั้งแต่การวางแผน การควบคุม การปฏิบัติให้เป็นไปตามแผน การแก้ปัญหา การประเมินการปฏิบัติ การสื่อสารและการนำเสนอ ช่วยฝึกทักษะการปรับตัวและความรับผิดชอบต่องานหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม นอกจากนี้ผู้เรียนยังได้รับประสบการณ์ตรงจากการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และจากการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสภาพแวดล้อม ทำให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีวิธีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

● กระบวนการจัดการเรียนรู้

การเตรียมความพร้อม : ครูผู้สอน

ในการจัดการเรียนรู้แต่ละครั้ง ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมและมีความแม่นยำในเนื้อหาเพื่อในการจัดการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น และสามารถอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ขณะกิจกรรม ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าว มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ๒ รูปแบบ คือ การจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมตามสาระการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเลือกศึกษาโครงการจากสิ่งที่สนใจอยากทำที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมในสังคม หรือจากประสบการณ์ต่างๆที่ยังต้องการคำตอบข้อสรุป ซึ่งอาจจะอยู่นอกเหนือจากสาระการเรียนรู้ในบทเรียนของหลักสูตร มีขั้นตอนดังนี้

ตรวจสอบ วิเคราะห์ พิจารณา รวบรวม ความสนใจ ของผู้เรียน

กำหนดประเด็นปัญหา/ หัวข้อเรื่อง

กำหนดวัตถุประสงค์

ตั้งสมมติฐาน

กำหนดวิธีการศึกษาและแหล่งความรู้

กำหนดเค้าโครงของโครงการ

ตรวจสอบสมมติฐาน

สรุปผลการศึกษาและการนำไปใช้

เขียนรายงานวิจัยแบบง่าย

จัดแสดงผลงาน

การจัดกิจกรรมตามสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยยึดเนื้อหาสาระตามที่หลักสูตรกำหนด ผู้เรียนเลือกทำโครงการตามที่สาระการเรียนรู้ จากหน่วยเนื้อหาที่เรียนในชั้นเรียน นำมาเป็นหัวข้อโครงการ มีขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการดังต่อไปนี้

ศึกษาเอกสาร หลักสูตร คู่มือครู

วิเคราะห์หลักสูตร

วิเคราะห์คำอธิบายรายวิชา เพื่อแยกเนื้อหา จุดประสงค์และจัดกิจกรรมให้เด่นชัด

จัดทำกำหนดการสอน

เขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ผลิตสื่อ จัดหาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเริ่มตั้งแต่ แจ้งวัตถุประสงค์ กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน

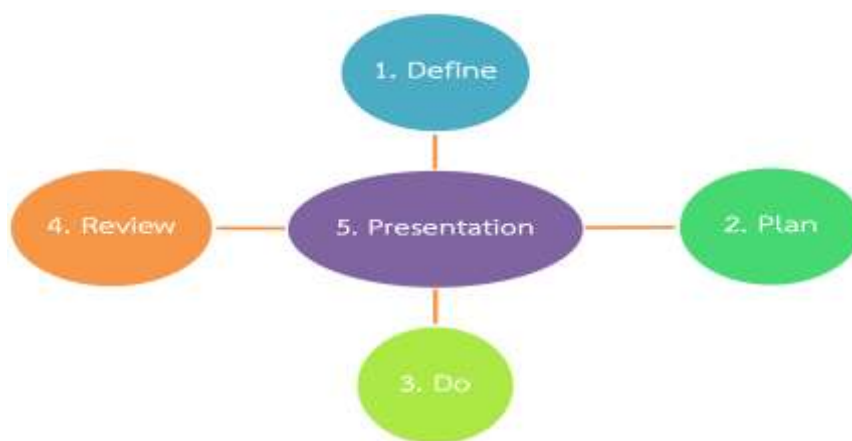
จัดกลุ่มผู้เรียนตามความสนใจ การใช้คำถามกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

จัดแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม

บันทึกผลการจัดการเรียนรู้

กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

แนวคิดที่ ๑ ชั้นการจัดการเรียนรู้ ตาม รูปแบบจกรยานแห่งการเรียนรู้ แนวคิดนี้ มีความเชื่อว่า หากต้องการให้การเรียนรู้มีพลังและฝังในตัวผู้เรียนได้ เป็นการเรียนรู้ที่เรียนโดยการลงมือทำเป็นโครงการ มีการร่วมมือกันทำเป็นทีม และทำกับปัญหาที่มีอยู่ในชีวิต ดังรูป

โมเดล จักรยานแห่งการเรียนรู้แบบ PBL

๑. **Define** คือ ขั้นตอนการระบุปัญหา ขอบข่าย ประเด็นที่จะทำโครงการ เป็นการสร้างความเข้าใจระหว่างสมาชิกของทีมงานร่วมกับครู เกี่ยวกับ คำถาม ปัญหา ประเด็น ความท้าทายของโครงการคืออะไร และเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อะไร

๒. **Plan** คือ การวางแผนการทำโครงการ ครูก็ต้องวางแผนในการทำหน้าที่โค้ช รวมทั้งเตรียมเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำโครงการของผู้เรียน เตรียมคำถามเพื่อกระตุ้นให้คิดถึงประเด็นสำคัญ บางประเด็นที่ผู้เรียนอาจมองข้าม โดยถือหลักว่า ครูต้องไม่เข้าไปช่วยเหลือจนทีมงานขาดโอกาสคิดเอง แก้ปัญหาเอง ผู้เรียนที่เป็นทีมงานก็ต้องวางแผนงานของตน แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ การประชุมพบปะ ระหว่างทีมงาน การแลกเปลี่ยนข้อค้นพบแลกเปลี่ยนคำถาม แลกเปลี่ยนวิธีการ ยิ่งทำความเข้าใจร่วมกันไว้ ชัดเจนเพียงใด งานในขั้นต่อไป (Do) ก็จะสะดวกเลื่อนไหลดีเพียงนั้น

๓. **Do** คือ การลงมือทำผู้เรียนจะได้เรียนรู้ทักษะในการแก้ปัญหา การประสานงาน การทำงานร่วมกันเป็นทีม การจัดการความขัดแย้ง ทักษะในการทำงานภายใต้ทรัพยากรจำกัด ทักษะในการค้นหาความรู้เพิ่มเติม ทักษะในการทำงานในสภาพที่ทีมงานมีความแตกต่างหลากหลาย ทักษะการทำงานในสภาพกดดัน ทักษะในการบันทึกผลงาน ทักษะในการวิเคราะห์ผล และแลกเปลี่ยนข้อวิเคราะห์กับเพื่อนร่วมทีม เป็นต้น ในขั้นตอน Do นี้ ครูจะได้มีโอกาสสังเกต ทำความรู้จักและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล และเรียนรู้หรือ ฝึกทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลสนับสนุน กำกับ และโค้ชด้วย

๔. **Review** คือ ผู้เรียนจะทบทวนการเรียนรู้ ว่าโครงการได้ผลตามความมุ่งหมายหรือไม่ รวมถึงทบทวนว่างานหรือกิจกรรม หรือพฤติกรรมแต่ละขั้นตอนได้ให้บทเรียนอะไรบ้าง ทั้งขั้นตอนที่เป็นความสำเร็จและความล้มเหลว เพื่อนำมาทำความเข้าใจ และกำหนดวิธีทำงานใหม่ที่ถูกต้องเหมาะสมรวมทั้งเอาเหตุการณ์ระทึกใจ หรือเหตุการณ์ที่ภาคภูมิใจ ประทับใจ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ขั้นตอนนี้เป็นการเรียนรู้แบบทบทวนไตร่ตรอง (reflection) หรือ เรียกว่า AAR (After Action Review)

๕. **Presentation** ผู้เรียนนำเสนอโครงการต่อชั้นเรียน เป็นขั้นตอนที่ให้การเรียนรู้ทักษะอีกชุดหนึ่ง ต่อเนื่องกับขั้นตอน Review เป็นขั้นตอนที่ทำให้เกิดการทบทวนขั้นตอนของงานและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นอย่าง เข้มข้น แล้วเอามานำเสนอในรูปแบบที่เร้าใจ ให้อารมณ์และให้ความรู้ ทีมงานอาจสร้างนวัตกรรมในการ นำเสนอก็ได้ โดยอาจเขียนเป็นรายงาน และนำเสนอเป็นการรายงานหน้าชั้น มีสื่อประกอบ หรือจัดทำวีดิทัศน์ นำเสนอ หรือนำเสนอเป็นละคร เป็นต้น

แนวคิดที่ ๒ แนวคิดที่ปรับจากการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ PBL ที่ได้จากโครงการสร้างชุดความรู้ เพื่อสร้างเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ ๒๑ ของเด็กและเยาวชน : จากประสบการณ์ความสำเร็จของโรงเรียนไทย มีทั้งหมด ๖ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้โครงงานเป็นฐาน(ปรับปรุงจาก ดุษฎี โยเหลาและคณะ, ๒๕๕๗: ๒๐-๒๓)

๑. ขั้นให้ความรู้พื้นฐาน ครูให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการทำโครงงานก่อนการเรียนรู้ เนื่องจาก การทำโครงงานมีรูปแบบและขั้นตอนที่ชัดเจนและรัดกุม ดังนั้นผู้เรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ เกี่ยวกับโครงงานไว้เป็นพื้นฐาน

๒. ขั้นกระตุ้นความสนใจ ครูเตรียมกิจกรรมที่จะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน โดยต้องคิดหรือ เตรียมกิจกรรมที่ดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจ ใฝ่รู้ ถึงความสนุกสนานในการทำโครงงานหรือกิจกรรมร่วมกัน โดยกิจกรรมนั้นอาจเป็นกิจกรรมที่ครูกำหนดขึ้น หรืออาจเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีความสนใจต้องการจะทำอยู่แล้ว ทั้งนี้ในการกระตุ้นของครูจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเสนอจากกิจกรรมที่ได้เรียนรู้ผ่านการจัดการเรียนรู้ของครู ที่เกี่ยวข้องกับชุมชนที่ผู้เรียนอาศัยอยู่หรือเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

๓. ขั้นจัดกลุ่มร่วมมือ ครูให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มกันแสวงหาความรู้ ใช้กระบวนการกลุ่มในการวางแผน ดำเนินกิจกรรม โดยนักเรียนเป็นผู้ร่วมกันวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง โดยระดมความคิดและหารือ แบ่งหน้าที่เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน หลังจากที่ได้ทราบหัวข้อสิ่งที่ตนเองต้องเรียนรู้ในภาคเรียนนั้นๆ เรียบร้อยแล้ว

๔. ขั้นแสวงหาความรู้ในขั้นแสวงหาความรู้มีแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้เรียนในการทำกิจกรรม ดังนี้ นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมโครงงานตามหัวข้อที่กลุ่มสนใจผู้เรียนปฏิบัติหน้าที่ของตนตามข้อตกลง ของกลุ่ม พร้อมทั้งร่วมมือกันปฏิบัติกิจกรรม โดยขอคำปรึกษาจากครูเป็นระยะเมื่อมีข้อสงสัยหรือปัญหาเกิดขึ้น ผู้เรียนร่วมกันเขียนสรุปเล่ม สรุปรายงานจากโครงงานที่ตนปฏิบัติ

๕. ขั้นสรุปสิ่งที่เรียนรู้ ครูให้ผู้เรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้จากการทำกิจกรรม โดยครูใช้คำถาม ถามผู้เรียน นำไปสู่การสรุปสิ่งที่เรียนรู้

๖. ขั้นนำเสนอผลงาน ครูให้ผู้เรียนนำเสนอผลการเรียนรู้ โดยครูออกแบบกิจกรรมหรือจัดเวลา ให้ผู้เรียนได้เสนอสิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้เพื่อให้เพื่อนร่วมชั้น และผู้เรียนอื่นๆในโรงเรียนได้ชมผลงานและเรียนรู้ กิจกรรมที่ผู้เรียนปฏิบัติในการทำโครงงาน

- บทบาทของครูผู้สอน

บทบาทของครูในฐานะผู้กระตุ้นการเรียนรู้

๑. ใช้คำถามกระตุ้นการเรียนรู้ คำถามที่ใช้ในการกระตุ้นการเรียนรู้ต้องเป็นคำถามที่มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้เรียนได้อธิบาย โดยขึ้นต้นว่า “ทำไม” หรือ ลงท้ายว่า “อย่างไรบ้าง” “อะไรบ้าง” “เพราะอะไร”

๒. ทำหน้าที่เป็นผู้สังเกต ครูจะต้องคอยสังเกตว่า ผู้เรียนแต่ละคนมีพฤติกรรมอย่างไร ขณะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อหาทางชี้แนะ กระตุ้น หรือยับยั้งพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

๓. สอนให้ผู้เรียนเรียนรู้การตั้งคำถาม เมื่อผู้เรียนสามารถตั้งคำถามได้ จะทำให้ผู้เรียน รู้จักถาม เพื่อค้นคว้าข้อมูล รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และร่วมแสดงความคิดเห็นของตนเองในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

๔. ให้คำแนะนำเมื่อนักเรียนเกิดข้อสงสัย ครูจะต้องเป็นผู้คอยแนะนำ ชี้แจง ให้ข้อมูลต่างๆ หรือยกตัวอย่างเหตุการณ์ใกล้ตัวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของผู้เรียนเชื่อมโยงไปสู่ความรู้ด้านอื่นๆ ในขณะที่ทำกิจกรรมเมื่อนักเรียนเกิดข้อสงสัย หรือคำถาม โดยไม่บอกคำตอบ

๕. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดหาคำตอบด้วยตนเอง สังเกตและคอยกระตุ้นด้วยคำถามให้ผู้เรียนได้คิดกิจกรรมที่อยากเรียนรู้และหาคำตอบในสิ่งที่สงสัยด้วยตนเอง

๖. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระ ตามความคิดและความสามารถของตนเอง เพื่อให้ผู้ได้ใช้จินตนาการและความสามารถของตนเองในการคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

- การประเมินผล

๑. ประเมินตามสภาพจริง โดยผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลว่ากิจกรรมที่ทำไปนั้นบรรลุตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร ปัญหาและอุปสรรคที่พบคืออะไรบ้าง ได้ใช้วิธีการแก้ไขอย่างไร ผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการทำโครงการนั้นๆ

๒. ประเมินโดยผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่

- (๑) ผู้เรียนประเมินตนเอง
- (๒) เพื่อนช่วยประเมิน
- (๓) ผู้สอนหรือครูที่ปรึกษาประเมิน
- (๔) ผู้ปกครองประเมิน
- (๕) บุคคลอื่น ๆ ที่สนใจและมีส่วนเกี่ยวข้อง

๒. การสอนแบบใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐาน สาเหตุและกลไกของการเกิดปัญหานั้น รวมถึงการค้นคว้าความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาต่อไป โดยผู้เรียนอาจไม่มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ มาก่อน แต่อาจใช้ความรู้ที่ผู้เรียนมีอยู่เดิมหรือเคยเรียนมา นอกจากนี้ยังมุ่งให้ผู้เรียนเฝ้หาความรู้เพื่อแก้ไขปัญหา ได้คิดเป็นทำเป็นมีการตัดสินใจที่ดี และสามารถเรียนรู้การทำงานเป็นทีม โดยเน้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

และสามารถนำทักษะจากการเรียนมาช่วยแก้ปัญหาในชีวิต การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยเริ่มจากการได้ประสบการณ์ตรงจากโจทย์ปัญหา ผ่านกระบวนการคิด และการสะท้อนกลับไปสู่ความรู้และความคิดรวบยอด อันจะนำไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ต่อไป การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังเป็นการตอบสนองต่อแนวคิด constructivism โดยให้ผู้เรียนวิเคราะห์หรือตั้งคำถามจากโจทย์ปัญหาผ่านกระบวนการคิดและสะท้อนกลับ เน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนในกลุ่ม เน้นการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วม นำไปสู่การค้นคว้าหาคำตอบหรือสร้างความรู้ใหม่ บนฐานความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีมาก่อนหน้านี้ นอกจากนี้ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานยังเป็นการสร้างเงื่อนไขสำคัญที่ส่งเสริมการเรียนรู้ กล่าวคือ

๑. การเรียนรู้สิ่งใหม่จะได้ผลดีขึ้น ถ้าได้มีการเชื่อมโยงหรือกระตุ้นความรู้เดิมที่ผู้เรียนมีอยู่
๒. การเรียนรู้เนื้อหาที่ใกล้เคียงสถานการณ์จริงหรือมีประสบการณ์ตรงจากโจทย์ปัญหาจะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีขึ้น

๓. เนื่องจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนกลุ่มย่อย การได้แสดงออก แสดงความคิดเห็นหรืออภิปรายถกเถียงกันจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจและเรียนรู้สิ่งนั้นได้ดีขึ้น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากแนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบสร้างสรรค์นิยม(Constructivism) โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ใหม่ จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในโลก เป็นบริบทของการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดแก้ปัญหา รวมทั้งได้ความรู้ตามศาสตร์ในสาขาวิชาที่ตนศึกษาไปพร้อมกันด้วยการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นผลมาจากกระบวนการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจและการแก้ไขปัญหาเป็นหลัก

สิ่งสำคัญในการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ ปัญหา เพราะปัญหาที่ดีจะเป็นสิ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจใฝ่แสวงหาความรู้ในการเลือกศึกษาปัญหาที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ความสามารถของผู้เรียน ประสบการณ์ความสนใจและภูมิหลังของผู้เรียน เพราะคนเรามีแนวโน้มที่จะสนใจเรื่องใกล้ตัวมากกว่าเรื่องไกลตัว สนใจสิ่งที่มีความหมายและความสำคัญต่อตนเองและเป็นเรื่องที่ตนเองสนใจใคร่รู้ ดังนั้น การกำหนดปัญหาจึงต้องคำนึงถึงตัวผู้เรียนเป็นหลักรวมถึงสภาพแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนที่เอื้ออำนวยต่อการแสวงหาความรู้ของผู้เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบนี้จะเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เผชิญหน้ากับปัญหาด้วยตนเองเพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการคิดหลายรูปแบบ เช่น การคิดวิจารณ์ ถอดคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์คิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

วัตถุประสงค์หรือผลลัพธ์ที่คาดหวังจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ได้แก่

๑. ได้ความรู้ที่สอดคล้องกับบริบทจริงและสามารถนำไปใช้ได้
๒. พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การให้เหตุผล และนำไปสู่การแก้ปัญหา
๓. ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่อง
๔. ผู้เรียนสามารถทำงานและสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๕. สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน
๖. ความคงอยู่ (retention) ของความรู้จะนานขึ้น

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

๑. ใช้ปัญหาที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงเป็นตัวกระตุ้นการแก้ปัญหาและเป็นจุดเริ่มต้นในการแสวงหาความรู้ ปัญหาที่เหมาะสมกับการนำมาจัดกิจกรรมควรมีลักษณะ ดังนี้
 - เป็นเรื่องจริงเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงและเกิดจากประสบการณ์ของผู้เรียนหรือผู้เรียนอาจมีโอกาสมองเห็นกับปัญหานั้น
 - ทำท่าย กระตุ้นความสนใจ ตื่นเต้นบ้าง เป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจนตายตัว เป็นปัญหาที่มีความซับซ้อน คลุมเครือ หรือผู้เรียนเกิดความสับสน
 - เป็นปัญหาที่พบบ่อย มีความสำคัญ มีข้อมูลประกอบเพียงพอสำหรับการค้นคว้าได้ฝึกทักษะการตัดสินใจโดยข้อเท็จจริง ข้อมูลข่าวสาร ตรรกะ เหตุผล และตั้งสมมติฐาน

- เชื่อมโยงความรู้เดิมกับข้อมูลใหม่ สอดคล้องกับเนื้อหา/แนวคิดของหลักสูตร มีการสร้างความรู้ใหม่ บูรณาการระหว่างบทเรียน นำไปประยุกต์ใช้ได้
 - ปัญหาซับซ้อนที่ก่อให้เกิดการทำงานกลุ่มร่วมกัน มีการแบ่งงานกันทำโดยเชื่อมโยงกันไม่แยกส่วน เหมาะสมกับเวลา เกิดแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ใหม่
 - ชักจูงให้เกิดการอภิปรายได้กว้างขวาง ปัญหาที่เป็นประเด็นขัดแย้ง ข้อถกเถียงในสังคมที่ยังไม่มีข้อยุติ เป็นปลายเปิด ไม่มีคำตอบที่ชัดเจน มีหลายทางเลือก/หลายคำตอบ สัมพันธ์กับสิ่งที่เคยเรียนรู้อยู่แล้ว มีข้อพิจารณาที่แตกต่าง แสดงความคิดเห็นได้หลากหลาย
 - ปัญหาที่สร้างความเดือดร้อน เสียหาย เกิดโทษภัยเป็นสิ่งที่ไม่ดีหากใช้ข้อมูลโดยลำพังคนเดียว อาจทำให้ตอปัญหาผิดพลาด
 - ปัญหาที่มีการยอมรับว่าจริง ถูกต้อง แต่ผู้เรียนไม่เชื่อจริง ไม่สอดคล้องกับความคิดของผู้เรียน
 - ปัญหาที่อาจมีคำตอบหรือแนวทางในการแสวงหาคำตอบได้หลายทาง ครอบคลุมการเรียนรู้ที่กว้างขวางหลากหลายเนื้อหา
 - ปัญหาที่มีความยากความง่ายเหมาะสมกับพื้นฐานของผู้เรียน
 - ปัญหาที่ไม่สามารถหาคำตอบได้ทันที ต้องการการสำรวจ ค้นคว้าและการรวบรวมข้อมูลหรือทดลองดูก่อน ไม่สามารถที่จะคาดเดาหรือทำนายได้ง่าย ๆ ว่าต้องใช้ความรู้อะไร
 - ปัญหาที่ส่งเสริมความรู้ด้านเนื้อหาทักษะ สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา
 - ใช้สื่อหลากหลายรูปแบบในการระบุปัญหา เช่น ข้อความบรรยาย รูปภาพ วิดีทัศน์สั้น ๆ ข้อมูลจากผลการทดลองในห้องปฏิบัติการ ข่าว บทความจากหนังสือพิมพ์ วารสาร สิ่งพิมพ์
๒. บูรณาการเนื้อหาความรู้ในสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น
 ๓. เน้นกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ
 ๔. เรียนเป็นกลุ่มย่อย โดยมีครูหรือผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนและกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมกันสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในกลุ่ม
 ๕. ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ และเรียนโดยการกำกับตนเอง (Self-directed learning) กล่าวคือ
 - สามารถประเมินตนเองและบ่งชี้ความต้องการได้
 - จัดระบบประเด็นการเรียนรู้ได้อย่างเที่ยงตรง
 - รู้จักเลือกและใช้แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม
 - เลือกกิจกรรมการศึกษาค้นคว้า แก้ปัญหา ที่ตรงประเด็น มีประสิทธิภาพ
 - บ่งชี้ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวข้องได้ และคัดแยกออกได้อย่างรวดเร็ว
 - ประยุกต์ใช้ความรู้ใหม่เชิงวิเคราะห์ได้
 - รู้จักขั้นตอนการประเมิน

● กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

ขั้นที่ ๑ กำหนดปัญหา จัดสถานการณ์ต่าง ๆ (กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และมองเห็นปัญหา สามารถกำหนดสิ่งที่เป็นปัญหาที่ผู้เรียนอยากรู้ อยากรู้เรียนเกิดความสนใจที่จะค้นหาคำตอบ)

๑. จัดกลุ่มผู้เรียนให้มีขนาดเล็ก (ประมาณ ๓-๕ /๘-๑๐ คน)

๒. ใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ โดยลักษณะของปัญหาที่นำมาใช้ ควรมีลักษณะคลุมเครือไม่ชัดเจน มีวิธีแก้ไขปัญหาได้อย่างหลากหลาย อาจมีคำตอบได้หลายคำตอบ โดยคำนึงถึงการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม ความซับซ้อนของปัญหาจากง่ายไปสู่ยาก ระดับและประสบการณ์ผู้เรียน เวลาที่กำหนดให้ผู้เรียนใช้ดำเนินการ และแหล่งค้นคว้าข้อมูล

ขั้นที่ ๒ ทำความเข้าใจกับปัญหา ปัญหาที่ต้องการเรียนรู้ ต้องสามารถอธิบายสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

๓. ผู้เรียนทำความเข้าใจหรือทำความเข้าใจความกระจ่างในคำศัพท์ที่อยู่ในโจทย์ปัญหานั้น เพื่อให้เข้าใจตรงกัน

๔. ผู้เรียนจับประเด็นข้อมูลที่สำคัญหรือระบุปัญหาในโจทย์วิเคราะห์ หาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ความจริงที่ปรากฏในโจทย์ แยกแยะข้อมูลระหว่างข้อเท็จจริงกับข้อคิดเห็น จับประเด็นปัญหาออกเป็นประเด็นย่อย

๕. ผู้เรียนระดมสมองเพื่อวิเคราะห์ปัญหา อภิปราย แต่ละประเด็นปัญหาว่าเป็นอย่างไรเกิดขึ้นได้อย่างไร ความเป็นมาอย่างไร โดยอาศัยพื้นความรู้เดิมเท่าที่ผู้เรียนมีอยู่

๖. ผู้เรียนร่วมกันตั้งสมมติฐานเพื่อหาคำตอบปัญหาประเด็นต่างๆ พร้อมจัดลำดับความสำคัญของสมมติฐานที่เป็นไปได้โดยมีเหตุผล

๗. จากสมมติฐานที่ตั้งขึ้น ผู้เรียนจะประเมินว่ามีความรู้เรื่องอะไรบ้าง มีเรื่องอะไรที่ยังไม่รู้หรือขาดความรู้ และความรู้อะไรจำเป็นที่จะต้องใช้เพื่อพิสูจน์สมมติฐาน ซึ่งเชื่อมโยงกับโจทย์ปัญหาที่ได้ขั้นตอนนี้กลุ่มจะกำหนดประเด็นการเรียนรู้ หรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เพื่อจะไปค้นคว้าหาข้อมูลต่อไป

ขั้นที่ ๓ ดำเนินการศึกษาค้นคว้า ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองด้วยวิธีการหลากหลาย

๘. ผู้เรียนค้นคว้าหาข้อมูลและศึกษาเพิ่มเติมจากทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ เช่น หนังสือตำรา วารสาร สื่อการเรียนการสอนต่างๆ การศึกษาในห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ช่วยสอน อินเทอร์เน็ต หรือปรึกษาผู้รู้ในเนื้อหาเฉพาะ เป็นต้น พร้อมทั้งประเมินความถูกต้องโดย

- ประเมินแหล่งข้อมูล ความถูกต้อง เชื่อถือได้ของข้อมูล
- เลื่อนนำความรู้ที่เกี่ยวข้องมาเชื่อมโยงว่าตรงประเด็นเพียงพอที่จะแก้ปัญหาอย่างไร
- หาประเด็นความรู้เพิ่มเติม ถ้าจำเป็น
- สรุป เตรียมสื่อ เลือกรวบรวมผลงาน

ขั้นที่ ๔ สังเคราะห์ความรู้ ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

๙. ผู้เรียนนำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ อธิบาย พิสูจน์สมมติฐานและประยุกต์ให้เหมาะสมกับโจทย์ปัญหา พร้อมสรุปเป็นแนวคิดหรือหลักการทั่วไปโดย

- นำเสนอผลงานกลุ่มด้วยสื่อหลากหลาย
- สะท้อนความคิด ให้ข้อมูลย้อนกลับ อภิปราย ทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกลุ่ม ถึงกระบวนการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การเชื่อมโยง การสร้างองค์ความรู้ใหม่
- สรุปภาพรวมเป็นความรู้ทั่วไป

ขั้นที่ ๕ สรุปและประเมินค่าหาคำตอบ

๑๐. ผู้เรียนแต่ละกลุ่ม สรุปผลงานของกลุ่มตนเอง และประเมินผลงานว่าข้อมูลที่ศึกษาค้นคว้ามีความเหมาะสม หรือไม่เพียงใด โดยพยายามตรวจสอบแนวคิดภายในกลุ่มของตนเองอย่างอิสระทุกกลุ่มช่วยกันสรุปองค์ความรู้ ในภาพรวมของปัญหาอีกครั้ง

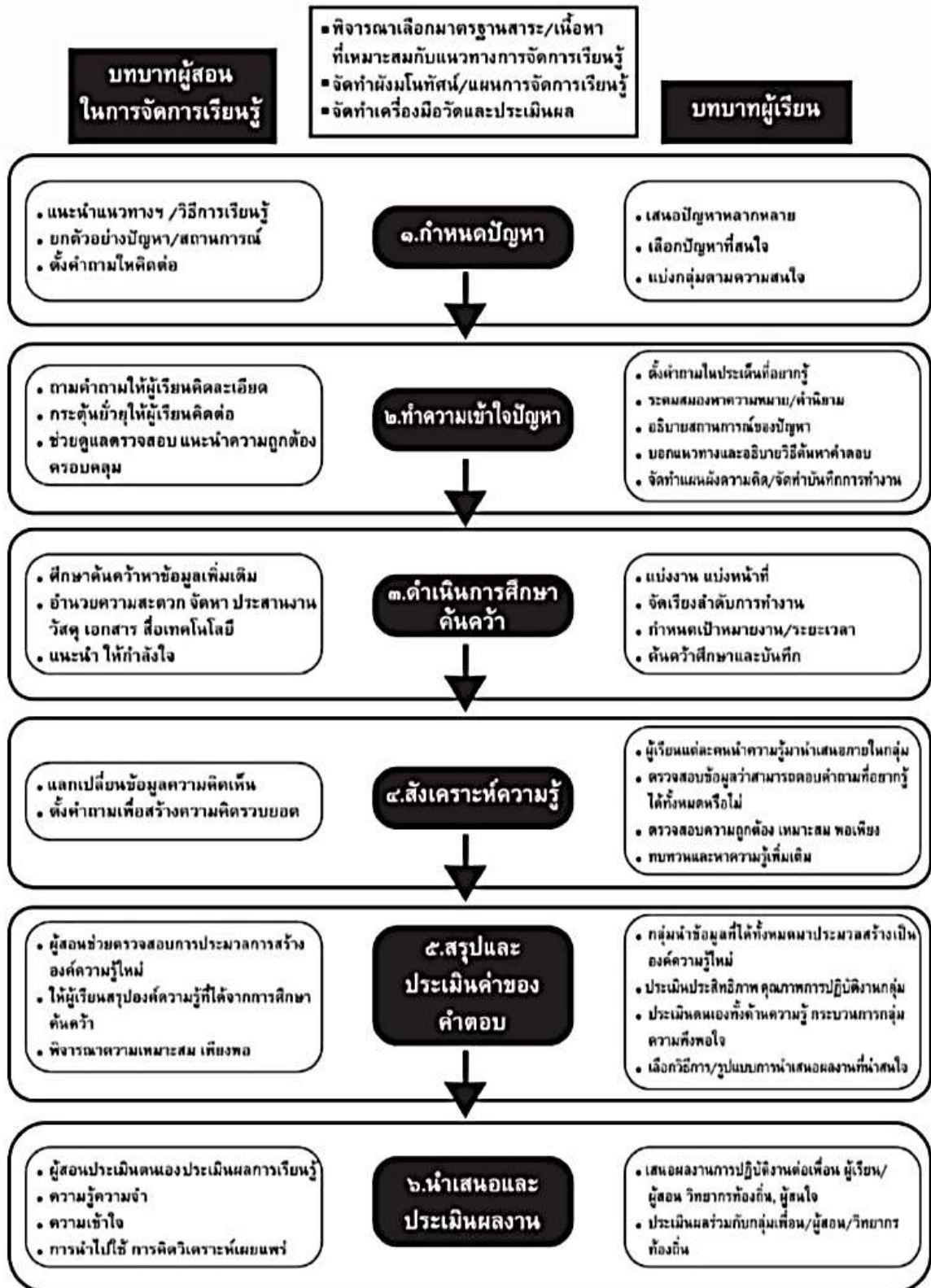
๑๑. ประเมินผลจากสภาพจริง โดยดูจากความสามารถในการปฏิบัติ

บทบาทของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน

๑. ทำหน้าที่ เป็นผู้อำนวยความสะดวก หรือผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ
๒. เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ มิได้เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนโดยตรง
๓. ใช้ทักษะการตั้งคำถามที่เหมาะสม
๔. กระตุ้นและส่งเสริมกระบวนการกลุ่ม ให้กลุ่มดำเนินการตามขั้นตอนของการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน
๕. สนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและเน้นให้ผู้เรียนตระหนักว่าการเรียนรู้เป็นความรับผิดชอบของผู้เรียน
๖. กระตุ้นให้ผู้เรียนเอาความรู้เดิมที่มีอยู่มาใช้อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น
๗. สนับสนุนให้กลุ่มสามารถตั้งประเด็นหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้/แก้ปัญหาได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกิจกรรมที่ครูกำหนด
๘. หลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินว่าถูกหรือผิด
๙. ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งเป็นผู้ประเมินทักษะของผู้เรียนและกลุ่มพร้อมการให้ข้อมูลย้อนกลับ

แผนภาพ แสดงขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน

การเตรียมการของผู้สอน

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning)

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) เป็นกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนตั้งสมมติฐาน สาเหตุและกลไกของการเกิดปัญหานั้น รวมถึงการค้นคว้าความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาต่อไป

1. กำหนดปัญหา
จัดสถานการณ์โดยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจมองเห็นปัญหา

2. ทำความเข้าใจ
อธิบายสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาได้

3. ดำเนินการศึกษาค้นคว้า
ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
ด้วยวิธีการหลากหลาย

4. สังเคราะห์ความรู้
ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ค้นคว้ามา
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

5. สรุปและประเมินค่า
ผู้เรียนสรุปผลงาน และร่วมกัน
ประเมินผลงานจากสภาพจริง

โรงเรียนบ้านหนองกุ่ม ตำบลพลับพลาไชย อำเภอกู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

๓. กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS ๕ Steps)

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (๒๕๖๑, หน้า ๑๙-๒๖) ได้กล่าวว่า การพัฒนาทักษะพื้นฐานสำหรับอนาคต เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะทางสังคม ทักษะการคิดสร้างสรรค์และทักษะการแก้ปัญหา ทักษะที่จำเป็นดังกล่าวนำไปสู่การพัฒนาคนให้มีความสามารถอยู่ในสังคมโลกอย่างสร้างสรรค์และมีความสุข ดังนั้น ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการคิดเชิงระบบ การคิดแก้ปัญหาและการตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลสารสนเทศได้อย่างมีคุณภาพเที่ยงตรง โดยใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบ (GPAS ๕ Steps) เป็นเครื่องมือการเรียนรู้แบบ Active Learning จากแนวคิดการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนจะต้องมีเป้าหมายในการเรียนรู้ค้นหาแนวทางที่จะนำไปสู่โครงสร้างความรู้ที่มีความหมายสอดคล้องและลงตัว จากข้อมูลที่มีอยู่อาศัยหลักการสร้างความรู้ (Construction of Knowledge) โดยผู้เรียนสร้างความรู้จากการถ่ายโยงข้อมูลใหม่กับความรู้เดิมอย่างมีความหมาย ทั้งนี้จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาความสามารถและทักษะการคิดขั้นสูงได้อย่างสมบูรณ์และ มากด้วยคุณค่าต่อไป

Active Learning GPAS ๕ Steps

สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ (๒๕๕๘) ได้พัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาจึงใช้กระบวนการคิดขั้นสูงเชิงระบบหรือเรียกว่ากระบวนการ GPAS ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทรงพลังที่สุด เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ระดับสูง โดยจัดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ๕ ขั้นตอน หรือ ๕ STEPs ซึ่งมีรูปแบบที่สะดวกสำหรับการพัฒนาของสถานศึกษา ได้ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ขั้นรวบรวมข้อมูล (Gathering) เป็นขั้นที่เริ่มจากคำถามเพื่อกระตุ้นผู้เรียนให้สังเกต สงสัยกระตุ้นความสนใจ ตระหนักในปัญหา ตั้งสมมุติฐาน ตั้งข้อสงสัยเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาคัดเลือกและจัดเก็บเพื่อนำ ไปสู่การกระทำให้เกิดความหมายต่อไป

ขั้นที่ ๒ ขั้นคิดวิเคราะห์และสรุปความรู้ (Processing) เป็นการจัดทำข้อมูล โดยใช้แผนภาพ ความคิดมาช่วยจัดความคิดให้เป็นระบบ เช่น การจำแนก จัดลำดับ เชื่อมโยงสัมพันธ์และเชื่อมโยงสู่โครงสร้าง ความดี คุณธรรม และค่านิยมเชิงบวก นำไปสู่การออกแบบสร้างทางเลือก ตัดสินใจและวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

ขั้นที่ ๓ ขั้นปฏิบัติและสรุปความรู้หลังปฏิบัติ (Applying and Constructing the Knowledge) เขียนขั้นตอนการปฏิบัติงานและลงมือทำจริง โดยมีการตรวจสอบเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนา ให้เกิดผลดีกว่าเดิมในแต่ละขั้นตอน สรุปเป็นความรู้ ความคิดรวบยอดแบบแผนหลักการและนำกระบวนการทักษะ และหลักการไปขยายความรู้สู่ท้องถิ่นและสังคมที่กว้างไกลออกไปจนถึงระดับโลก

ขั้นที่ ๔ ขั้นสื่อสารและนำเสนอ (Applying the Communication Skill) นำร่องรอย การคิดการคิดสร้างสรรค์ที่หลอมรวมคุณธรรม ค่านิยมเชิงบวก ร่องรอยการทำงาน การแก้ปัญหาจนเกิดผลงานที่มี คุณภาพกว่าเดิม มีคุณค่ามากกว่าเดิม จนสามารถสรุปเป็นหลักการ นำเสนอเป็นรายงาน การอภิปราย การบรรยาย เอกสารเผยแพร่ จัดทำเป็น Video Presentation หรือเผยแพร่ผ่าน Website

ขั้นที่ ๕ ขั้นประเมินเพื่อเพิ่มคุณค่าบริการสังคมและจิตสาธารณะ (Self-Regulating) เป็นการพัฒนาการประเมินเชิงระบบเพื่อให้เห็นจุดอ่อนจุดแข็งของกลไก ทีมงานและตนเอง เพื่อปรับปรุงแก้ไข และปรับเพิ่มคุณค่าด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่จะขยายประโยชน์ คุณค่าให้ถึงสังคมทุกมิติ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ความเป็นพลเมือง ความเป็นพลโลก สิ่งแวดล้อมโลก จนตกผลึกเป็นตัวตนกลายเป็นบุคลิก มีเหตุผล รักสิ่งแวดล้อม สังคม ชชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตรงตามสมรรถนะและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และตัวชี้วัดครอบคลุมทั้งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หลักสูตร โรงเรียน มาตรฐานสากล และความเป็นพลโลกในศตวรรษที่ ๒๑ อย่างสมบูรณ์

ลักษณะสำคัญการจัดการเรียนรู้ GPAS ๕ Steps

GPAS ๕ Steps เป็นโครงสร้างทักษะกระบวนการคิด ๕ ประการ ซึ่งเรียกว่า GPAS ๕ Step ประกอบด้วย

- GATHERING : การรวบรวมและเลือกข้อมูล
- PROCESSING : การจัดกระทำข้อมูล
- APPLYING : การประยุกต์ใช้ความรู้

A๑ : Applying and Constructing the Knowledge) ขั้นปฏิบัติและสรุป
ความรู้หลังการปฏิบัติ

A๒ : Applying the Communication Skill) ขั้นสื่อสารและนำเสนอ

- SELF – REGULATING : การกำกับตนเอง หรือ การเรียนรู้ได้เอง

ทักษะกระบวนการคิด GPAS จึงเป็นขั้นตอนและจุดเน้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสร้างความรู้ ด้วยตนเอง จากนั้นนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงใช้ในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ สิ่งที่ได้จากกระบวนการ เหล่านี้จะตกผลึกภายในตัวของผู้เรียนจะกลายเป็นตัวตนเป็นบุคลิกภาพของผู้เรียนและสะท้อนออกมาในภาระงาน หรือการปฏิบัติที่คร่อมอบหมาย ผลก็คือ ผู้เรียนจะสามารถคิดวิเคราะห์ปัญหา เก็บรวบรวมข้อมูลสังเคราะห์วิธีการ แก้ปัญหา เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข

● หลักการจัดการเรียนรู้ GPAS ๕ Steps

GPAS นับเป็นขั้นตอนและจุดเน้นในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนนั้นสามารถที่จะ สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองและสามารถที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงในการแก้ปัญหาสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งที่ได้จากกระบวนการเหล่านี้ จะตกผลึกภายในตัวของผู้เรียนและแปรเปลี่ยนเป็นตัวตนและบุคลิกภาพของ ผู้เรียน อันจะสะท้อนออกมาในรูปแบบของผลงานต่าง ๆ โดยประกอบด้วยโครงสร้างทักษะกระบวนการคิด ๕ ขั้นตอน ที่มีความสำคัญ อันได้แก่

G การรวบรวมและเลือกข้อมูล (GATHERING) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถรวบรวมและเลือกเฟ้น ข้อมูลสำคัญที่จะนำมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมหรือดำเนินโครงการต่าง ๆ ซึ่งในขั้นนี้ครูผู้สอนจะต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนเรียนรู้ที่จะรวบรวมข้อมูลผ่านประสาทสัมผัสตามเป้าหมาย โดยมีการเลือกเฟ้นข้อมูลที่สอดคล้อง มีการบันทึกข้อมูลและสามารถที่จะดึงข้อมูลเดิมมาใช้ได้

P การจัดกระทำข้อมูล (PROCESSING) คือการจัดข้อมูลให้เกิดความหมายผ่านการเลือกเฟ้น เพิ่มคุณค่า คุณธรรม ค่านิยมออกแบบสร้างสรรค์และตัดสินใจเลือกเป้าหมายแนวทางที่นำไปสู่ความสำเร็จได้

โดยครูผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนแยกแยะหรือค้นหาข้อมูลที่จำเป็นได้ เช่น การจำแนกเปรียบเทียบ การเชื่อมโยงและไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล

A การประยุกต์ใช้ความรู้ (APPLYING) สามารถแบ่งได้เป็น ๒ ชั้น คือ ชั้นแรก (Applying ๑) เป็นชั้นที่ผู้เรียนร่วมกันวางแผนและลงมือทำ รวมถึงตรวจสอบแก้ปัญหาต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ไปสู่ระดับของนวัตกรรม ส่วนชั้นสอง (Applying ๒) คือ ชั้นที่ผู้เรียนสามารถสรุปเป็นความรู้ระดับต่าง ๆ จนถึงระดับหลักการ และสามารถนำเสนอได้อย่างมีแบบแผน

S การกำกับตนเอง หรือ การเรียนรู้ได้เอง (SELF-REGULATING) เป็นการประเมินภาพรวมของนวัตกรรมหรือโครงการเพื่อกำกับความคิดและขยายค่านิยมสู่สังคมและสิ่งแวดล้อมให้กว้างขวางขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยครูผู้สอนจะต้องดำเนินการเพื่อให้ผู้เรียนนั้น มีการตรวจสอบและควบคุมกระบวนการการคิดของตนเอง การสร้างค่านิยมการคิดของตนเองและการสร้างนิสัยการคิดที่เป็นรูปแบบของตนเอง เป็นต้น

GPAS นับว่าเป็นกระบวนการสร้างความรู้ที่มีประสิทธิภาพ และนับว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ และเป็นการบริหารจัดการความรู้แท้ (Knowledge Management) อีกด้วย นอกจากนี้กระบวนการสร้างความรู้แบบ GPAS ๕ Steps ยังมีแนวทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาและการเรียนรู้ของสมอง (Brain-based Learning) ของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของแต่ละคน จึงทำให้กระบวนการนี้ถือเป็นเครื่องมือสำคัญ สำหรับการศึกษาระดับการศึกษาที่ ๒๑ ที่ช่วยยกระดับการศึกษาไทยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเด็กและเยาวชนไทย ให้มีอุปนิสัยที่ดีในการเรียนรู้ตามแนวทางของโลกในยุคสมัยใหม่ได้

5 GPAS 5 STEPS ACTIVE LEARNING

Active Learning

เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมาย โดยการร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ในกรณีที่ต้องลดบทบาทในการสอนและการให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนโดยตรง แต่ไปเพิ่มกระบวนการและกิจกรรมที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการจะทำกิจกรรมต่างๆ มากขึ้น และอย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยการพูด การเขียน การอภิปรายกันเพื่อนำ การสอนแบบ Active Learning คือ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการลงมือกระทำ และใช้กระบวนการคิด โดยผู้เรียนจะมีเขียนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receivers) ไปสู่การมีส่วนร่วมสร้างความรู้ (Co-creators)

1 ขั้นกระตุ้นความสนใจ

ออกแบบการสอนที่เน้นใช้กระบวนการตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้เรียนได้นำไปคิดต่อและเกิดขั้นตอนต่อไป

2 ขั้นสำรวจและค้นหา

ออกแบบการสอนให้เกิดการคิดวิเคราะห์จากข้อมูลที่ได้หาได้ว่าควรเชื่อถือแหล่งข้อมูลจากไหน อีกทั้งผู้เรียนยังได้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ จากการหาข้อมูลอีกด้วย

3 ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุป

สร้างการพูดคุยกันซึ่งเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่กระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ทำให้เกิดการแสดงความคิดเห็นและช่วยกันสรุปผลข้อมูลซึ่งเป็นการเรียนแบบร่วมมือในชั้นเรียน

4 ขั้นสร้างผลผลิตของความเข้าใจ

เป็นการนำความรู้ที่ได้ค้นคว้าและสรุปผลมาใหม่มีไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม ส่งผลให้สามารถเชื่อมโยงกับเรื่องต่าง ๆ และทำให้เกิดองค์ความรู้ที่กว้างขวางขึ้น

5 ขั้นสะท้อนผลผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้

เป็นการประเมินการเรียนรู้ว่าผู้เรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใด ในขั้นนี้จะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ ทำให้เกิดเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ

โรงเรียนบ้านหนองกุงกีได้มีการจัดการเรียนการสอนด้วยรูปแบบ "Active learning" โดยใช้ Opas 5 step เพื่อตอบสนองนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 2 และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์แต่ละบุคคลให้สูงขึ้น โดยใช้รูปแบบการบริหาร "Hongkuti Model" ภายใต้วงจร PDCA

● บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

๑. จัดให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน กิจกรรมต้องสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน

๒. สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วมและการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน

๓. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมรวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

๔. จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน

๕. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย วางแผนเกี่ยวกับเวลาในการเรียนการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในส่วนของเนื้อหาและกิจกรรมครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดของผู้เรียนครูมีการจัดทำหน่วยและแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนตามแนวทางการนิเทศโดยใช้พื้นที่เป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาสู่การนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน

- มีส่วนร่วมในชั้นเรียน

- มุ่งให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ

- เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย

- เรียนรู้อย่างมีความหมาย (Meaningful Learning)

- สร้างองค์ความรู้ได้

- มีความเข้าใจในตนเอง

- ใช้สติปัญญา ในการคิด วิเคราะห์

- สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมที่สอดคล้องกับสมรรถนะสำคัญในศตวรรษที่ ๒๑

- มีทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ ในการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย

๖. ครูมีการบันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้ และนำผลไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนานักเรียน หรือใช้ประกอบการวิจัยในชั้นเรียน

๗. นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ระดับสูง สร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง

๘. นักเรียนมีทักษะวิชาการ ทักษะวิชาชีพ และทักษะชีวิตในการเรียนรู้ตามระดับช่วงวัย

● ข้อพึงระวัง

๑. เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning มีรากฐานมาจากแนวคิดทางการศึกษาที่ เน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Constructivist) โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้จากข้อมูลที่ได้รับมาใหม่ด้วยการนำไป ประกอบกับประสบการณ์และความรู้เดิมที่ผ่านมา นอกจากนี้ยังมีมิติของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องอยู่ ๒ มิติ ได้แก่

๑.๑ กิจกรรมด้านกรู้คิด (Cognitive Activity)

๑.๒ กิจกรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral Activity)

ผู้นำไปใช้อาจเข้าใจคลาดเคลื่อน ว่าการเรียนรู้แบบนี้ คือรูปแบบที่เน้นความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรม (Behavioral Active โดยเข้าใจว่าความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรมจะทำให้เกิดความตื่นตัวในกิจกรรม ด้านกรู้คิด (Cognitively Active) ไปเอง จึงเป็นที่มาของการประยุกต์ใช้ผิดๆ ว่าให้ผู้สอนลดบทบาทความเป็น ผู้ให้ความรู้ลง เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและบริหารจัดการหลักสูตร โดยปล่อยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เองอย่าง อิสระจากการทำกิจกรรมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เรียนด้วยตนเองตามยถากรรม โดยผู้เรียนไม่ได้ เรียนรู้ พัฒนามิติด้านกรู้คิด

๒. ความตื่นตัวในกิจกรรมด้านพฤติกรรมอาจไม่ก่อให้เกิดความตื่นตัวในกิจกรรมด้านการรู้คิดเสมอไป การที่ผู้สอนให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านพฤติกรรมเพียงอย่างเดียว เช่น การฝึกปฏิบัติและการอภิปรายในกลุ่มของผู้เรียนเอง โดยไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านการรู้คิด เช่น การลำดับความคิดและการจัดองค์ความรู้ จะทำให้ประสิทธิภาพของการเรียนรู้ลดลง

๓. กรณีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบที่ให้ผู้เรียนทำกิจกรรมและค้นพบความรู้ด้วยตนเองนี้ไปใช้กับการพัฒนาการเรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จะเหมาะกับการพัฒนาในขั้นการทำความเข้าใจ การนำไปประยุกต์ใช้และการวิเคราะห์ ขึ้นไปมากกว่าขั้นให้ข้อมูล ความรู้ เพราะเป็นการเสียเวลามาก และไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

สรุป การจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาท และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยการนำเอาวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายมาใช้ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้และกิจกรรม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้สอน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนประยุกต์ใช้ทักษะและเชื่อมโยงองค์ความรู้นำไปปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาหรือประกอบอาชีพในอนาคตและถือเป็นการจัดการเรียนรู้ประเภทหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน

● การออกแบบการจัดการเรียนรู้

การออกแบบเป็นการถ่ายทอดจากรูปแบบความคิด ออกมาเป็นผลงานที่ผู้อื่นสามารถมองเห็น รับรู้หรือสัมผัสได้ การออกแบบต้องใช้ทั้งศาสตร์แห่งความคิดและศิลป์ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ หรือปรับปรุงพัฒนาสิ่งเดิมให้ดีขึ้น

การออกแบบการเรียนรู้ เป็นกระบวนการวางแผนการสอนอย่างมีระบบ โดยมีการวิเคราะห์องค์ประกอบการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ การเรียนการสอน สื่อ กิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงการประเมินผล เพื่อให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดความรู้สู่ผู้เรียนและให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยผู้สอนวางแผนการสอนอย่างมีระบบบรรลุจุดมุ่งหมาย โดยมีหลักการออกแบบการเรียนรู้ ดังนี้

๑. การออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนรู้ นั้น เพื่อใคร ใครเป็นผู้เรียนหรือใครเป็นกลุ่มเป้าหมาย ผู้ออกแบบควรมีความเข้าใจ และรู้จักกลุ่มผู้เรียนที่เป็นเป้าหมาย

๒. ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้อะไร มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถอะไร ผู้สอนต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ให้ชัดเจน

๓. ผู้เรียนจะเรียนรู้เนื้อหาในรายวิชานั้นๆ ได้ดีที่สุดในอย่างไร ควรใช้วิธีการและกิจกรรมการเรียนรู้ อะไร ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีปัจจัยสิ่งใดที่ต้องคำนึงถึงบ้าง

๔. เมื่อผู้เรียนเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ผู้สอนจะทราบได้อย่างไรว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ขึ้นและประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้และจะใช้วิธีการใดในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

สรุป การออกแบบการเรียนรู้ ควรมีการวางแผนเพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนเป็นใคร มีลักษณะพื้นฐานอย่างไร จะกำหนดจุดมุ่งหมายในการสอนครั้งนั้นอย่างไร จะใช้วิธีการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนรู้และวิธีการประเมินผลการเรียนอย่างไรบ้างจึงจะสามารถทำให้การเรียนรู้บรรลุเป้าหมาย คือภายหลังเรียนรู้แล้วผู้เรียนเข้าใจ จดจำ นำไปใช้ ทำได้ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ได้ เป็นต้น ดังนั้น สิ่งที่ต้องพิจารณาในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวผู้เรียน จุดมุ่งหมายวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล วิธีการสอน คือ ขั้นตอนให้ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้

วิธีการสอน คือ ขั้นตอนที่ผู้สอนดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ด้วยวิธีการต่างๆ ที่แตกต่างกันไปตามองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญ อันเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นๆ (ทิตินา แคมมณี, ๒๕๕๑ หน้า ๓๒๓)

เทคนิคการสอน หมายถึง กลวิธีต่างๆ ที่ใช้เสริมกระบวนการสอน ขั้นตอนการสอนหรือ การกระทำต่างๆ ในการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น (ทิตินา แคมมณี, ๒๕๕๑ หน้า ๓๘๖)

จากความหมาย และนิยามดังกล่าวข้างต้น จึงสรุปได้ว่าวิธีการสอน เป็นขั้นตอนการสอนที่ทำให้ ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์

"เทคนิคการสอน" เป็นวิธีการเสริมที่จะช่วยให้วิธีการสอนเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

"กลยุทธ์การสอน" เป็นวิธีการสอนที่ใช้เทคนิควิธีการต่างๆ ในการสอนมาช่วยในการจัดการ เรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ

วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพจะต้องเป็นการสอนที่มีขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ และใช้วิธีการส่งเสริมการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด มีเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

● ความหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้

คำว่า "การออกแบบ" และ "การจัดการเรียนรู้" เมื่อนำมารวมกันเป็น "การออกแบบการจัดการ เรียนรู้" (Instructional design) ได้มีนักการศึกษาด้านการออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้ความหมายไว้ว่า การออกแบบการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เป็นระบบที่นำมาใช้ในการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหา การเรียนการสอน เพื่อแสวงหาแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งอาจเป็นการปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่หรือ สร้างสิ่งใหม่ โดยนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนมาใช้เป้าหมายของการออกแบบการจัดการเรียนรู้ คือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

● แนวคิดในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมี แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. แนวคิดของ บลูม (Bloom's Taxonomy)
๒. สี่เสาหลักทางการศึกษา (Four Pillars of Education)
๓. หลักการพัฒนาทักษะ ๔ H (Head, Heart, Hand, Health)
๔. พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

● แนวคิดของ บลูม (Bloom's Taxonomy)

บลูม (Benjamin S. Bloom. ๑๙๗๖) นักการศึกษาชาวอเมริกัน เชื่อว่า การเรียนการสอนที่จะ ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้น ผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน เพื่อให้ผู้สอนกำหนด และจัด กิจกรรมการเรียน รวมทั้งวัดประเมินผลได้ถูกต้อง โดยได้จำแนกจุดมุ่งหมายทางการศึกษาที่เรียกว่า Taxonomy of Educational Objectives (อติญาณ์ ศรเกษตริณ. ๒๕๔๓ : ๗๒-๗๔ ; อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด. ๒๕๓๗ ; Bloom. ๑๙๗๖ : ๑๘) ออกเป็น ๓ ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

๑. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) หมายถึง การเรียนรู้ทางด้าน ความรู้ ความคิด การแก้ปัญหา จัดเป็นพฤติกรรมด้านสมองเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด ความสามารถในการคิดเรื่องราวต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแอนเดอร์สันและแครทวอลล์ (Anderson & Krathwohl) ได้ปรับปรุงการจำแนก จุดมุ่งหมายทางการศึกษาตามแนวคิดของ บลูม ขึ้นใหม่ มีการปรับเปลี่ยนระดับพฤติกรรม เป็น ๖ ระดับ ดังนี้

๑.๑ จำ (Remember) หมายถึง ความสามารถในการดึงเอาความรู้ที่มีอยู่ในหน่วยความจำระยะ ยาวออกมา แบ่งประเภทย่อยได้ ๒ ลักษณะคือ จำได้ (Recognizing) ระลึกได้ (Recalling)

๑.๒ เข้าใจ (Understand) หมายถึง ความสามารถในการกำหนดความหมายของคำพูดตัวอักษร และการสื่อสารจากสื่อต่างๆ ที่เป็นผลมาจากการสอน แบ่งประเภทย่อยได้ ๗ ลักษณะ คือ ตีความ (Interpreting) ยกตัวอย่าง (Exemplifying) จำแนกประเภท (Classifying) สรุป (Summarizing) อนุมาน (Inferring) เปรียบเทียบ (Comparing) อธิบาย (Explaining)

๑.๓ ประยุกต์ใช้ (Apply) หมายถึง ความสามารถในการดำเนินการหรือใช้ระเบียบวิธีการภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้ แบ่งประเภทย่อยได้ ๒ ลักษณะคือ ดำเนินงาน (Executing) ใช้เป็นเครื่องมือ (Implementing)

๑.๔ วิเคราะห์ (Analyze) หมายถึง ความสามารถในการแยกส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ และ ค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างของส่วนประกอบกับโครงสร้างรวมหรือ ส่วนประกอบเฉพาะ แบ่งประเภทย่อยได้ ๓ ลักษณะคือ บอกความแตกต่าง (Differentiating) จัดโครงสร้าง (Organizing) ระบุคุณลักษณะ (Attributing)

๑.๕ ประเมินค่า (Evaluate) หมายถึง ความสามารถในการตัดสินใจโดยอาศัยเกณฑ์หรือ มาตรฐาน แบ่งประเภทย่อยได้ ๒ ลักษณะคือ ตรวจสอบ (Checking) วิพากษ์วิจารณ์ (Critiquing)

๑.๖ สร้างสรรค์ (Create) หมายถึง ความสามารถในการรวมส่วนประกอบต่างๆ เข้าด้วยกัน ด้วยรูปแบบใหม่ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผลหรือทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นต้นแบบ แบ่งประเภทย่อยได้ ๓ ลักษณะคือ สร้าง (Generating) วางแผน (Planning) ผลิต (Producing)

๒. ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) พฤติกรรมด้านจิตพิสัยเป็นค่านิยม ความรู้สึก ความซาบซึ้งที่ศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ และคุณธรรม พฤติกรรมด้านนี้อาจไม่เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัด กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งที่ดึงดูดตลอดเวลา จะทำให้พฤติกรรม ของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ จิตพิสัยประกอบด้วยพฤติกรรม ๕ ระดับ ได้แก่

๒.๑ การรับรู้ (Receiving/Attending) เป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้า อย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งเป็นไปในลักษณะของการแปลความหมายของสิ่งเร้านั้นว่าคืออะไร แล้วจะแสดงออกมาใน รูปของความรู้สึกที่เกิดขึ้น

๒.๒ การตอบสนอง (Responding) เป็นการกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจยินยอม และพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรรแล้ว

๒.๓ การเกิดค่านิยม (Valuing) การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคมการยอมรับนับ ถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกลายเป็นความเชื่อแล้วจึงเกิดทัศนคติที่ดีในสิ่ง

๒.๔ การจัดระบบ (Organizing) การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัย ความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็จะยึดถือต่อไปแต่ถ้าขัดกันอาจไม่ยอมรับ อาจจะยอมรับค่านิยมใหม่โดยยกเลิกค่านิยมเก่า

๒.๕ บุคลิกภาพ (Characterizing) การนำค่านิยมที่ยึดถือมาแสดงพฤติกรรมที่เป็นนิสัย ประจำตัว ให้ประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องดีงาม พฤติกรรมด้านนี้จะเกี่ยวกับความรู้สึกและจิตใจ ซึ่งจะเริ่มจาก การได้รับรู้จากสิ่งแวดล้อม แล้วจึงเกิดปฏิกิริยาโต้ตอบขยายกลายเป็นความรู้สึกด้านต่างๆ จนกลายเป็นค่านิยม และยังพัฒนาต่อไปเป็นความคิด อุดมคติ ซึ่งจะเป็นการควบคุมทิศทางพฤติกรรมของคน

๓. ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย เป็นพฤติกรรมที่บ่ง บอถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่ว ชำนิชำนาญ ซึ่งแสดงออกมาได้โดยตรง โดยมีเวลาและ คุณภาพของงานเป็นตัวชี้ระดับของทักษะประกอบด้วย ๕ ชั้น ดังนี้

๓.๑ การรับรู้ เลียนแบบ ทำตาม (Imitation) เป็นการให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือเป็นการเลือกหาตัวแบบที่สนใจ

๓.๒ การทำเอง/การปรับให้เหมาะสม (Manipulation) เป็นพฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจและพยายามทำซ้ำเพื่อที่จะให้เกิดทักษะตามแบบที่ตนสนใจให้ได้ หรือ สามารถปฏิบัติงานได้ตามข้อเสนอแนะ

๓.๓ การหาความถูกต้อง (Precision) พฤติกรรมสามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้วก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ

๓.๔ การทำอย่างต่อเนื่อง (Articulation) หลังจากตัดสินใจเลือกรูปแบบที่เป็นของตัวเองจะกระทำตามรูปแบบนั้นอย่างต่อเนื่อง จนปฏิบัติงานที่ยุ่ยากซับซ้อนได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง คล่องแคล่วการที่ผู้เรียนเกิดทักษะได้ ต้องอาศัยการฝึกฝนและกระทำอย่างสม่ำเสมอ

๓.๕ การทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ (Naturalization) พฤติกรรมที่ได้จากการฝึกอย่างต่อเนื่องจนสามารถปฏิบัติ ได้คล่องแคล่วว่องไวโดยอัตโนมัติ เป็นไปอย่างธรรมชาติ

● สี่เสาหลักทางการศึกษา (Four Pillars of Education)

องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ หรือยูเนสโก ได้ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเสนอสี่เสาหลักของการศึกษา (Four Pillars of Education) ประกอบด้วยการเรียนรู้ ๔ ลักษณะ ได้แก่ การเรียนเพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Learning to Live together) และการเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to be)

Learning to know : หมายถึง การเรียนเพื่อรู้ทุกสิ่งทุกอย่าง อันจะเป็นประโยชน์ต่อไป ได้แก่ การแสวงหาให้ได้มาซึ่งความรู้ที่ต้องการ การต่อยอดความรู้ที่มีอยู่ รวมทั้งการสร้างความรู้ขึ้นใหม่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนากระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต กระบวนการเรียนรู้เน้นการฝึกสติ สมาธิ ความจำ ความคิด ผสมผสานกับสภาพจริงและประสบการณ์ในการปฏิบัติ

Learning to do : หมายถึง การเรียนเพื่อการปฏิบัติหรือลงมือทำ มุ่งพัฒนาความสามารถและความชำนาญ ความทันสมัยทางด้านวิชาชีพ สามารถทำงานเป็นหมู่คณะ ปรับประยุกต์องค์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติงานและอาชีพ กระบวนการเรียนรู้เน้นบูรณาการระหว่างความรู้ภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติงานที่เน้นประสบการณ์ต่างๆ ทางสังคม ซึ่งอาจนำไปสู่การประกอบอาชีพจากความรู้ที่ได้ศึกษามารวมทั้ง การปฏิบัติเพื่อสร้างประโยชน์ให้สังคมที่สามารถทำงานได้หลายอย่าง

Learning to live together : หมายถึง การเรียนรู้เพื่อการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งการดำเนินชีวิตในการเรียน ครอบครัว สังคม และการทำงาน เป็นการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพด้วยการสร้างสรรค์ประโยชน์ให้สังคม การจัดการเรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข มีความตระหนักในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหา การจัดการความขัดแย้งด้วยสันติวิธี มีความเคารพสิทธิ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เข้าใจความแตกต่าง และหลากหลายด้านวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อของแต่ละบุคคลในสังคม

Learning to be : หมายถึง การเรียนรู้เพื่อให้รู้จักตัวเองอย่างถ่องแท้ รู้ถึงศักยภาพ ความถนัด ความสนใจ ของตนเอง สามารถใช้ความรู้ ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม เลือกแนวทางการพัฒนาตนเองตามศักยภาพ วางแผนการเรียนต่อ การประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพตนเองได้ การจัดการเรียนรู้มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกด้านทั้งจิตใจและร่างกาย สติปัญญา ให้ความสำคัญกับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ภาษา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความรับผิดชอบต่อสังคมสิ่งแวดล้อม ศิลธรรม สามารถปรับตัว และปรับปรุงบุคลิกภาพของตน เข้าใจตนเองและผู้อื่น

● หลัก ๔ H (Head Heart Hand และ Health)

เป็นการมุ่งเน้นพัฒนาทักษะของผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง มีประสบการณ์ตรงคิดวิเคราะห์ ทำงานเป็นทีม และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีความสุขจากกิจกรรมสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ดังนี้

กิจกรรมพัฒนาสมอง (Head) หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาทักษะการคิด เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตัดสินใจ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

กิจกรรมพัฒนาจิตใจ (Heart) หมายถึง กิจกรรมส่งเสริม พัฒนา และปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม การทำประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์จนเป็นลักษณะนิสัย และมีจิตสำนึกที่ดี ต่อตนเองและส่วนรวม

กิจกรรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (Hand) หมายถึง กิจกรรมสร้างเสริมทักษะการทำงาน ทักษะทางอาชีพที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และศักยภาพของตนเอง กิจกรรมพัฒนาสุขภาพ (Health) หมายถึง กิจกรรมสร้างเสริมสุขภาพเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะ ทางกายที่สมบูรณ์ แข็งแรง มีเจตคติที่ดีต่อการดูแลสุขภาพ และมีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพจนเป็นนิสัย

การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

การออกแบบการเรียนรู้ (Instructional Design) ภารกิจสำคัญของครูตามเกณฑ์สมรรถนะประจำสายงาน คือ การออกแบบการเรียนรู้ไปสู่เป้าหมายการเรียนรู้ที่ต้องการรวมทั้งออกแบบเครื่องมือวัดและประเมินผล เพื่อยืนยันว่าผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่เทียบเคียงไว้หรือไม่ เป็นวิธีการหนึ่ง ที่มุ่งเน้นให้ผู้สอนเป็นนักออกแบบหลักสูตรการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล โดยเริ่มจากวินิจฉัย ปัญหา และความต้องการของผู้เรียน เพื่อออกแบบการจัดการประสบการณ์เรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและเมื่อผู้เรียนบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ จะต้องมียุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่สามารถสะท้อนผลว่าผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจในระดับที่พึงประสงค์ไว้จริง ผู้สอนจึงต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ และหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้ให้ชัดเจนเสียก่อน จึงค่อยดำเนินการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่พึงประสงค์ วิธีการนี้สร้างความมั่นใจได้ว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างแท้จริง

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เป็นภาพรวมของการวางแผนการจัดกิจกรรมอย่างกว้างๆ ซึ่งอาจเป็นหน่วยการเรียนรู้เล็กๆ ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จภายใน ๑ สัปดาห์ ๑ เดือน ๑ ภาคเรียน หรือ ๑ ปีการศึกษา ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับขอบเขตของเรื่องที่กำหนด และความสนใจของ ผู้เรียน

กระบวนการจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐานมีความยืดหยุ่น สามารถปรับลำดับโดยเริ่มจากจุดใดก่อน - หลังได้ตามความเหมาะสม เช่น อาจเริ่มจากการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด และวิเคราะห์คำสำคัญในมาตรฐานและตัวชี้วัด เพื่อกำหนดสาระหลักหรือกิจกรรม หรืออาจเริ่มจากประเด็นปัญหาสำคัญในท้องถิ่นหรือสิ่งที่นักเรียนสนใจ แล้วจึงพิจารณาว่าประเด็นปัญหาดังกล่าวเชื่อมโยงกับมาตรฐานข้อใด แนวทางการจัดหน่วยการเรียนรู้ที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นเพียงแนวทางตัวอย่าง ๒ รูปแบบ คือ แบบที่เริ่มจากการกำหนดและวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ และแบบที่เริ่มจากประเด็นปัญหาในท้องถิ่นหรือประเด็นที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน ดังแผนภาพ ต่อไปนี้

ขั้นตอนที่นำเสนอเป็นแนวทางทั้ง ๒ รูปแบบข้างต้น เป็นขั้นตอนคิดในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบอิงมาตรฐานมีความยืดหยุ่น ไม่จำเป็นต้องเริ่มจากมาตรฐานก่อนเสมอ และในกระบวนการแต่ละขั้นนั้นอาจไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับตามที่เห็นในแผนผังครูสามารถปรับเปลี่ยนนำขึ้นใดขั้นก่อนก็ได้ตามความถนัดและความเหมาะสมของแต่ละเรื่องที่จะสอน แต่ในที่สุดต้องสามารถบอกได้ว่า เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้แล้วนักเรียนบรรลุมาตรฐาน และตัวชี้วัดใด หลังจากกระบวนการคิดออกแบบหน่วยการเรียนรู้เสร็จเรียบร้อยแล้ว เมื่อครูจะเขียนหน่วยการเรียนรู้เป็นเอกสารก็อาจเขียนจัดลำดับหัวข้อตามรูปแบบที่คุ้นเคยซึ่งเราพบกันทั่ว ๆ ไป เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ เริ่มจากชื่อหน่วยการเรียนรู้ เวลาเรียน ประเด็นปัญหา/สิ่งที่นักเรียนสนใจ มาตรฐาน

การออกแบบหน่วยการเรียนรู้อิงมาตรฐาน เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพราะเป็นส่วนที่นำมามาตรฐานการเรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ผู้เรียนจะบรรลุมาตรฐานหรือไม่ อย่างไร ก็อยู่ที่ขั้นตอนนี้ ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างแท้จริง ทุกองค์ประกอบของหน่วยการเรียนรู้ต้องเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปี โดยผู้สอนต้องเข้าใจและสามารถวิเคราะห์ได้ว่าสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้และปฏิบัติได้ในมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดชั้นปีนั้นคืออะไร การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ เป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้คือ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด ซึ่งแต่ละหน่วยการเรียนรู้ อาจระบุมากกว่าหนึ่งมาตรฐาน/ตัวชี้วัด แต่ไม่ควรมากเกินไป และควรมีมาตรฐาน/ตัวชี้วัดที่หลากหลายลักษณะ เช่น มาตรฐานที่เป็นเนื้อหา มาตรฐานที่เป็นกระบวนการ เพื่อช่วยให้การจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีลักษณะต่อผู้เรียน สามารถสร้างเป็นแก่นความรู้ได้ชัดเจนขึ้น และนำไปปรับใช้กับสถานการณ์จริงได้ มีขั้นตอนในการออกแบบดังต่อไปนี้

๑. กำหนดชื่อหน่วยการเรียนรู้ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงสาระสำคัญแต่ละหน่วย
๒. กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อระบุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่เป็นเป้าหมายการพัฒนานักเรียนของหน่วยนั้น
๓. กำหนดสาระสำคัญของหน่วยการเรียนรู้ สาระหลัก ทักษะกระบวนการ นักเรียนต้องรู้ และปฏิบัติ
๔. กระบวนการเรียนรู้ เป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการพัฒนา มีความรู้และทักษะตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ แต่ละหน่วย รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยม

๔.๑ กิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน กระตุ้นความสนใจของนักเรียน

๔.๒ กิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ และทักษะ

๔.๓ กิจกรรมรวบยอด เพื่อแสดงว่านักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้

กิจกรรมการเรียนรู้ ควรเขียนให้เห็นขั้นตอนต่างๆ และเลือกกิจกรรม ที่สนองต่อความสนใจความถนัดของผู้เรียน และเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามความต้องการของหลักสูตร เช่น

๑) การใช้บทบาทสมมติ/การเรียนรู้จากสถานการณ์จำลอง

๒) เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย

๓) การลงมือปฏิบัติจริง/การเรียนรู้โดยโครงงาน

๔) การเรียนรู้โดยกรณีศึกษา/การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ

๕) การเรียนรู้กระบวนการแก้ปัญหา/กระบวนการกลุ่ม

๖) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม/การเรียนรู้อย่างร่วมมือ

๗) การสร้างความรู้ด้วยตนเอง/การสืบเสาะแสวงหาความรู้

๕. ชิ้นงาน/ภาระงาน ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนดขึ้นแสดงให้เห็นทราบถึง การพัฒนาการเรียนรู้ ของนักเรียนบอกร่องรอยว่ามีความรู้ และทักษะตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด ชิ้นงานหรือภาระงาน เป็นหลักฐาน/ร่องรอย ว่านักเรียนบรรลุมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดในหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ อาจเกิดจากผู้สอน กำหนดให้ หรืออาจให้ผู้เรียนร่วมกันกำหนดขึ้นจากการวิเคราะห์ตัวชี้วัดในหน่วยการเรียนรู้ หลักการกำหนดชิ้นหรือภาระงาน มีดังนี้

๑. ดูจากมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดในหน่วยการเรียนรู้ ระบุไว้ชัดเจนหรือไม่

๒. ภาระงานหรือชิ้นงานครอบคลุมตัวชี้วัดที่ระบุไว้หรือไม่อาจระดมความคิดจากเพื่อนครู หรือผู้เรียน หรืออาจปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เกิดชิ้นงานหรือภาระงานที่ครอบคลุม

๓. ชิ้นงานชิ้นหนึ่ง หรือภาระงาน ๑ อย่าง อาจเชื่อมโยงกับมาตรฐานการเรียนรู้เดียวกัน และ/หรือตัวชี้วัดต่างมาตรฐานการเรียนรู้กันได้

๔. ควรเลือกตัวชี้วัดที่จะให้เกิดงานที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาสติปัญญาหลายๆ ด้าน ไปพร้อมกัน เช่น การแสดงละคร บทบาทสมมติ เคลื่อนไหวร่างกาย ดนตรี เป็นต้น

๕. เลือกงานที่ผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้ และทำงานที่ชอบใช้วิธีทำที่หลากหลาย

๖. เป็นงานที่ให้ทางเลือกในการประเมินผลที่หลากหลาย โดยบุคคลต่างๆ เช่น ผู้ปกครอง ผู้สอน ตนเอง เป็นต้น

๗. ลักษณะของชิ้นงานหรือภาระงาน

๗.๑ ชิ้นงานได้แก่

๑) งานเขียน เช่น เรียงความ จดหมาย โคลงกลอน การบรรยาย การเขียนตอบ

๒) ภาพ/แผนภูมิ เช่น แผนผัง แผนภูมิ ภาพวาด กราฟ ตาราง ฯลฯ

๓) สิ่งประดิษฐ์ เช่น งานประดิษฐ์ งานแสดงนิทรรศการ หุ่นจำลอง ฯลฯ

๗.๒ ภาระงาน ได้แก่ การพูด/รายงานปากเปล่า เช่น การอ่าน กล่าวรายงาน โต้เวที ร้องเพลง สัมภาษณ์ บทบาทสมมติ เล่นดนตรี การเคลื่อนไหวร่างกาย ฯลฯ

๗.๓ งานที่มีลักษณะผสมผสานกันระหว่างชิ้นงาน/ภาระงาน ได้แก่ การทดลอง การ สาธิต ละคร วิดีทัศน์ ฯลฯ ชิ้นงานหรือภาระงานที่แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการของผู้เรียนที่ได้รับการพัฒนาการเรียนรู้ของแต่ละเรื่อง หรือแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่การประเมินเพื่อปรับปรุงเพิ่มพูนคุณภาพผู้เรียน/วิธีสอนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

๖. การประเมินผล การประเมินผลจะประเมินจากชิ้นงานหรือภาระงาน โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่ครูและนักเรียนร่วมกันกำหนด การประเมินโดยใช้รูบรีค (Rubric) ช่วยในการสื่อสารอีกทางหนึ่ง ให้ผู้เรียนมองเห็นเป้าหมายของการทำชิ้นงานหรือภาระงานของตนเอง และได้รับความยุติธรรมในการให้คะแนนของผู้สอนตามคุณภาพของงาน อย่างไรก็ตามการประเมินชิ้นงานหรือภาระงานอาจใช้วิธีการอื่นได้ตามความเหมาะสมกับธรรมชาติของชิ้นงานหรือภาระงาน เช่น การทำแบบ check list การทดสอบ เป็นต้น

๗. กำหนดเวลาเรียน ระบุเวลาที่ใช้ตามจริงในหน่วยนั้น ๆ

(ตัวอย่าง) แบบฟอร์มหน่วยการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....
 ชื่อวิชา.....รหัสรายวิชา.....กลุ่มสาระการเรียนรู้.....
 ระดับชั้น.....ภาคเรียนที่.....ปีการศึกษา.....จำนวน.....หน่วยกิต
 ชื่อผู้สอน.....โรงเรียน.....

๑. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดหรือผลการเรียนรู้วิชาเพิ่มเติม
 ๒. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด
 ๓. สาระการเรียนรู้
 ๔. สมรรถนะ
 ๕. คุณลักษณะที่พึงประสงค์
 ๖. ชิ้นงานหรือภาระงาน
 ๗. กรอบการวัดและประเมินผล
 - ๗.๑ การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - ๗.๒ การวัดและประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
- การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน (รวบยอด)

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ/คะแนน			
	ดีเยี่ยม(๔)	ดี (๓)	พอใช้ (๒)	ปรับปรุง (๑)

๘. กิจกรรมการเรียนรู้
๙. สื่อ/แหล่งเรียนรู้

แบบตรวจสอบการจัดทำหน่วยการเรียนรู้เชิงรุก

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

๔ หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดีมาก

๓ หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดี

๒ หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับพอใช้

๑ หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับปรับปรุง

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพผลงาน			
		๔	๓	๒	๑
๑.	หน่วยการเรียนรู้ออกแบบได้ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด				
๒.	ชื่อหน่วยการเรียนรู้กะทัดรัด ชัดเจน ครอบคลุมเนื้อหาสาระ น่าสนใจ				
๓.	มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด / ผลการเรียนรู้มีการเชื่อมโยงกันอย่างเหมาะสม				
๔.	ความสอดคล้องของสาระสำคัญกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้				
๕.	ความครอบคลุมของสาระสำคัญกับตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ทั้งหมดของหน่วยการเรียนรู้				
๖.	ชิ้นงาน/ภาระงานสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยการเรียนรู้				
๗.	ความเหมาะสมของการวัดและประเมินตามสภาพจริง				
๘.	ความเหมาะสมของสื่อ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้				
๙.	กิจกรรมการเรียนรู้สามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะและเน้นสมรรถนะสำคัญที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด				
๑๐.	กิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การสร้างองค์ความรู้ การสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกันและร่วมมือกันมากกว่าการแข่งขัน				
๑๑.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมการคิด การแก้ปัญหา การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เน้นทักษะการคิดขั้นสูง				
๑๒.	กิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ผู้เรียนได้เรียนรู้ ความรับผิดชอบร่วมกัน				
๑๓.	หน่วยการเรียนรู้ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้ครอบคลุมเป้าหมายของหน่วยฯ				
๑๔.	หน่วยการเรียนรู้จัดลำดับขั้นตอนการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายได้				
๑๕.	หน่วยการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้จริง				
รวมคะแนน/สรุปผลการตรวจสอบ					
หรือคะแนนเฉลี่ย					

(ตัวอย่าง) แผนการจัดการเรียนรู้ (รายวิชาพื้นฐาน)

แผนการเรียนรู้ที่

กลุ่มสาระการเรียนรู้/วิชา.....ชั้น.....
 หน่วยการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....เวลาเรียน.....

๑. มาตรฐานการเรียนรู้
๒. ตัวชี้วัด
๓. จุดประสงค์การเรียนรู้
 สาระการเรียนรู้
 - สาระการเรียนรู้แกนกลาง
 - สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (ถ้ามี)
๔. สมรรถนะสำคัญ
๕. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
๖. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด
๗. กระบวนการจัดการเรียนรู้
๘. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และแหล่งเรียนรู้
๙. การวัดและประเมินผล
๑๐. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้
๑๑. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

(ตัวอย่าง) แผนการจัดการเรียนรู้ (รายวิชาเพิ่มเติม)

แผนการเรียนรู้ที่

กลุ่มสาระการเรียนรู้/วิชา.....ชั้น.....
 หน่วยการเรียนรู้ที่.....เรื่อง.....เวลาเรียน.....

๑. ผลการเรียนรู้
๒. จุดประสงค์การเรียนรู้
 สาระการเรียนรู้
 - สาระการเรียนรู้แกนกลาง
 - สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น (ถ้ามี)
๓. สมรรถนะสำคัญ
๔. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
๕. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด
๖. กระบวนการจัดการเรียนรู้
๗. วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ และแหล่งเรียนรู้
๘. การวัดและประเมินผล
๙. บันทึกหลังการจัดการเรียนรู้
๑๐. ความคิดเห็นของผู้บริหาร

แบบตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

๔ หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดีมาก

๓ หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับดี

๒ หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับพอใช้

๑ หมายถึง ผลงานมีคุณภาพในระดับปรับปรุง

ข้อที่	รายการ	ระดับคุณภาพผลงาน			
		๔	๓	๒	๑
๑.	แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้				
๒.	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนร้อยรัดสัมพันธ์กัน				
๓.	การเขียนสาระสำคัญในแผนถูกต้อง				
๔.	ตัวชี้วัด/จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาสาระ				
๕.	การเรียนรู้เรียงลำดับพฤติกรรมจากง่ายไปยาก				
๖.	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับตัวชี้วัด/วัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระ				
๗.	กิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลายและสามารถปฏิบัติได้จริง				
๘.	กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียน				
๙.	กิจกรรมเน้นให้นักเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง				
๑๐.	กิจกรรมการเรียนรู้สอดแทรกคุณธรรมและค่านิยมที่ดี				
๑๑.	กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ สู่การสร้างความคิดรวบยอด				
๑๒.	กิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง ความรู้เกิดจากประสบการณ์ การสร้างองค์ความรู้และการสรุปบทวนของผู้เรียน				
๑๓.	กิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ได้ใช้ความรู้ ความคิด ในการสร้างสรรค์ ชิ้นงาน/ภาระงาน				
๑๔.	วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลายเหมาะสมกับเนื้อหา สาระ นักเรียนได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง				
๑๕.	มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด/ผลการเรียนรู้ทั้งด้าน ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ				
รวมคะแนน/สรุปผลการตรวจสอบ					
หรือคะแนนเฉลี่ย					

การนิเทศแบบชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching & Mentoring)

การนิเทศการจัดการเรียนรู้หรือการนิเทศการสอน เป็นเรื่องย่อย (subset) ของการนิเทศการศึกษา การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการปรับปรุงงาน พันธกิจในชั้นเรียน และกิจกรรมต่างๆ ที่ดำเนินการใน โรงเรียน โดยเป็นการทำงานโดยตรงกับครูผู้สอน การนิเทศการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงาน โรงเรียน จุดมุ่งหมายจะเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นความคาดหวังของโรงเรียน การนิเทศ การเรียนรู้ ไม่ใช่หน้าที่ของศึกษานิเทศก์เพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นหน้าที่ของผู้ดำเนินการจัดการเรียนสอนทุกคน นับตั้งแต่ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน ตลอดจน ครูทุกคน ซึ่งต้องช่วยกันรับผิดชอบเพื่อช่วยให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ การนิเทศการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทางวิชาชีพ ดังนี้

๑. ช่วยให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา หน้าที่ของโรงเรียนในการพัฒนาการศึกษาไปสู่ วัตถุประสงค์นั้น ภารกิจของศึกษานิเทศก์ และผู้บริหาร มีใช้คอยเน้นแต่เรื่องเทคนิค และการสอน การคิดค้น ระเบียบวิธีสอนเท่านั้น หากแต่ยังต้องมุ่งเสริมสร้างความเจริญเติบโตของนักเรียนโดยรอบด้าน คือ ด้าน สติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ด้านสุนทรียภาพ ด้านมโนภาพ และด้านสร้างสรรค์ด้วย เหมือนกัน

๒. ช่วยให้ครูได้เข้าใจในความต้องการของเยาวชนและปัญหาต่าง ๆ ของเยาวชน และช่วยจัดสนอง ความต้องการของเยาวชนอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ ตลอดจนช่วยแก้ไข และป้องกันภัยอันจะพึงมีแก่เยาวชน ช่วยให้ครูตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ความต้องการของเด็กในแต่ละวัยย่อม แตกต่างกัน แนวความคิดของเด็กและผู้ใหญ่มักจะเดินสวนทางกันเสมอ เพราะผู้ใหญ่เองก็ลืมสภาพของตนเมื่อ ตอนเป็นเด็ก ผู้นิเทศจะต้องพยายามช่วยกระตุ้นเตือนให้ครู รู้จักให้กำลังใจแก่เด็กนักเรียน เข้าใจปัญหาของ เด็กวัยต่างๆ และเข้าใจความต้องการของเด็กด้วย

๓. ช่วยสร้างครูให้มีคุณลักษณะเป็นผู้นำ ลักษณะผู้นำที่ดีคือช่วยเสริมสร้างความสามัคคี รู้จักทำงาน ร่วมกัน ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน มีความรับผิดชอบมีความเพียรพยายามทำงานใน หน้าที่ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

๔. ช่วยเสริมขวัญ กำลังใจของครูให้เข้มแข็ง และรวมหมู่คณะให้เป็นทีม เพื่อปฏิบัติงานร่วมกันด้วย กำลังสติปัญญา เพื่อบรรลุจุดประสงค์เดียวกัน ขวัญ และกำลังใจเป็นเรื่องของจิตใจ ด้านปรับปรุงการสอนและ ส่งเสริมความเจริญของงามของครู

๕. ช่วยพิจารณาความเหมาะสมของงานให้ตรงกับความสามารถของครูแต่ละคน เมื่อมอบงานนั้นๆ ให้ครู ก็ควรช่วยประคับประคองให้ครูผู้นั้นใช้ความสามารถของตนปฏิบัติงานให้ก้าวหน้า ช่วยค้นหาคุณลักษณะที่ ดีเด่น ในตัวครูและส่งเสริมให้ดียิ่งขึ้น

๖. ช่วยครูให้พัฒนาการสอนของตน สนับสนุนให้ครูได้พิจารณาวิธีสอนและกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ว่า ตรงไหน เข้มแข็ง และตรงไหนเป็นจุดอ่อนซึ่งจะต้องแก้ไข อันอาจใช้ Check List หรือ Rating form โดยอาศัย หลักเกณฑ์ วิชาหลักการสอน ส่วนการเลือกเนื้อหา การสร้างโครงการสอน การทำและการใช้อุปกรณ์การสอน

● กระบวนการนิเทศ

๑. การเตรียมการนิเทศ

๑.๑ สํารวจข้อมูลสารสนเทศเพื่อการนิเทศ

๑) ข้อมูล สารสนเทศ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ วัสดุอุปกรณ์ ห้องสมุด รวมถึงแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

๒) ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวกับผู้เรียน เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (NT/O-NET)

๓) ข้อมูลและสารสนเทศที่เกี่ยวกับครู เช่น จำนวนครู คุณวุฒิการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ รายวิชาที่สอน ผลงานทางวิชาการ การจัดแผนการเรียน/ชั้นเรียน สื่อ อุปกรณ์การยอน แหล่งข้อมูล เรียนรู้

๔) ข้อมูลด้านการจัดการเรียนรู้ เช่น ลักษณะและวิธีการสอน ตารางสอน การมีส่วนร่วมของนักเรียน การใช้ตำราเรียน สื่อการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน การรายงานผลการเรียน การสอนซ่อมเสริม วิธีและ การใช้เครื่องมือประเมิน

๑.๒ องค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อนำไปใช้ใน กระบวนการนิเทศ ติดตาม ซึ่งมีองค์ความรู้ ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ประเด็นที่ ๒ การบริหารจัดการ การเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย ๑) สารสนเทศด้านการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ และนวัตกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ๒) รูปแบบ/วิธีการ/กระบวนการ/ขั้นตอน/เทคนิคเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และ ๓) การส่งเสริม สนับสนุนครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

ประเด็นที่ ๓ แนวทางการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๑) การเลือกกิจกรรม รูปแบบ วิธีการที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อบูรณาการในแผนการเรียนรู้ โดยใช้ สื่อ เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นผู้เรียนอย่างเหมาะสม

๒) การเสริมสร้างสมรรถนะและทักษะที่จำเป็น สำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ เช่น ทักษะวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพ

๓) การวัด และประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ประเด็นที่ ๔ การสังเกตชั้นเรียน ประเด็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

๒. การวางแผนการนิเทศ การวางแผนการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) มีดังนี้

๒.๑ ประชุมผู้เกี่ยวข้อง เช่น ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการของ โรงเรียน และครูผู้สอน

๒.๒ จัดทำปฏิทินการนิเทศ แผนการนิเทศ สื่อ เครื่องมือนิเทศ

๒.๓ ดำเนินการนิเทศ โดยใช้เทคนิคการนิเทศหลากหลาย เช่น เทคนิคการนิเทศตามสถานการณ์ เทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะสะท้อนคิดและเป็นพี่เลี้ยง (Reflective Coaching and Mentoring) เทคนิคการนิเทศแบบสนทนากลุ่ม เทคนิคการสอนแนะ (Coaching Techniques) เทคนิคการนิเทศแบบ กัลยาณมิตร

๒.๔ กำหนดระยะเวลาการนิเทศ ภาคเรียนละ ๒ ครั้ง หรือตามความเหมาะสม

๓. **การดำเนินการนิเทศ** เริ่มด้วยการเตรียมความพร้อม พัฒนา สร้างสื่อ และเครื่องมือนิเทศตามหลักการสำคัญในการจัดกิจกรรมลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ โดยเน้นกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ดังนี้

กิจกรรมการนิเทศ	วัตถุประสงค์	เอกสารประกอบการนิเทศ/ สื่อ เครื่องมือนิเทศ
๑. ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอน	๑. เพื่อสร้างทีมงานนิเทศ ๒. เพื่อสร้างความเข้าใจและข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ กับผู้รับการนิเทศ ในการส่งเสริม และพัฒนา จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	๑. เอกสารเกี่ยวกับองค์ความรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๒. เอกสารนโยบายที่เกี่ยวข้อง
๒. นิเทศเพื่อสร้างความเข้าใจแก่ ครูผู้สอน (อาจใช้กิจกรรมนิเทศ/วิธีการที่หลากหลาย เช่น ประชุม ชี้แจง บรรยาย สัมภาษณ์ ระดม ความคิด ตรวจสอบเอกสาร) โดยใช้ เทคนิคการนิเทศหลากหลาย	๑. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดท หน่วยงาน เรียนรู้/แผนการจัดการเรียนรู้ ที่ใช้ กระบวนการ Active Learning ๒. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ใช้ กระบวนการ Active Learning	๑. เอกสารเกี่ยวกับองค์ความรู้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๒. เอกสารหน่วยงานเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ Active Learning และตัวอย่าง ๓. แบบตรวจย่อแบบแผนการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก
๓. สังเกตชั้นเรียน	๑. เพื่อสังเกตการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่ใช้ Active learning ๒. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	๑. แบบบันทึกการสังเกตการจัด กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ๒. แบบประเมินผลการดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก
๔. จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการ PLC	๑. เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และ เสนอแนะแนวทางการจัด กิจกรรม การเรียนรู้ที่ใช้ กระบวนการ Active Learning	๑. เอกสารหน่วยงานเรียนรู้/ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ กระบวนการ Active Learning ๒. แบบบันทึกกิจกรรมการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ๓. ตัวอย่างผลงานที่ประสบผลสำเร็จ

เครื่องมือที่ใช้ในการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

๑. แบบตรวจสอบหน่วยการจัดการเรียนรู้ (การจัดการเรียนรู้เชิงรุก : Active Learning)
๒. แบบตรวจสอบแผนการจัดการเรียนรู้ (การจัดการเรียนรู้เชิงรุก : Active Learning)
๓. แบบบันทึกการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
๔. แบบประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning)
๕. แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กิจกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ภาคผนวก

แบบบันทึกหลังสอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้.....ระดับชั้น.....
 เรื่อง.....ปีการศึกษา.....
 เวลาเรียน..... ชั่วโมง วันที่.....

1 จุดประสงค์การเรียนรู้

2 สาระการเรียนรู้

3 สื่อและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้

4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ครูต้นทาง)

5 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ครูปลายทาง)

6 ปัญหา/อุปสรรค/ข้อเสนอแนะ

ลงชื่อ.....
 (.....)

ครูผู้สอน

ข้อมูลการจัดการเรียนการสอน DLTV ของโรงเรียนขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒

คำสั่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒

ที่ ๑๒๖/๒๕๖๗

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนและขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒

ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีนโยบายระยะเร่งด่วน (Quick Win) ที่ต้องการลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา ข้อที่ ๓ การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สื่อสาร ประสานงาน สร้างการรับรู้ ความเข้าใจและนิเทศ กำกับ ติดตาม ความก้าวหน้าและสรุปผลการดำเนินการตามโครงการยกระดับคุณภาพการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนและขับเคลื่อนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนี้

คณะกรรมการอำนวยการ ประกอบด้วย

๑) นางสาวสุภาวดี มีสุนา	ผู้อำนวยการ สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒	ประธานกรรมการ
๒) นางสาวสกุลรัตน์ โกพัฒน์ตา	รองผู้อำนวยการ สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒	รองประธานกรรมการ
๓) นายเกษม คำศรี	รองผู้อำนวยการ สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒	รองประธานกรรมการ
๔) นางสาวฤทัยวรรณ หาญกล้า	รองผู้อำนวยการ สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒	รองประธานกรรมการ

มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึง การศึกษาให้มีคุณภาพได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

คณะกรรมการดำเนินการจัดทำแผนและขับเคลื่อนการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กประกอบด้วย

๑) นางสาวสุภาวดี มีสุนา	ผู้อำนวยการ สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒	ประธานกรรมการ
๒) นางสาวสกุลรัตน์ โกพัฒน์ตา	รองผู้อำนวยการ สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒	รองประธานกรรมการ
๓) นายเกษม คำศรี	รองผู้อำนวยการ สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒	รองประธานกรรมการ
๔) นางสาวฤทัยวรรณ หาญกล้า	รองผู้อำนวยการ สพป.สุพรรณบุรี เขต ๒	รองประธานกรรมการ
๕) นางปริศนา ปัญสิงห์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนสุโข	กรรมการ
๖) นางสาวณัฐพร แสงภู	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองกุ่ม	กรรมการ
๗) นางสาวศิริวิมล เกิดสมบุญ	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดดอนสงวน	กรรมการ
๘) นางพรภัสส์ษา สีนปกรณกุล	ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองฝ้าย	กรรมการ
๙) นายธวัชชัย เสสังงาม	รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดบ้านหนองไธ้	กรรมการ
๑๐) นายจักรกฤษณ์ ศุภสุข	ครูโรงเรียนวัดศรีสร้อยเพชร	กรรมการ
๑๑) นางสุมาลี สุธิกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษา	กรรมการ
๑๒) นายกฤษฎา ทรัพย์ขำ	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	กรรมการ

/๑๓) นางพรทิพย์...

๑๓) นางพรทิพย์ บัวขาว	ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและแผน	กรรมการและเลขานุการ
๑๔) นางสาวกมลรัตน์ วรรณแก้ว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	กรรมการ
และผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่ ๑.ยกร่างแผนและจัดทำแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

๒.ดำเนินการขับเคลื่อนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก รวบรวมเอกสาร ข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง และดำเนินการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

คณะกรรมการฝ่ายออกแบบ จัดทำกราฟฟิกรูปเล่มเอกสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์ ประกอบด้วย

๑) นายกฤษฎา ทรัพย์ข้า	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ประธานกรรมการ
๒) นายสทภูมิ พุ่มวงษ์	ลูกจ้างนักวิชาการคอมพิวเตอร์	กรรมการ
๓) นางสาวธาริณี เกิดเทศ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กรรมการ
๔) นางสาวเครือวรรณ จันทวดี	ลูกจ้างธุรการ	กรรมการ
๕) นางสาวกมลรัตน์ วรรณแก้ว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	กรรมการ
และเลขานุการ

มีหน้าที่ ออกแบบ จัดทำกราฟฟิกรูปเล่มเอกสาร เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์

คณะกรรมการฝ่ายอาคารสถานที่ ประสานในการอำนวยความสะดวกในการประชุมฯ ประกอบด้วย

๑) นางสมฤดี วัลมาลี	ผู้อำนวยการกลุ่มอาคาร	ประธานกรรมการ
๒) นางสาวสุนิสา พันธุ์ทองดี	ลูกจ้างชั่วคราวปฏิบัติงานพนักงานทำความสะอาด	กรรมการ
๓) นางสาวธัญญธรณ์ จันทร์อินทร์	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ	กรรมการ
และเลขานุการ

มีหน้าที่อำนวยความสะดวกและประสานการจัดอาคารสถานที่ในการประชุมฯ

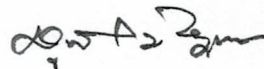
คณะกรรมการฝ่ายการเงินและพัสดุ ประกอบด้วย

๑) นางศศิวงศ์ ศิริตระกูล	ผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์	ประธานกรรมการ
๒) นางวรารัตน์ ลิ้มปะพันธ์	นักวิชาการเงินและบัญชีชำนาญการ	กรรมการ
๓) นางวรารัตน์ วรางกูร	นักวิชาการพัสดุชำนาญการพิเศษ	กรรมการ
และเลขานุการ

มีหน้าที่เบิกจ่ายเงินและพัสดุที่ใช้ในการประชุมให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

ขอให้คณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเสียสละ โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลอันจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการเป็นสำคัญ

สั่ง ณ วันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

(นางสาวสุภาวดี มิสุณา)

ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒

แผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก
ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๗-๒๕๖๘

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต ๒
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน